

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Nehéz feladat.

Budapest, január 12.

(v.) Aki meg akarja tudni, melyik a legnehezebb feladat a világon, az forduljon a mi közös külügyminiszterünkhöz. Gróf Goluchowski megmondhatja neki, hogy külügyi politikát csinálni e boldogtalan monarchia számára, mely osztráknak megmaradni már nem tud, magyarrá lenni pedig még nem akar, ez a világos a legkeservesebb feladat. Az a mód, ahogy gróf Goluchowski ezt a feladatot végzi, a magyar delegáció mai ülésén tárgya volt egy ragyogó védelemnek és egy lendületes támadásnak. A védelem élén Szilágyi Dezső állott s vele egy sorban küzdött Tisza Kálmán, gróf Apponyi Albert, Láng Lajos, gróf Tisza István és Pulszky Ágost; Ugron Gábertől jött a támadás. Mi a magunk részéről a védőkkel tartunk s mai vezérükkel, ezzel a lángelméjű államférfival, aki a hármas szövetség mellett elmondott plaidoyerjével ékes szavú tolmácsa volt ma ismét a magyar nemzet egységes közvéleményének. De amikor a győzelem babéraját tévovázás nélkül Szilágyi Dezsőnek nyújtjuk, elismerjük, hogy Ugron Gábor is kiváló bajvivónak bizonyult a nemzetközi politika kérdéseinek porondján. A tüzes verű székely kemény hadakozott s belevitte támadásába az ő sajátos költői hevületét; szónoklatában kibontotta fantáziájának tarka szárnyait s mérsékelten röpködött ott, ahová a politikai bírálatnak nem volna szabad sohasem tévednie: az ábrándok régióiban. Ellenben Szilágyi Dezső az államférfiúi éleslátás nyelvén beszélt, tündöklő dialektikájával megvilágította a magyar államnak igazi nemzetközi érdekeit és őrségül odaállította a hármas szövetségben ormoló külpolitika mellé

a magyar nemzet okosságát és életösztönét.

Ugron kifogásolja a hármasszövetség politikáját, mert mi nem veszünk semmi hasznát, holott Németország nagy hasznát veszi. Ennek a mertnek csak az egyik fele igaz: a második. A német birodalom — igaz — a közép-európai szövetség révén szabad kezet kapott két irányban: a saját gazdasági erőinek tüneményes mértékű kifejlesztésére és az Európán kívül való ténfoglalásra. A hármas-szövetség nélkül állandóan fenyegetve volna egyfelől Franciaország és másfelől az orosz hatalom részéről s így sem egész erjét, sem egész figyelmét nem fordíthatná gazdasági szerveztetének izmosítására s a gyarmatszerzés terén való intenzív versenyre. Tagadhatatlan, hogy ez a haszon tekintélyes és hogy Németország nekünk nem juttat semmit belőle. De vajjon juttathat-e? A gazdasági erőgyűjtésről nem szólnak; hiszen az a dolgok természetes rendje szerint a legbelsőbb ügye minden egyes hatalomnak. Hát vajjon az idegen világrésekben való expanzió terén várhattunk-e s elfogadtunk volna-e részesedést Németország hasznából? Ha megkínálta volna monarchiánkat a német birodalom egy darab Kamerunnal vagy egy porció Khinával, nem lett volna-e épp Ugron Gábor az első, aki ezt a haszonrészesedést visszadobta volna? Hát ha mi nem kívánunk osztozkodni sem Afrikán, sem Kelet-Ázsián, mért ne csinálhatná Németország a maga gyarmatpolitikáját Angliával és Észak-Amerikával? Találhatóan mondta Szilágyi Dezső, hogy az ilyen ténfoglalás azoknak a hatalmaknak való, amelyeknek van erőfeleslegük, amit otthon nem bírnak sem elhelyezni, sem kihasználni. S abban is — sajna — igaza van Szilágyinak, hogy mi

ilyen exportálandó erőfelesleggel nem dicelkedhetünk. A Balkán itt van az orrunk előtt; onnan is kiszorítja kereskedelmünket a nyugateurópai népek versenyé. Mit keresnénk hát mi távol tengereken? És kárhözható-e a német birodalom, amért másokkal megyen el oda, ahonnan minket kirekeszt a magunk gyöngesége?

Am hogy mi semmi hasznát nem látnók a hármasszövetségnek, azt jólélekkel azért még sem állíthatni. A mi hasznunk az, hogy kárt nem vallottunk. Békességben éltünk, nem hurcolódtunk háborus kalandokba: ez volt a mi profitunk. Nem kell ezt kicsinyíteni. Magyarország kiépíthette nemzeti kulturáját s állami intézményeit, Ausztriában pedig semmi külső beavatkozás nem zavarta meg azt a sok válsággal járó és zavaros folyamatot, melyről ma még nem tudni, mit jelent: erjedést-e, amely az enyészetet hozza, avagy vajudást, amelynek új élet lesz a gyümölcse? A hármas szövetség bajonnetjeinek ércfalai közt nyugodalmasan éltünk: ennél nagyobb hasznat a mi monarchiánk nem húzhatott ebből a politikából. Más politika meg ezt sem nyújtotta volna.

Érdekesen és szellemesen faggatta Szilágyi Dezső Ugront, miféle kezdeményezést várt vajjon a közös külügyminisztertől? Kolonialis természetűt ugy-e bár nem? Hát akkor mifélet? Talán nyugat és dél felé irányulót? De hiszen ez volt a régi Ausztria politikája, mely obszolettá lett a német és az olasz egység diadalmas kialakulása által. Avagy a Balkán kezdeményezett volna-e Goluchowski? Nekünk ott egyetlen érdekünk van: az, hogy zavartalanul megmaradjon a mostani egyensúly. Ezt a célt csakis konzervatív politikával lehet biztosítani, amely pedig kizár minden kezdeményezést. „Mi

TÁRCA.

Az ég madarai.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Ábrányi Emil.

A Nemzeti Színház prestissimó-tempóban hozza színre az új darabokat és keményen rácafol azokra, akik azzal vádolják, hogy a főváros első színháza méltóságos lassúsággal dolgozik.

Csak a múlt pénteken adták elő a Félémbereket Malonyay Dezsőtől és ma este már Labiche madarai esieseregtek a nemzeti színpadon. Nyolce napon belül két première: ez igazán szép rekord és arra vall, hogy a hatvanhárom éves Nemzeti Színház elvénheht ereiben újra pezsegni kezd a vér.

Az igazgatóság ezzel a ma bemutatott francia vígjátékkal — úgy látszik — egy kis derüt, egy kis mulatságos idyllt akart beékelni a Malonyay-féle komoly drámai rajz és a két hét múlva színrekerülő újtestamentomi szimbolikus tragédia, Sudmerenkö Johannese közé.

A dolog ahhoz hasonlít, mintha egy társaságba, ahol már mindenki elkábult a sok elmélettel, a sok tudományos vitaközléssel, bebocsa-tának egy szellemes causeurt, egy elmés adomázót, egy igazán vig fut, aki romlatlan kedélyből fakadó egészségese öleteivel, jóízű tréfáival szórakoztatja, neveteti a magas teoriák és tézisek vitatásába szinte belesömörölt emberek.

Erre a feladatra ki alkalmasabb Labichenál? Ki az, aki elmesebb és vidámabb, mint a mi régi jó barátunk Labiche, a Nyelvtan és a Vasárnap délután szerzője, akinek aunyi derült órát

köszönhetünk? Komor és levert kedély-állapotokban, amikor epés, keserű szájjal mentünk a színházba, hányszor kacagtuk magunkat egészségessé a Labiche nyárszolgáira, a kisvárosi portentumok hiúságán és felsülésén, a nagyképű, de végtelenül naiv apró embereknek, akiket senki sem figuráz ki enyegőbb humorral, vidámabb bonhomióval, mint a drámai miniature-képek nagy mestere, Labiche.

Labiche vénájában az, amit a római esztétikus vis comica-nak nevezett, egyesül azzal, amit a francia esprit gaulois-nak mond: a komikum kiapadhatatlan ereje a francia szellem jókedvű, könnyed elevelegével. Széles keretekben nem éri jól magát, a társadalom felső rétegeivel nem foglalkozik, a magasabb lélektani problémák, a széles alapon fejlődő művészi pszichológia finom rajzai nem tartoznak a Labiche szűken korlátolt birodalmába; de azon a csekély területen, ahol a lábát megvetette, egész ember, igazi ur, verseny-társ nélkül álló szuverén.

Labiche a maga világos, tiszta francia judiciumával jól látta, hogy tehetségének hol vannak a határai. Még álmában se jutott eszébe, hogy olyanfajta jellemrajzokat írjon, mint a Tartuffe és a Misanthropie, olyan tónusu vígjátékokat, mint a Tudós nők. De Mohière egészséges komikumának egy esőppje benne van a Labiche eroiben; a drasztikus hatásokkal dolgozó, a burleszk, bohórkás helyzeteket széles jókedvvel, durva humorral szövő Mohière-től nem áll olyan messze, mint a mostani francia vígjátékirók, akik formában előkelőbbek, dialógjaikban okoskodóbbak, a darab-szerkesztés technikájában különbek Labiche-nál, de nincs meg bennük a komikumnak az a tősgyökere, a jellemzésnek az az egészséges realizmusa, amit Labiche-nál annyira szeretünk. A Bourgeois-gentilhomme-ok és Sganarellek vér-rokonságban vannak Labiche egy-egy alakjával. Ezek a Labiche-féle vígjátékok ezenkívül — morálisan csattanó záradékaikkal — a tős-

gyökeres francia szellemnek egy másik kitűnő képviselőjével, Lafontaine-nel állanak atyafiságnak.

Labichenak ninesenek problémái, de kedves, megszívlelésre méltó, néha mélyebb értelmű tanulságok nélkül sohasem bocsátja el a nézőt. Nem dolgozik magasan járó pszichológiával, de az életet jól megfigyeli és mulatságosan tükrözi vissza. Ostora nem sebez, nem válik szeges korhásesás, mint a pesszimizmusra hajló szatirikusok kezében; inkább vidáman patog s ha néha oda-ceserdi az emberi gyarlóságok közé, akkor is inkább csip és csiklandoz, mint marcangol. Cselekvényét nem építi föl művészi architektúrával, de nines is benne semmi erőltetett számítás. Kedvesen, természetesen szövi az egyszerű bonyodalmat és többnyire rövid darabjai végén derült megoldással elégti ki publikumát. Nem bölcsereg, nem professzorkodik, inkább pajkosan mulat az emberek számárságát, de a bohóságok közt mindig találunk egy-két komoly életigazságot. A filozófiának lung-két gyöngyszeme mindig ott csillog a felületesnek, majdnem banálisnak tetsző vidám komédiázás vaskos és tarka szövetén.

Két név áll a színlapon: Labiche és Delacour. Lehet, hogy a három felvonásra nyújtott vígjáték szerkezete a Delacour, mert Labiche inkább az egyfelvonásos apróságok keretében érezte magát otthonosan; de az alakok rajza, a könnyű, természetes, pajkos hang, a meleg kedély, a csipkedő, de nem bántó és végül kiengesztelő világnézet mind Labichera vall.

Régi darab ez, még abból az időből való, amikor fennállott az adósk börtöne; amikor a Chichybe esukták a könnyelmű párisi fiataiságot, ha nem tudott fizetni a bosszuvágyó hitel-zőnek. Régi darab, talán már egy kissé avult is, de ódonágában van valami kedves, patriarchális zamat, amit az új irányok bódító fűszere után fogékony inynyel élvezünk. Olyan illat árad ki

nem boglyatunk senkit; minket se boglyasson senki! — ez a mi legbölcsebb politikánk. S a hármas szövetség az, amiben s ami által ez a nagy politikai érdekünk érvényesült.

Magyarországon őszinte tetszéssel, a német birodalomban pedig rokonszenvvel és megnyugvással fogják Szilágyi Dezső beszédét üdvözölni. A magyar közélet e hatalmas egyénisége a bizalom új szálait szötte ma Berlin és Budapest között. Formában remek, okfejtésében ellenállhatatlan beszéde mintegy visszhang volt Vilmos császárnak Budán elmondott szavaira. Igenis, a hármas szövetség képviseli azt a főirányt a monarchia nemzetközi politikájának, amely egyedül alkalmas a dualizmus megoltalmazására s a magyar nemzet érdekeinek feltétlen biztosítására. Minden egyéb irány csak kiszámíthatatlan kalandokba sodorható a nemzetet, amely nem akar leterni a biztos haladásnak kipróbált talajáról s inkább követi ezt a szűrle, de józan politikát, mint holmi lidércálmot, amely csillog, de ingoványba csal. Ezt jelentette ki ma Szilágyi Dezső elvtársainak az élén az egész magyar nemzet nevében, s az ő tekintélyes szava mély hatást fog gyakorolni nem csupán az európai hatalmak kabinetjeire, hanem a külföld népeinek közvéleményére is.

BELFÖLD.

A szentesi példa. Megirtok és megelégedéssel honoráltuk Vadnay Andor főispánnak azt az intézkedését, hogy hivatali hanyagság miatt felfüggesztette a szentesi rendőrkapitányt és az alkaptányt, mert nem akadályozták meg a szólásszabadság ellen elkövetett merényletet. Most előttünk fekszik a főispán átiratának hiteles szövege. S kiadjuk már csak azért is, mert hosszú idő után ez az első dokumentum, mely országvilágnak hirdeti, hogy a képviselőjelöltek szabad szólásjoga olyan alkotmányos garancia, melyet a biztonsági közegek — ha kell — megvédeni is tartoznak. Nem mindig volt ez így s azért vizsgáljuk a dokumentumot nagyobb nyilvánosság elé, mert azt igazolja, hogy most már igenis lehet így s a hatóságoknak nemcsak joga, hanem kötelessége a jelöltek szólásszabadságát megvédeni, bárholonnan kísérték is meg annak megakadályozását.

A dokumentum, melyet Vadnay főispán az alispánhoz intézett és melynek megokolásából egészen új hang érzik ki, teljes szövegében így hangzik:

belőle, mint egy régi almáriomból, tele száz ezren-
tendős levedlülával.

Milyen egyszerű utasítást találunk mindjárt az első felvonás kezdetén: „Elegáns butorzatú szoba. — Fenékaajtó. — Oldalajtók. — A szim közepén terített asztal. — Balra kis asztal. — Jobbra diván.”
Punktum.

Tessék ezzel összehasonlítani a mai darabok rőfös utasításait. *Ibsen, Sardou, Sudermann, Rostand* kétségbeesztik a rendező fantáziáját a szinpadon felállítandó butorok, diszletek, elektromos színházak részletes felsorolásával. Magyar drámákról is tudok, ahol minden felvonás elején negyvenötven soros utasítás vágódik a rendező fejéhez.

Latiche ebben a rövid háromfelvonásos darabban a maga elmés módján azt demonstrálja, hogy csak a jóság teheti boldogá az embert. A jóság képviselőjét, *Blandinet* Edmondot sok komikus felsülésen, apró csalódáson vezet ki keresztül, már-már odáig viszi, hogy minden emberben hitszegőt, tolvajt, ellenséget lát, de mikor odáig jut, hogy egy látszólagos katasztrófa révén a legkomolyabb megpróbáltatás előtt áll: akkor látja, hogy embertársai mennyire szeretik, akkor győződik meg róla, hogy az emberekre pazarolt jóság kamatoszul visszatérül tőke. És a megzavart egysúly helyre áll, *Blandinet* régi hite, bizalma, jósága teljesen és állandóan visszatér.

Ez az alapgondolat meleg, ideális színt ad a darabnak s tán még azokat is meghatja — ha nem is leggyerze le, — akik a jóságnak ezt a diadalát naív optimizmusnak nézik és azt tartják, hogy *François*nak, *Blandinet* bátyjának van igaza, aki Edmondnak egyenes ellentéte: számító, takerékos, bizalmatlan, ellensége minden jóságnak és lendületes nagylelkűségnek.

Jellemző és mulatságos ennek a két kü-

„Tekintetes Alispán ur!

F. hó 7-én a Szentés városi választó közönség egy részének kívánságára Pázmány Dénes képviselőjelölt programbeszédét akarta nyilvánosan elmondani. Ugy őt, mint a kíséretében megjelent s ugyancsak szentesi választók által meghívott pártjából képviselőket egy — részint csöcselékéből, részint gyermekek és subancokból álló s előre e célra szervezett csoport fenyegető és szakadatlan zajongással akadályozta meg abban, hogy nyilvánosan, a választók előtt, az általuk megválasztott helyen és időben nyilatkozhassanak.

Minhogy Szentés város rendőrkapitányát és alkaptányát jó előre én figyelmeztettem, hogy a képviselőjelölt azon joga, hogy választók előtt nyilvánosan nyilatkozhassék s a választók azon joga, hogy őt meghallgathassák, olyan alkotmányjogok, amelyeket ha szükséges, a biztonsági közegek megvédeni tartoznak;

s minthogy Szentésen mindenki előre tudta, csak éppen a rendőrség nem akarta előre megtudni, hogy kikből áll, kik által szerveztetett a zajongó s a békésebb elemeket megfélemlíteni akaró csoport;

s minthogy végül Aradi Kálmán rendőrkapitány és Pass Ferenc alkaptány midőn halottak a fenyegető zajongást s látták a békés választó polgárok és a képviselőjelölt elleni fenyegetődzést, télen és szóval szemlélték voltak ezen nyilvános, alkotmányellenes botránynak:

a feyzelmi eljárását, hivatali hanyagság miatt ugy Aradi Kálmán rendőrkapitány, mint Pass Ferenc alkaptány ellen elrendelem s utóbbit fizetésének felére szorításával, hivatali állásától is felfüggesztem.

Fogadja tekintetes alispán ur tiszteletlem nyilváníatását.

Szentés, 1900. január 8.

Vadnay, főispán.”

Egyébként a képviselőválasztásra már minden intézkedést megtettek. A választási elnök kiadta az igazolványokat, a katonaságot Budapestről két századdal megerősítették és a csendőrség is készenlétben van.

A delegációk.

Bécs, január 12.

Ma mind a két delegációnak volt plenáris ülése. A magyar delegáció a külügyi költségvetés tárgyalását folytatta gróf Szápáry Gyula elnöke alatt. A közös kormány részéről jelen voltak az ülése: gróf *Goluchowski* Agenor külügyminiszter, báró *Krieghammer* Ödön közös hadügyminiszter, báró *Spaun* Herman tengernagy a tengerészeti osztály főnöke, *Kállay* Béni közös pénzügyminisz-

lőnböző természetű testvérnek a szembeállítására. Edmond társa volt a posztógyáros Françoisnak, de kilépett az üzletből, amikor háromszázezer franknyi vagyont gyűjtött, mert nem tudta nézni a munkások sanyaru életét, akiknek a sorsán bátyja praktikus ridegsége miatt nem javíthatott.

Edmond Párisba vonult, ahol házat vett és husz év óta boldogan él huszezer franknyi jövedelméből másodikké feleségével, *Henriettel* és egyetlen fiával, *Leoncszal*, aki ügyvédnek készül.

Edmond valóságos ideális háziur. Husz év óta nem emelte a házbért. Van egy lakója, egy *Misabran* nevű cipősnáló, aki tömörked negyeddel tartozik. Edmond végre föl akar mondani, de a eszmadia vizitbe megy hozzá és a látogatásnak az a vége, hogy fölmondás helyett a háziur mindenféle reparaturát ígér neki és új cipőt eszínált vele, házbértörlesztés fejében. *Henriette* rábeszélésre steigerolni akar (husz év óta először), a levelet is megírja sűrű bocsánatkérések közt, de azután okoskodni kezd és végre megállapítja, hogy voltaképpen inkább a lakók kértének házbérlengedést a lakások mindenféle fogyatékosága miatt.

Aubertin, akinek a leányába, *Laurába* Leonce urfi szerelmes, ötven ezer frankot kér kölcsön Edmond barátjától. Gyapotot szállít Amerikából és a hajó még nem futott be Havreba, pedig holnapután le kell hogy fizesse ezt a summát, különben fizetésképtelenség, esőd várakozik rá. Edmond perze a legkészségesebben oda ígéri *Aubertin*nek a kölcsönt és meghagyja *Leoncnek*, hogy lyoni részvényeiből harminc darabot rögtön adasson el.

Ekkor lép akcióba *François*, az idősebb testvér, aki részint üzleti ügyekben, részint azért

ter és *Flemer* Ede lovag a közös legfőbb szám-
szék elnöke; továbbá a külügyminisztérium részéről gróf *Szechen* Miklós, *Dóczy* Lajos és *Suzsara* lovag osztályfőnökök, *Jettel* miniszteri tanácsos, báró *Tallán* Dénes és báró *Gagern* osztálytanácsosok és *Mérey* Kajetán követési tanácsos; a hadügyminisztérium részéről *Jekelfalussy* Lajos és *Röckenzaun* lovag altábornagy osztályfőnökök, *Camillus* és *Klar* tábornokok, *Terkulja*, *Elmayer* és *Krobatin* ezredesek, *Dobrucky* lovag főhadbíztos, báró *Abele* alezredes és *Urban* őrnagy a hadügyminiszter szárnysegéde, *Graf* hadbíztos és *Hinke* százados; a haditengerészet vezetéségre részéről *Budisavljevics* tengerészeti vezérbíztos, *Görtz* sorhajókapitány, *Taflov* tengerészeti bíztos, *László*, *Hauser* és *Reményi* sorhajóhadnagyok; a közös pénzügyminisztérium részéről *Horovitz* lovag és *Kenner* osztályfőnökök és gróf *Pongrácz* udvari tanácsos; a közös legfőbb számszék részéről *Szentgyörgyi* osztályfőnök, *Salomon* udvari tanácsos és *Kostyal* udvari titkár; a magyar kormány részéről *Széll* Kálmán miniszterelnök és báró *Féjerváry* Géza honvédelmi miniszter.

A vita első szónoka *Szilágyi* Dezső volt, aki nagyszabású beszédben vette védelmébe a hármas szövetséget a szélsőbal részéről ellene intézett támadások ellen. Nyomban utána *Ugron* Gábor szólalt fel Holló Lajos határozati javaslata mellett, hosszasan polemizálva *Szilágyi* Dezsővel és élesen kritizálva az expozét s a külügyi albízottság jelentését. *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter röviden reflektált *Ugron* beszédének arra a passzusára, amely az expozéban Törökországról szóló részére vonatkozott. Gróf *Szechen* Miklós osztályfőnök *Ugronnak* Németország ellen intézett támadását utasította vissza és azután *Pulszky* Agoston mondott hosszabb, polemikus beszédet, amely főképp *Ugron* fejtegetései ellen irányult. *Ugron* beszéde készítette felszólalásra gróf *Tisza* Istvánt is, aki Németországnak velünk szemben való magatartását és a hármas szövetség Balkán-politikáját védelmezte.

Még *Láng* Lajos, gróf *Apponyi* Albert és *Tisza* Kálmán védtek meg a kállay vezetését egy-egy nyomatékos felszólalással, azután az elnök berekesztette a vitát. *Falk* Miksa előadó rövid záróbeszéde után a delegáció megszavazta az előirányzatot.

Az ülés végén *Szerb* György a közös pénzügyminiszter költségvetését referálta, amelyet vita nélkül fogadtak el.

Az osztrák delegáció délelőtt tartott ülést, amelyen befejezte a hadügyi és tengerészeti költségvetés tárgyalását.

Részletes tudósításunk így szól:

A magyar delegáció.

Elnök: Az ülést megnyitván, a mult ülés jegyzőkönyvét belesitik.

Következik a napirend szerint a külügyi költségvetés tárgyalásának folytatása.

jött Párisba, hogy jogász fiát, *Tiburce*öt, egy kissé ellenőrizze.

A szigorú elvű, praktikus, bizalmatlan ember azzal dicsekszik, hogy a fiát husz éves korában magára hagyta: éljen meg, ahogy tud. Száz frankot küld neki a nevenapján és száz frankot újesztendőre. Azaz hogy ezt a pénzt is az üzletbe fekteti *Tiburce* nevére és a pénzt tíz perent kamatot számít a fiának és újra elhelyezi a kamatot is! Bezzeg *Blandinet* Edmond annyit ad a fiának, amennyit kér — de nem is lesz *Leonceből* olyan kitűnő férfi, mint *Tiburce*ből, kiabálja *François*. Annál nagyobb a közönség gaudiuma, amikor *François* dicsekvését az események hamarosan lecsafolják.

François erősen korholja *Edmond* bolond jóságát, henege a kemény szívével és mindent megmozdít, hogy *Edmond*ot gyanakvóvá, kétkedővé, szűkkeblűvé tegye. Kitűnő jelenetek követik egymást. *Edmond* naivitása egyidejű dacol a *François* szakadatlan ostromával, aki világnézetét ebben az axiomában foglalja össze:

— Csak kétféle embert ismerek: olyat, akit becsapnak és olyat, akit nem lehet becsapni!

Örömmel hallgatja *Laura* kisasszonyt, *Aubertin* jóságos leányát, aki elérzékenyedve így szól hozzá:

— Csak tartozzék azokhoz, akiket becsapnak! Mit törődik a hálával? A jótét nem befektetés. Lásna, én az ég madarait táplálom az egész városrészemben. Minden reggel morzsi hínék nekik az erkélyünkre. A kis madarak sokszor hálátlanok irántam, megvadásznak éles csőrükkel, de Isten teremtésük, akik éhesek és én boldog vagyok, hogy őket táplálhatom. Önnek is megvannak a maga madarai. Mindenkinél!

A darab címét ebből a kedves tirádából

„VASUT“

Ausztria-Magyarország legelterjedtebb szaklapjának mai száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. Felelős szerkesztő és lapfőigazgató **Keleti Lajos** m. á. v. igazgatósi hivatalnok. — Előfizetési ár negydekre 2 frt. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. ker., Kerepeai-ut 84.

(Szilágyi Dezső beszéde.)

Szilágyi Dezső: Tisztelt országos bizottság! (Halljuk! Halljuk!) A külügyi költségvetés tárgyalásakor igen helyesen felvetett külügyi politikánk nagy követelt irányja és a költségvetés tételeinek bírálatával a dolognak és a sokkal fontosabb része is összekapcsolatik. Így adta szavazatát a külügyi bizottság és kéri az előadó utján, hogy az országos bizottság helyeslést nyerve meg. En, tisztelt országos bizottság, azokhoz, amiket a külügyi albizottság a külügyi politika irányára nézve előadott, nagyban és lényegében csatlakozom; én a költségvetést általánosságban elfogadom. Azonban kérem szavazatomat úgy tekinteni, hogy ezzel és az által helyeslést megfejezem ki a külügyi politika irányával szemben. (Élénk tetszés.)

A mi már most azt illeti, hogy melyek ezen irányok és elvek, ennek bővebb fejtegetésébe, miután a miniszter expozíciójában erről szól, miután a bizottság jelentése is ezeket adja elő, csak annyiban érekedem, amennyiben az országos bizottság kebelében már felerült és ezután még felerülendő ellentétek megvilágosítása kívánatos. Fejtegetésébe azoknak, amelyekre nézve, úgy látják, hogy egyértelműség van, alig fogok kiterjeszkedni. Tüzetesen fogom megvizsgálni azokat, amelyekre nézve hála-zottan külön álláspontot jeleztek. Ez a politika egyhangú helyeslésre nem talált. Bizonyos nyugtalansággal a tettekre való vagy ösztöne dagadt ki és ez a felszólalás és oddigini hatalmasabb tetterő a kezdeményezésébe és ez az események átalakításába belenyúló politikát, tehát oly politikát vár, amely még feladataira nézve is kérdéses, mert feladatai, hogy mire legyen ezen tetterő és kezdeményezéseknek nyugodt politika irányozva, megjelölni maga is vonakodik. (Ugy van!) A külügyi kormányzat hagyva azt, hogy a maga politikáját a maga szempontjából igazolja, én magam csak azon okokat óhajtom kifejteni, hogy miért nem járulhatok ezen kívánsághoz és ezen irányhoz. Ha nézem a lehetőséget, hogy hol van ezen események átalakításában az erélyesen belenyúló és azokat intéző politikának helye, hol vannak azon érdekek, amelyek a nagy közep-európai szövetség által, amelyet hármasszövetségnek nevezünk, fedezve nincsenek, akkor némi zavarban vagyok, hogy megtalálhassam, mert felszólaló t. barátom segítségemre nem jött s így gyantásokra vagyok utalva.

Azt érte ez alatt, hogy úgy, mint Németország a csendes tenger partjain, szigeteken és Afrikában új kolóniákat akossunk? Ennek maga is ellent mond és ebben mindnyájan egyetértünk. Ilyenmódon politikának nézetem szerint helye volna ott, ahol valamely állam iparának, tőkésének és gazdaságának nagy fejlődését és szaporodását mutatja, ahol a nagy vállalkozási szellem és nagy értelmiség rég nem talált kielégítést a belső és szomszédos területeken. (Élénk helyeslés.) Hanem felkeresi azokat az ugynevezett tengeren túli világrészeket, hogy erejének feleslegre ott találjon tért, ott találjon gyümölcsöző működésre alkalmat. De ha valaki, én arról vagyok meggyőződve, hogy monarkia ezen nélkülözhetetlen előfeltételeket nem mutatja fel, sőt — sajnálom kimondani — de azt a képet mutatja, hogy abban a gazdasági versenyben, amelyet kelet felé a Balkánon folytatunk, lépésről-lépésre veszti a tért. (Igaz! Ugy van!) Még pedig nem kell első sorban külügyi kormányunkra hivatkozni, mert a konzulokkal, úgymond,

a külügyi kormányzat utján megvalósítható rendszabályokkal még ott politikát csinálni nem lehet. (Ugy van!) Ezen politika alapjának és erejének magában az országban kell megteremnie, onnan kell kiindulnia és ha arról van szó, hogy általános áramlatokat nem segítene elő a diplomácia, ha mindent el nem követne arra, hogy ez aztán sikeres csatornába is menjen: akkor első sorban a jelen kormányzatra háríthatók a felelősségek, hogy hivatásukat nem érezték; szemben a Balkán-félszigeten tett tapasztalatokkal és tanulságokkal, mesterséges növények tenyésztésére ne vállalkozzék monarkia politikája, mely szükséges erőnek becsesebb feladatokra megkívántott részét elszívrogatná és végeredményében, hacsak az események előre nem látható módon segítségére nem jönnének, ez a politika vagy összevisszorodnék, vagy ami még rosszabb, kudarcra vezetne. Ha ezen az uton nem akar járni tisztelt képviselőtársam, nem értem, hogy mit mond beszédében, midőn Németországot hibáztatja és a hibáztatásnak egyik pontja abban áll, hogy miért kezdeményezi azon politikát a vállalkozást a tengeren túl egyedül önmaga és miért egyetértésben, — a mire még visszatérek, — Angliával és Észak-Amerikával és miért nem kezdeményezi azt mivelünk? A tisztelt képviselő ur talán más tétre gondol, ahol tetterős politika érvényesülhetne, talán a Balkánra? Itt ma nyugalmat van, amennyiben nyugalmatól egyáltalában szó lehet. Külügyi politikánk igen helyes irányja van, amely ezen eredményre vezetett, a mely az országos bizottság helyeslést már eddig is bírta és ma is ki van fejezve abban, hogy ott a nyugalmat Oroszországgal egyetértésben biztosította. Ha tehát kezdeményez, az eseményeket előkészítő, azok fejlődésébe belevágó politikát látok fellépni: higgyen-e én azt, hogy a Balkánon akarja kifejteni? Itt a Balkánon akarja kezdeményező politikát fellépni, átalakító és az eseményekbe bele nyúló politikát érvényesíteni és ez által rák nézve a legrosszabb időpontban a válságos kérdéseknek legveszedelmesebb sorozatát felvetni: vagy minthogy lehetőségekre vagyok utalva, van egy harmadik lehetőség is, amely nem is lehetőség, hanem inkább csak gondolat, s amely abban áll, hogy rá gondolván az időkre, mikor monarkia a maga feladatait nyugaton és délnyugaton Németországban és Olaszországban kereste: ezeket az irányokat akarja feleleveníteni?

Azt kívánja-e, hogy az események által rég eltemetett politikának csontjait kiássuk, hogy e politika lidércvilágánál keressünk új, egész Európa nyugalmát veszélyeztető, önfenntartásunkra, önönbiztosításunkra is veszélyes és ingoványosba vesző politikát? (Élénk tetszés és helyeslés.) Ha tehát sem az egyik, sem a másik, s a harmadik irányban nem keresi az általa ajánlott aktív politika főadatait: mondja meg mi az amire gondol, mi az, amire a monarkia erejét felhasználni akarja. Azonban a felszólaló bizottsági tag urak nem maradtak csak általánosságokban, hanem rámutattak, hogy nem lehet a főpolitikai irányt azért sem helyeselni, mert annak sarkkövét a közep-európai szövetség képezi, és ez a szövetség az, amelyet károsnak tartanak a monarkia következtéseiben, amelyvel szemben egészen helytelen igényeket formálnak és amelyek következtéseit egész hamis világtátnál akarják bemutatni.

A t. képviselőtársam azt kérdezi, hogy mi hasznunk van a hármasszövetségből? (Halljuk! Halljuk!) Annak u. m. minden hasznát Németország

látja és mi akarat nélkülük vagyunk, elszigetelődve vagyunk kárthatva és a szövetség minket olyan utakra ragad, amelyek nem a mi utjaink és amelyek a monarkia érdekeire károsak. Ha felelni akarnék a kérdésre, hogy mi hasznunk van nekünk a hármasszövetségből, mert Németországra nézve egész seregét említette fel az ismeretlen hasznoknak. (Derült-ség.) ezt felelném, hogy rák nézve az a haszna van, ami Németországra, t. i. monarkia biztonságára annak eredménye kapcsolatban a béke megőrzésével. És többet és egyebet magából a hármasszövetségből és azon összekötéstől, amelyen az alapszik, Németországra sem élvez. (Igaz! Ugy van!)

Ha a béke az európai kontinensen megőrzött, ha egyes ambíciók és aspirációk itt csendesen vannak, ezen eredményben a leglényegesebb rész a hármasszövetséget illeti. Annak aztán, hogy a szövetséget államok egyiké az azon szerencsés helyzetben van, hogy azon bizottság alapján, amelyet a hármasszövetség teremtett neki is, nemcsak nekünk, olyan politikát folytathat, amely belső vizálykodásban nem meríti ki erejét, (Igaz! Ugy van!) és az ő nevét és dicsőségét nemcsak szavakban, hanem tetteiben is bírdeheti távoli világrészekben és mi annak, hogy szeliden fejezzem ki magamat, a fejlődésnek ezt a szerencsés képét nem mutatjuk fel, annak oka nem a hármasszövetségben van (Igaz! Ugy van!), hanem a szövetséges államok különböző belső viszonyaiban. (Ugy van! Ugy van!) De ezt a nyugalmat, ezt a békét és biztonságot nem kell olyan kevéssé becslülni, mert ez a biztonság megengedi, előmozdítja azt, hogy azokra az érdekekre, amelyek a szövetség által fedezve nincsenek, a szövetséget államok mindegyike más államokkal barátságos egyetértésre jusson. Ezt tettem ki is, mikor a Balkán-félsziget viszonyaira nézve köztünk és Németország közt egyetértés jött létre. Gondolja-e, t. barátom, hogy a hármasszövetségnek léte és az a biztonság, melyet a hármasszövetség teremtett, talán hátráltatólag vagy előmozdítólag hat rák?

És bármint tekintsenek is körül a hármasszövetség által teremtett helyzeten, egyetlen egy nagy állami érdeket sem tudnak mutatni, melyet fel kellene áldozniuk a hármasszövetség és azon biztonság kedvéért, amelyet az nekünk is és a szövetségi többi államoknak nyújt. Azt látom, hogy ez nem kívánja azt sem és nem is kívánja, hogy a szövetséget hatalmak bármilyen más államokkal, amelyek a szövetségben nincsenek, hátra fordítsanak, vagy a velük való viszonyt elrontsák más érdekek tekintetében, amelyek a hármasszövetség által fedezve nincsenek, mert ez volna az izolálás, nem most, hanem a jövőben, ha e miatt minden lehetőséget el kellene előrontani, amelyek közül távoli eshetőségek bekövetkezésekor választanunk lehetne.

Ezért nem értem az elszigeteltséget és nemcsak Németországnak nincs semmi oka az egyetértést, amelyre Oroszországgal jutottunk, a Balkán-félszigeten érdekeinkre nézve feléleny vagy rossz szemmell tekinteni, nem lenne még akkor sem, amit én kívánatosnak tartok, hogy ha az az egyetértés erősebb és érdekeinknek békes egyetértésére nagyobb mértékben is kiterjedne. En megvallom, nem értem a t. bizottsági tag urnak azt a kifogását, amelyet felhoz Németországnak magatartása ellen, hogy a tengeren túli érdekeire nézve, azoknak, amelyek a csendes-tengeri szigeteken, vagy Ázsiá és Afrika partjain vannak, Észak-Amerikában vagy Angliában az entente cordiale keresi, mert ha ezen ér-

kapták ki a szerzők: *Az ég madarai.* (A francia eredetiben: *Petits oiseaux.*)

Az ostrom végre célhoz ér. Edmond kiábrándul a „Contrat social-utea hetedik emeletén lakó” vak családapából, akiben elesapott, részleges kocsisát ismeri föl; gyanuba veszi a hü feleségét, akinek Tiburce egy kissé udvarolni akart, de siker helyett pofonokkal találkozott; tolvajnak tartja inasát, Józsefet, aki tétőtől talpig becsületes ember; végül pedig levelet ír legjobb barátjának, Aubertinnek és a kölcsönt megtagadja tőle, azzal az ürügygyel, hogy súlyos anyagi zavarokkal küzd.

A véletlen ezt a hazugságot rövid időre valóra váltja és ez a kis bonyodalom a záradékkal együtt igazán pompás.

Aubertin jön, kezében tartja Edmondnak még fölbontatlan levélét és nagy örömmel ad hírt a váru-várt hajó megérkezéséről. Most még gazdagabb, mint valaha és boldogsága teljes lesz, ha Laura férjhez megy Leoncehoz, hü barátja fiához.

Edmond fölbontatlanul akarja visszavenni a levelet, de Aubertin fölbontja, hogy élvezze barátja nagylelkűségét. A levél tartalma meglepi, de csak annyiban, hogy az ott említett anyagi zavarok összességének most kapott értesüléseivel. Csodálkozik, hogy Edmond már tudja bankárjának a sorsát, akinél összes vagyona el volt helyezve. Edmond meglepetése iszonyú. De a balsors most egyszerre jóvá, nagylelkűvé, áldozatkészévé tesz mindenkét, aki körülötte van. József, az inas, felajánlja további szolgálatát minden fizetés nélkül. Henriette, a felesége, kész eladni a csipkét, ékszerreit. Leonce, aki eddig henye életet élt, megfogadja, hogy dolgozni fog. Misabran, a csizmadia, hoz két fertályra való házbort. Tiburce gyémánt melitűjét ajánlja föl. Aubertin társul fogadja, hogy visszaszerezhesse a vagyonát.

Edmond tulibodog. Talán még az sem teszi boldogabbá, amikor kivil, hogy háromszáz ezer frankja nem vészett el, mert Leonce a papa tudta nélkül, valami előzetes mezbizással kap-

csolatban, kivette a pénzt az ingatag hitelű bankkártyól és a francia bankban deponálta.

A jóságról táplált benső, ösztönzerű elmélete tehát igazolva van, még pedig fényesen. François, akit különben még az a felsülés is ért, hogy mintaszéri fiát, Tiburceót, kénytelen volt kiváltani az adósok börtönéből, mert a szegény fiu ugy élt meg a „maga lábán”, hogy tizenkét ezer frank uszoraadóságot csinált két esztendő alatt —: François alaposan le van pipálva.

A darab a két testvér következő párbeszédével végződik:

EDMOND: *Ha boldog akar lenni az ember, két dolgot teyen.*

FRANÇOIS: *Nyissa ki a szemét és csukja be a székényét!*

EDMOND: *Nem! Hunyja be a szemét — és nyissa ki a kezét!*

A mai bemutatón sokat mosolygott és sokat nevetett a közönség Labiche jó humorán és komikus figuráin.

Hálás szerep voltaképp csak kettő van a darabban: a két testvéré, akik egymással szemben állanak. Edmondot *Vizvári*, François *Ujházi* játszotta, mindegyik jó kedvvel, bravurral. *Vizvári* ugyan ott a legkitünőbb, ahol a száraz komikumot egy kis burleskséggel vehyitheti, mert egyéniségéből a bonhomia melegsége, az, amit sugárzó jóságnak nevezünk, hiányzik (*Szigeti* József adta volna ezt a szerepet felségesen); de *Vizvári* olyan intelligens, kedves és eredeti színész, aki minden szerepnek súlyt ad, aki a vigjáték terrénumának minden pontján biztosan hozzá fér a közönség tetszéséhez.

Annál inkább elemében volt *Ujházi*, aki ragyogó humorának egész gazdagságával adta François, ezt a szájas dicsekvőt, aki hetvenedik a szigor elveivel és alapjában véve mégis jó fiu, mert rettentően ellágyul, mikor a kórhely fia azt hazudja neki, hogy sokszor koplalt és egy kórsó viz volt az egész ebédje. Ebben a

jelenetben Ujházi remekül tüntette ki azt, hogy François a durva modorával, önzésével, túlzásba vitt praktikus felfogásával ellentétben ugyan gyöngéd, lágy szívű öcsésének, de voltaképpen mégis egy családból való és kritikusan pillanatokban ez a kicsinyes nyárspolgár-mizantrop éppen úgy megpuhul, mint a jóságos Edmond. Ellágyulását, amikor siránkozik azon, hogy a fiának egy kórsó viz volt az ebédje és nógatja, hogy rögtön egyék meg egy porció beefsteaket a szeme láttára: harsogó kacaj és nyílt színen zajos tapsok honorálták.

Gabányi volt a harmadik komikus a házbérel adós csizmadia szerepében, aki cipővel törleszti a hátraleköt. Epizód-szerep, de *Gabányi* a legkisebb szerepből is remeket csinál. Csak azt nem értem, hogy a kitünő művész miért becsülte Misabrant németes magyarsággal, a *Strikebeli* Anzelm modorában? Misabran, ha egyszerű szuszter is, épp olyan francia, mint a többi szereplő. Ertenem a dolgot, ha Misabran Elzászból Párisba telepedett csizmadia volna és egy kis idegen dialektussal beszélne franciául. Akkor a magyar színész választhatna ennek megfelelő keverék-beszédet. De Labichenál erre nincs semmi utasítás. Azt hiszem, fokozná a hatást, ha *Gabányi* természetesen magyarsággal beszélne, mert jobban megértenék, amit mond.

Leonce-ot *Dezso* szokott kedvességével adta és Tiburce szerepében *Náday* Béla volt nagyon ügyes, csinos fiu. Aubertin öreges alakjának *Epressy* Ákos egészen megfelelt és végül észre ragt a fiatal segédszínész is, aki a hűségese inas ragaskodását meleg hangon fejezte ki.

A nőknek *Labiche* szerény szerepet juttatott ebben a darabban. A jósvivő kis leányt T. *Vizvári* Mariska, Edmond feleségét *Paulayné* játszotta és kedves, szimpatikus volt mind a kettő.

Fáy Béla fordítása kitünő, zamatosan magyaros, mint minden, amit ez a gondos, fárdatlan toll végez évtizedek óta.

dekekre nézve szintén egyetértésre vergődik, a maga részéről, ugyan kérdem, mi sérelme van ebben a hármasszövetség által nyújtott biztonságban és mi sérelme van ebbe monarkhiának? (Ugy van!) Ne feledjünk egyet, azt t. i., hogy mindjárt keletkezése után Angliával bizonyos rokonszenves érintkezésbe lépett a hármasszövetség. Nemcsak csatlakozott Anglia a hármasszövetséghez, de a rokonszenves érintkezés megvolt. És abban a hatásban, amelyet a hármasszövetség kifejtett, ezen rokonszenves érintkezés része volt.

Már most t. országos bizottság, mi féltékeny szemmel nézzük-e azt, hogy a tengeren túli vidéken fekvő országok nézve Anglia és Németország bizonyos egyetértésre törekednek, hogy ha ez alatt kizáratik az a lehetőség, hogy Németország abba a helyzetbe jusson, hogy azon érdekek nézve Oroszország közti és Anglia közt választasson. Ebben semmi sérelmet nemcsak hogy nem láthatunk a hármasszövetségre, hanem azon meggyőződésben vagyunk, hogy ellenkezőleg avval, amit a t. bizottsági tag ur állít, az egyetértés hasznos és mindenesetre inkább kedvez azoknak, mintha Németország amerikai érdekeire nézve elszigetelve állana. (Igaz! Ugy van!)

Ez a hármasszövetség bizonyos események fejlődésének lezajlása után jött létre. Számol továbbá mindkét állam azon lehetőségekkel, amelyek érdekei veszélyeztetésére nézve fennállottak és választotta ezt az összekötötést. A tapasztalás igazolta, hogy a választás egészen helyes volt és azon okok, amelyek létrehozta, nem szűntek meg erőben ma sem. És én részéről ma sem tudnék képzelné olyan védelmi szövetséget, amely oly természetesen egyesítene az államok érdekeit, nem képzelnék védelmi szövetséget, amely — hogy úgy fejezzem ki magamat — oly olcsón és a nélkül, hogy egyikről vagy másiktól áldozatot kívánna, a biztonságban azt a fokát tudni nyújtani. Ne felejtjük azt sem, hogy vannak nagy és maradandó érdekek — természetesen örök tartamról beszélmi egyáltalán felesleges — amelyek felismereték a szövetség létrehozásánál és amelyek meg vannak még ma is. Melyek azok? Míg az érdekek mindenek felett domináló lesz Németországban, hogy jelen szervezetben, jellegében Németország megmaradjon, ha csak magára a belső szervezetre és az európai birtokállapotokra még veszedelmesebb kríziseket nem akar felidézni, neki teljeskedni nem lehet. Viszont nálunk is meg van Olaszországhoz az a meggyőződés, amely meg volt akkor, mikor a múlt eseményeinek emléke sokkal nagyobb volt, mint ma, hogy a múlt eseményei által eltemetett politikának irányát nem szabad kiábrítani. Ezek felismerése mellett az a meggyőződés, hogy ránk nézve a legmegbizhatóbb, a legmegnyugtatóbb a hármasszövetség.

Szokás azon nagy hadi költségeket, amely az utolsó két évtizedet, sőt messzebb nyúló korszakot Európának jellemzi, még nálunk is a hármasszövetségnek tulajdonítani. Holló Lajos képviselő ur tegnapi beszéde is erre utal. E tekintetben mindenütt, de különösen nálunk tisztában kell lenni azal, hogy nincsen a lehetőségek körében és merem mondani, nem is volt olyan kombináció, mely akár ezektől a terhektől akármelyikét a szövetség állomának felmentené, akár abba a helyzetbe juttatná, hogy erejének frissebb kifejtésével biztonságát ily módon megővje. (Helyeslés.) Sőt tartok tőle és itt tovább kell mennem, hogy ezeket a terveket, melyeket nem a hármasszövetség okozott, hanem saját magunk biztonságának szüksége (Helyeslés), hordozniuk kellene, ha egyedül állanánk mindenestre, de talán nagyobb mértékben akkor, ha más szövetségi összekötötésbe lépünk. (Helyeslés.) Ezeket nem szabad a hármasszövetség terhére róni. Tudjuk és érezzük, hogy nem áldozatok és erőfeszítést ró az európai államokra ez a fájdalom, tartósnak mutakozó helyzet, mely a múlt történetében és a jövő aspirációin alapul. Ezt sem eldarálni, sem megváltoztatni nem áll hatalmunkban sem nekünk, sem másnak, ha csak biztonságunkat és fennállásunkat kockáztatni nem akarjuk. Hozzájárult még egy tekintet. Minden más kombináció vagy csak nagy érdekek feloldozása mellett volna lehetséges vagy bebonyolítana bennünket egy oly összekötötésbe, amelyben képtelenek volnánk egy más nagy hatalom veszélyes, vagy tán bibás politikájának érvényesítésére a monarkia pénzét és erejét rendelkezésre bocsájtani, amelyre aztán nem hiszem, hogy a monarkia népei, különösen a magyar politikai nemzet vállalkozna. És ne feledjük el még azt az irányadó szempontot sem, hogy Magyarország érzelmeinek, érdekeinek csak az felel meg, hogy ha a monarkia tényleg nyugat felé keressük és nem hiszem, hogy ez a meggyőződés komoly alkalomkor erősen utat ne törne magának. És ekkor a legtermészetesebb a német birodalommal kölcsönösen egymásra való támaszkodás.

És ez az összekötötés az és ez a meggyőződés Magyarország rendületlenül áll, hogy a monarkia dualisztikus szervezetének, melyet mi elsőrangú érdekek tekintünk, a Németországgal való szövetség felel meg. Ebből támaszt és erősítést merít, mint egyáltalában nem mernék állítani bármely más lehetőségek körében lévő egy vagy két nagyhatalommal való szövetséghez szerződésről. Mindez engem egy természetes kérdésre vezet a t. bizottsági tag urhoz. Ha ezt az összekötötést ő értéktelennek, sőt károsnak tartja, ha helytelennek tartja ezt a politikát, amely követetett, ugyan mondja meg az a jogkombináció, az a jogut, amelyre lépni kellene, mely nem birna azokkal a következményekkel, amelyeket ő károsnak tart, ha nem birna azokkal az előnyökkel, amelyeket ő is elérni kíván. Amde tovább megyek, és választást engedek és kérdem, hogy mondja meg most a tapasztalás világánál, hogy mi lett volna akkor, mikor a szövetség alapja megvetetett, az a jobb más? (Élénk helyeslés.)

Tegyük fel, hogy a gazdasági erő példátlan felendülése a monarkhiában foglalna helyet és túllünk a politikai szövetségünkre azt kívánna, hogy ne oda vigyük gazdasági erőnkét, ahol azt legjobban véltük gyümölcsözőtteni, hanem tartsuk azt fenn egy kisebb haszonnal megelégedve, valamely szövetséges állam számára: hiszi-e, hogy e kívánság itt teljesítésre találna? Es most felelek Holló Lajos t. képviselőtársam közbeszólására. Minő piacot zár el előlünk Németország? Mert egészen más dolog az, hogy iparunkkal például a Balkán államok versenyébe és fájdalom, mert jobban szeretném az ellenkezőt, sok irányban diadalmasan is. Ez nem elzárása a piacnak. A gazdasági verseny terén az önzés a döntő. Mi is teszszük ezt és ha meg-történik, hogy a német export önmagát megszorítaná s mi javunkra, élt érnénk-e? Nem kellene-e az angol, a belga, a francia versenyvel is diadalmasan megküzdenünk? Mi sulya van annak az ellenvetésnek, hogy Magyarország gazdasági fejlődését a hármasszövetség megszorítja? Tegnap meg lett ez világítva. A közös kormány egyik tagja figyelmeztetett arra, hogy a szövetség tisztán politikai természetű, értékét politikai tekintetek döntik el, amint hogy azok hozták is létre. A gazdasági viszony a szövetséget hatalmak közt külön szerződésen alapozták és én azt látom, legalább a parlamenti tárgyalásokból, hogy azok minde-nütt erős ellenzések mellett jöttek létre és az ellen-zésben részt vettek azon elemek is, akik különben a politikai szövetségnek meleg barátai. Nem olvastuk-e, hogy Németországban, midőn a jelenlegi érvényben lévő kereskedelmi szerződés tárgyalatott, az erősen megtámadott azon szempontból, hogy az osztrák-magyar monarkhiának kedvez és hogy magában Olaszországban is az a szerződés, amelyet Ugron Gábor felhozott, erős ellenzések mellett ment keresztül. Nem érzekdem abba bele bővebben, csak felílltok egy szempontot. Senki sem kényszerítet minket arra, hogy a kereskedelmi és vámszövetségek megkötésénél mi több és nagyobb befolyást engedjünk elhatáro-zásunkra a politikai szövetség tekinteteinek, mint a mennyit ugyanezen tekinteteknek szövetséges tár-saink engednek. A politikai szövetség megáll a maga erején, a maga okainál fogva. Különös áldozatot egyik sem tartozik hozni. Igenis, a szövetséget állomoknak különös okuk van egymás iránt nagyobb figyelmet, nagyobb előzetkenységet tanusítani a gazdasági szerződéseknél, mint a nem szövetséget állomokkal szemben; de az előzetkenység legyen kölcsönös, legyen egyenletes, mert nem okos dolog a gazdasági érdekek rideg végletekig menő érvénye-sítése által az anyagi érdekek sérelmes érzetét felidézni a politikai szövetség ellen. Általában a mértéket, a módot tartani, az egyenletes-séget megtalálni a kormányban és a parlamentnek a feladata, de amit semmi esetre sem fogadnak el, ez abban áll: egy oly politikai és szövetségi vi-szonyban állni, amelyben minket gazdasági elő-nyökkel akarunk megfizetni a politikai szövetségért. Ez az t. országos bizottság, amit én semmi körül-mények közt el nem fogadnék, mert ilyen áldozatok arán fenntartott szövetség a másikat feltétlenül füg-gésbe hozza, a másikat oly egyenlőtlen állást ad, azt oly méltatlan szerepre kárhoztatja, amely mellett a kívánságok és követelések a másik oldalán csak növekednek és ezen kívánságokkal és követelések-vel szemben lehetetlen volna egyenjogúságot, sőt magát a különben politikai érdekek által indokolt szövetsé-get fenntartani, mert őrizkedniük kell attól, hogy egy különben nagyértékű politikai szövetséget, amely erősítést ad, azzal tegyük problematikussá, hogy az egyik benne egy szerepeljen, mint aki a másikat politikai előnyökért gazdasági előnyökkel kifizeti.

Lehet, t. országos bizottság, szövetségeket más-képp is képzelné. Lehet szövetséget egy képzelné, hogy az a védelmen és a biztonságos tulmely és példátlan bizonyos területi gyarapodást biztosít. Lehet olyant is képzelné, hogy az egyik jelentékenyen na-gyobb gazdasági és tulnyomó politikai előnyökét bi-zosít, mint a másik.

Az ily kombinációknak azonban csak egy hi-bája van. Szépen össze lehet állítani, csak az a baj, hogy nem lehet rá szövetséget alapítani. És ez fatális baj. (Derültség.) amely minden kombinációt halomra dönt. Mikor a múlt alkalommal az érzelmeiről volt szó, az országos bizottság a maga jelentésében néze-tum szerint helyesen utalt arra, hogy ez az össze-kötötés, a közép-európai szövetség, Magyarország tulnyomó nagyobb többsége érzelmeinek megfelel; ezt teljesen igazoltnak találom, azonban nem azon érze-lemről van szó, amelyek homályos, többé-kevésbé in-gatag rokonszenven alapulnak, hanem azon érzelmeiről, amelyek jelentkezhetnek azon tudatból, hogy tisztán fe-lismerik egymásra utalt voltak a szövetségesek maguk és az összekötötésben magukat és nagy ér-dekeiket biztosítva látják. Ebből a tudatból származ-ik azon támogatott érzelem, amely létezik Magyar-országban és amely, reményem, ily kifogások által, minőket hallottunk, nem fog meglazulni. (Helyeslés.) Ezek azok, t. országos bizottság, amelyeket a kér-désre nézve előadni akartam. Magától értetődik, hogy a költségetes általánosságban elfogadom. (Helyeslés.) Valamint elfogadom az albizottság jelentését és a bizalmi indítványt. (Általános, élénk éjenzés.)

(Kritika a külügyekről.)

Ugron Gábor: Kijelenti, hogy elfogadja Holló Lajos határozati javaslatát. Még a bécsi külügy-pénzügy- és hadügyminiszteriumban sincs magyar főlírás, mindentűn „Reichsministerium“ főlírás van, pedig ilyen nincs, hanem van közös osztrák-magyar hadügy, pénzügy. Papp Gézanak azt ajánlja, hogy jövőben ne lásson semmit, ha hajlékony tagja akar lenni a kormánypártnak, mert az ő tegnapi főszóla-lása nagy föltűnést keltett. Nem fogadja el a kül-

ügyi bizottság jelentését, mert az nem egyéb, mint visszhangja a külügyminiszter expozíciójának. Az a visszhang pedig nem természetes, hanem mestersé-ges, mert annak az embernek visszhangját képezi, aki abba belebeszél.

Magyarországon semmi sem konstálható abból a megelégedésből, amit a bizottsági jelentés konstál és amit Szilágyi Dezso oly nagyon hangsúlyoz. Magyarország a hármasszövetség fenntartása érdekében oly óriási adóösszegeket és adóterheket kell áldozni, amelyek Ausztriában nincsenek és amelyek Magyarország népét túlságosan nyomják és amelyek okozták azt, hogy Magyarország az ő saját fejlődésére nem fordíthat oly nagy összegeket, mint azt Ausztria teheti.

A politikai igazságok nem teremnek úgy, mint a lótosz-virárok, azok a kohók tűzében keletkeznek. Hiszen éppen ezért a politika az egzisztenciák tudománya. A külügyi expozé, a külügyminiszter előter-jesítése nem egyéb, mint bókok sorozata, de azok-ban semmiféle felvilágosítás nincs. Hiányzanak a diplomáciai jegyzékek és okmánytárak, hogy láhas-suk, mit dolgozott a külügyminiszter, milyen vágya-kat ébresztett és mily törekvéseket akadályozott meg.

(A megintett Törökország.)

A külügyminiszter beszéde csupa bókokból van összefűzve, amely azonban Törökország ellen tar-talmaz erős feddést annak adminisztrációja miatt. Kérdem a külügyminiszter urtól, hogy helyes volt-e, hogy feddésben részesítjük éppen Törökországot adminisztrációja miatt. Hiszen még egy év előtt a legnagyobb önkény uralkodott Magyarországon is. Tisza Kálmán: Ohó!

Ugron Gábor: Hiszen még néhány hónap előtt Morvaországban, Csehországban, Stiriában a fe-gy-verek ropogtak a tűntől lakosság ellen. Miért kellett a rossz adminisztráció miatt éppen Törökországot megfeddeni?

Ez ország megfeddése mindig igen sikamlós lépés. Nekünk tudniuk kellene: miért hibáztatjuk mi éppen Törökországot, hiszen Törökországhoz bennün-keket a hála és a rokonszeny érzete fűzött mindig, de azért ha érdekeink parancsolták volna, szívesen csat-lakoztunk volna a külügyminiszter ezen feddéséhez; de nekünk tudniuk kellett volna, miért e feddés?

Ugy látszik, nekünk minden esztendőben meg kell valakit feddeni, hogy megmutassuk, hogy mi lát-hatók vagyunk és tudunk tekintélyt gyakorolni. Ezért fedtük meg tavaly Montenegrót.

(Anyagi érdekeink.)

A diplomáciának már nem az a régi hivatása, hogy csak az udvari politikát gyakorolja. Ma a népek anyagi életének és anyagi küzdelmének szolgálata képezi a diplomáciai szolgálat feladatát és a külügyi politikának a népek anyagi érdekeit kell szolgálnia.

Kérdem a külügyminiszter urtól, hogy a diplo-máciai alkalmazzottak ismerik-e Magyarország anyagi érdekeit? Lehet, hogy valamennyien ismerik Ausztria érdekeit, de nem ismerik Magyarországéit. Az összes intézkedések, amelyeket eddig hoztak, mindig Ausztria és nem Magyarország érdekében hoztak.

Azok az osztrák-magyar iparkamarák, amelyek a külföldön némely városban létesítettek, csak arra valók, ha bizonyos magyar termékek iránt tuda-koznak, hogy azokat az osztrák vállalatoknak adják át.

Kérdem, hogy amikor a kereskedelmi ügy mind-két államban nem ugyanaz, miért kelljen a kereske-delmi téren is közös intézkedéseket létesíteni a köz-s kereskedelmi kamarákkal.

Szilágyi Dezso ur kérdezte, hogy micsoda ál-dozatokat kellett hozni a hármasszövetség érdeké-ben? Az olasz borokra kirótt alacsony borvám a magyar boroknak árt. A hármasszövetség érdeké-ben kellett az orosz gabona vámtételeket meg nem változtatni.

A romániai gabonát is be kellett zudítani a hármasszövetségre való tekintettel és Szerbia is egész szarvasmarha- és sertésforgalmát nyakunkra zudította a hármasszövetség következtében.

Szilágyi maga is a cafolatoknak egész tornyát mutatja fel, a midőn kimutatja, hogy Németország bizony velünk szemben nem a vám- és kereske-delmi szerződés szerint járt el. A vám- és kereske-delmi szerződés még 10 napig sem volt keresztül vive.

Németország a lisztforgalomra máris állított fel akadályokat. Az állatorzalom Magyarországért még csak egy percig sem volt a szerződés értelmében szabályozva. Határozatiartot állított fel és csak bizony állomásokra engedték bevinni állatainkat, amelyeket három nap alatt le kellett vágni. A mi érde-künk sehol sem érvényesült, mert a német ipar és kereskedelem érdekében kellett a kérdésben eljárni. Mi nem kérünk nagy gazdasági előnyökét Né-metországtól, de legalább jogaink tiszteletben tartását követelhetjük.

(A római szent birodalom.)

Azután Ugron arra tér át, hogy a római szent birodalom, amely századokon keresztül fennállott, mindig Olaszország és a Duna felé törekedett. A Germániából Olaszország felé vezető út német eson-tokkal van kirakva.

De a mig a római szent birodalomban a Habs-burg-ház volt a vezető elem, addig a mostani német birodalomban a Hohenzollern-ház játsza a vezér-serepet. Magyarország azt hitte, hogy 1866 után a germán törekvések meg fognak Magyarország irá-nyában szünni; de be kellett Magyarországnak látni, hogy csak más alakot cseréltek, mert a dualizmus-ban a germán törekvések megtalálták újabb meden-csükkét.

Ha a német vezényszókat el akarnák törölni, ez ellen Németország rögtön tiltakoznék. Németország nagy vonzerőt gyakorol Ausztria egyes részeire. Itt vannak az egyes Schulvereinek, amelyeknek működése most újabb an osztrák viszonyok miatt szűntet ugyan, de most ismét jönnek Németországból ágensek Erdélybe.

(Lebegő politika.)

Ö tényekről beszél, nem szereti ha Ausztria és Magyarország lebegő politikát követ továbbra is, és a monarchia alárendelt helyzetbe kerülne. A monarchia feladatai a Balkánon és Kis-Ázsiában vannak s azt kívánja, hogy a diplomáciai kar teljesítse ebbeli kötelességét. A nagy race-ok uniójának kora van ma, ami a kis nemzetek létét fenyegeti és ő azt kívánja, hogy a diplomácia kiserje ez alakulásokat figyelemmel. Oroszország most a szélső keleten van elfoglalva, itt az idő, hogy a Balkán népek szabadsága elősegítessék. Ausztriának szakítania kell eddigi politikájával s a szabadságot és alkotmányt kell építenie.

Miután a külügyi politika nem ebben a mederben mozog, a költségvetést nem fogadja el.

(Kállay kontra Ugron.)

Kállay Béni közös pénzügyminiszter: T. országos bizottság! Nem tagadom, hogy nagy a kísértés rám nézve, úgy is mint a közös kormány tagjára, de úgy is mint magyar emberre, hogy az elmonottakra talán kicsit terjedelmesebben válaszoljak. (Halljuk! Halljuk!) Nem voltam ugyan az Euphrates partján, de annyira legalább én is foglalkoztam a keleti ügyekkel, hogy tudnék hozzájuk szólni. De hát meg van írva, hogy a kísértésnek ellenállni a legnagyobb erény és miután a kormány tagja vagyok, tehát illendő lesz, ha erényes maradok és azért csak egyetlenegy pontra fogok reflektálni. A t. bizottsági tag ur helytelenítette azt, hogy a külügyminiszter ur megfenyegette Törökországot az ottani adminisztratív viszonyok miatt vagy legalább megintette. Ha jól emlékszem a külügyminiszter ur szavaira, — és azt hiszem, hogy jól emlékszem, — azokban sem fenyegetés, sem, és még kevésbé intés nem volt, hanem a Törökország iránti legnagyobb rokonszenvből fakadó óhaját volt, és annival inkább, mert hiszen ott már a szultán ő felségére is van hivatkozás, hogy éppen az ő legjobb szándékai nem hajthatnak végre. Már ezért is csak óhaját volt, még pedig rokonszenves óhaját a külügyminiszter szavainak, és fenyegetés, legkevésbé intés azért sem lehetett, mert ez már beavatkozás lett volna. Már pedig semmit sem óhaját a külügyi kormány kerülni, mint a beavatkozást idegen államok ügyeibe és így Törökország ügyeibe sem, miután ezen birodalom élén egy bölcs fejedelem áll, aki legjobban fogja tudni, hogy mit kell birodalmában tenni. (Helyeslés.)

Ugron Gábor: T. orsz. bizottság! Szavam helyreigazítása végett megjegyzem, hogy én az „intés” szót használtam ugyan, de a t. közös miniszter urnak eafolástát nem érdemeltem meg. A külügyi albizottság jelentése így szól: de nem kevésbé jogosultnak tartja a külügyi albizottság azon komoly intéseket, melyeket a külügyminiszter ur Törökországhoz intézett. (Derültéjsz.)

Kállay Béni közös pénzügyminiszter: Én nem az albizottság jelentéséről szóltam, hanem a külügyminiszter ur szavairól.

Elnök: A külügyminiszter ur képviselője kíván nyilatkozni.

(„Inszinuáció.”)

Gróf Széchenyi Miklós külügyminiszteri osztályfőnök: T. orsz. bizottság! Legyen szabad nekem is a külügyminiszter ur megbízásából reflektálni Ugron Gábor igen t. képviselő ur egy megjegyzésére, t. i. arra, midőn ő Németországgal való kereskedelmi szerződésünkről és különösen az egészségügyi érvezményről szól. Nem tudom, jól értem-e, de az a benyomásom volt, hogy ezt a kifejezést használta: Németország egy percig sem respektálta a megkötött szerződést.

Ugron Gábor: Szabad állatforgalmunk nem volt egy napig sem!

Gróf Széchenyi Miklós: Oly benyomásom volt abból, amit a t. bizottsági tag ur mondott, hogy szerinte Németország nem jart el jóhiszeműleg ez irányban, már pedig, bár nem is szivesen, de el kell ismernem, hogy ezen állategészségügyi egyezmény végrehajtásánál és magyarázatánál többször merültek fel véleménykülönbségek a német és a mi kormányaink közt, de hogy a német kormány aztrossz-hiszeműleg akarta volna értelmezni, ezt a közös külügyminiszter nem hagyhatja megjegyzés nélkül, mert az ilyen inszINUÁCIÓ egy szövetséges kormánygyal szemben nem tartjuk tűrhetőnek.

(Wahrheit und Dichtung.)

Pulszky Ágost: Ugron Gábor beszédében *Wahrheit* és *Dichtung* van: az a néhány szemernyi igazság megcsillant belőle. Nagy figyelemmel hallgatta Ugront, de kénytelen megmondani, hogy azokat, amiket mondott, amiket mint eredetieket hirdetett, már olvasta valahol. Igaz, hogy nem Magyarországon, hanem osztrák részről és pedig oly részről, amely a külügyminiszterükhöz közel álló névvel bírt, de közel tényleg nem áll. Nagyon hasonlít az Ugron felfogása azokhoz a cikkekhöz, amelyek a ifjú eszökkel rokonérzelmű főurak írnak, ambar talán kissé másképp van felöltöztetve. Ugron Gábor egy olyan eszmével lépett fel, amely nem is olyan régen Angliában igen népszerű volt, ahol úgy hívták, hogy az „izolálás politikája”: de Angliában sem volt soká népszerű ez a politika, mert izolált politika esetén, ha a körül-mények nyomása bekövetkezik, igazán nehéz szü-

vetséget és barátot találni. Nagyan és egészben arra nézve, amit Ugron a balkánfélszigeti népekkel szemben céljával kitűzött, egyetért. A monarchiának tényleg érdeke az, hogy a Balkán nemzetek felismerjék a monarchiában függetlenségüknek, nemzeti törekvéseiknek és állami alakulásainak legbiztosabb óráit.

(A hármasszövetség dicsérete.)

De mennyiben gátolta ezt a politikát a hármasszövetség, melynek Európa olyan igen sokat köszön. Nem tette-e nekünk könnyebbé azt, hogy Oroszországgal váltva a Balkánon békés állapotokat biztosítsunk és a kölcsönös féltékenykedés legalább is hosszabb időre megszünjön. Vajjon ezek nem olyan mozzanatok-e, amelyek a fennforgó politika keretében nemcsak hogy helyet találnak, hanem azáltal még sokkal jobban meg is erősítenek és ha teljesen szövetségnélküli állapotba jutnánk, amit Ugron Gábor mint eszményt tekint: vajjon az biztosítaná-e annyira, mint a hármasszövetség az esetleges más oldalról jövő nyomás ellen; olyan ellen, mely a gyakorlatban nagyobb hatással volna ugy Ausztriának, mint Magyarországnak egyes fejlettebb nemzetiségeire, mint azon vonzerő, amelytől Ugron Németország részéről fél, amelyről azonban konstatálható, hogy a régi tradíciókkal bíró fejlődőtebb elemekkel szemben olyan irányban, mint azt Ugron nem is állította, hanem csak gyanította, tartani nem lehet és amelynek tekintetében el kell ismernünk és el is ismeri a közvélemény Magyarországon és Ausztria nagy részében is, hogy a német kormány és Németország hivatalos képviselője, sőt irányadó körei egyáltalán nem támogatják sem kereskedelmileg, sem politikailag.

Ellenkezőleg visszatartatták minden olyan törekvés, amely a monarchiában a bomlás eredményeit idézhette elő. Nehéz Ugront fantasztikus konklúzióján végig követni. Ami Németország keleti politikáját illeti, ez nem a hármasszövetség következik. Jellemzi azokat az utakat, amelyeken a középkorban a keletről kereskedelme nyugat felé vonult és rámutat arra a különbségre, amely az akkori és a mostani közlekedés közt van. A kelet felé való kereskedelmi út megnyitására nézve hozzáteszi még, hogy a magyar kormány a Fekete-tenger és a levantei hajózásnak, bár csekély, de mégis támogatást nyújt.

A gazdasági politikában nincs közös erő, hanem van magyar és osztrák erő. Mikor az olyan csekély kezdeményezések is, minő a levantei hajózás támogatása, nagy mérvben igénybe vesznek és mikor annyit beszélünk elviselethetetlen terhekről, amelyek Magyarországot nyomják, akkor ne kívánjuk, hogy közös kormányunk oly világrengető gazdasági vállalatokba bocsátkozzék, amelyeket ha az direkte iníciaián, talán a segélyforrások is megtagadnának. Annak példájához, hogy a követett közös politika nem helyes, felhozta Ugron a kivándorlást. Ezzel szemben rámutat arra, hogy Európa leghatalmasabb államának, Németországnak kivándorlása a legnagyobb és pedig nem a gyarmatok felé, hanem még mindig nyugat felé. Ez azt mutatja, hogy nem első sorban a megélhetés nehézségei okozzák a kivándorlást.

Áttér végre Ugron Gábor és Holló Lajos leg-súlyosabb érvére: azon terhekre, amelyeket a hármasszövetség ró rank. E tekintetben azonban különbséget kell egyez argumentumok között. Egyrészt felhozattak az általános terhek, a nagy katonai terhek, másrészt pedig Ugron Gábor egész sorozatát hozta fel a szociális vadaknak, amelyek szerinte szintén a hármasszövetség körülményeiből fakadnak. Az elsőre nézve kérdi, vajjon a hármasszövetség idejében kezdődik-e Európa nagy fegyverkezé-sének korszaka. Ha Ugron Gábor mikroszkóppal vizsgálja a történetet, a mikor a hármasszövetség-ségről beszél, ne vizsgálja akkor tele-szkóppal, a mikor a terhek keletkezését nézi. Ha hármasszövetség nem következett be, akkor sokkal nagyobb mértékben kellett volna fegyverkezniünk, mert akkor nemcsak egy irányban, hanem minden irányban kellett volna magunkat biztosítani. Egy kiváló tabornok mondotta, hogy ha Ausztriának és Magyarországnak külön hadserege volna, akkor mindegyiknek legalább is oly erősnek kellene lenni, mint ma a kettő együttvéve. Ugyanígy áll a dolog a hármasszövetségre nézve is. Ha nem vagyunk a hármasszövetségben, akkor sokkal erősebb hadsereggel kellene bírunk, mert az ennek tagjait képező államokkal szemben is biztosítva kellene lennünk. Az izolált politika, amelyet Ugron Gábor hirdetett, a barát nélkül állás politikája, amely hüvösen tekint minden felé és a melyet hüvösen is tekintenek mindenfelé. A legutóbbi európai eseményekből is meggyőződhetünk róla, hogy nehéz időpontban nehéz kellő szövetségre találni.

A részletekről szólva kérdezi, vajjon akadályozza-e a hármasszövetség, hogy esetleg újabb irányzatú gazdasági politika fejlődjék? Ugronnak azt az állítását, hogy a római szent birodalom germanizáló törekvésekkel bírt volna, minden középiskolai tankönyv megfogja. A germanizációtól különben, — amint Magyarország ezt az utolsó harminc év alatt megmutatta — épp oly kevés kell félnünk, mint a szlávizációtól. Megmutatta Magyarország azt, hogy tud mint nemzeti állam fejlődni és hogy ezektől a veszélyektől a jövőben sem kell félnie. A germanizáció meg a dánokat és lengyeleket, akik pedig a német birodalom kebelében vannak, is alig-alig fenyegetheti. Nem a tulsá-gos egyesítés, hanem a széthúzás veszélye az, amely inkább — nem mondom, fenyeget, — hanem amelyre talán mégis aggodalommal kell tekinteni. Arról lévén meggyőződve, hogy a külügyi politika minden részleteiben megfelel azon kitalásoknak, amelyeket a külügyminiszter expozeijában kifejezésre — taltatott, a

költségvetést és az albizottság jelentését elfogadja. (Élénk helyeslés.)

(Gróf Tisza István beszéde.)

Gróf Tisza István: Ugron Gábor azt mondja, hogy a hármasszövetség politikája tradicionális politika. Nem abban az értelemben ugyan, amelyben ő azt felállította, de a tételt a magam részéről elfogadom, mert én azt látom legalább az utolsó harmad-fél század történelméből, hogy igenis, az Európa közepét elfoglaló hatalmasságokban megvolt az a természetes törekvés, vállalva ellenszögülni minden olyan veszélynek, amely Európa egyensúlyát, Európa békéjét fenyegette.

Es ha most vizsgáljuk, t. országos bizottság, hogy az az idővs eszme, az az idővs törekvés miért nem tudott állandóan érvényesülni, úgy azt látjuk, hogy zavaros áramlatok hatottak közre, egyéb világtörténelmi folyamatok, tendenciák és küzdelmek hatottak zavarólag ebben a tekintetben, amelyek ezen magában véve tartósan jelentékes nemzetközi alagondolatot a maga érvényesülésében megzavarták. Ilyenek voltak a dinasztiai rivális törekvései, ilyenek voltak a tényleges uralom és a dinasztikus törekvések és a nemzet egyik boldogító nagy eredménye éppen az, hogy leszűrté, tisztázta, rendezte mindazon folyamatokat, megtalálták ezek a maguk rendes medrét, természetes esatornáikat és ma már a hármasszövetség alakulatában megvalósítva látjuk ezt az egész tradicionális nemzetközi alagondolatot, a nélkül, hogy ugyanazon zavaró körülményektől kellene tartanunk, amelyek a gondolatot a multban az érvényesülésben gátolták. Igaz, t. országos bizottság, a 19-ik századnak ez a nagy processzusa, mint minden nagy világtörténelmi processzus erős küzdelmek után, sebek visszahagyásával ment végbe, de ezek a küzdelmek ma már régen a történelem; ha sikerülne ma, a mint bizonyára nem fog sikerülni, ezeket a sebeket felszakítani, azzal nem tennék szolgálatot senki másnak, mint a monarchia és mindenekelőtt a magyar nemzet esküdt ellenségeinek. (Igaz! Ugy van!) És engedjen meg nekem a tisztelt képviselő ur, de nem hiszem, hogy sző rélkül lehetne hagyni a bizalmatlanságnak, az ellenszenvnek azt a hangját, amivel a velünk szövetségben álló nagy német nemzetről és a német állam fejeéről nyilatkozik. Az a lovgiasis bizalom, amelyivel a német politika vezetői a magyar nemzethez fordultak, visszhangot keltett a magyar nemzetben és nem volna helyes, ha azon hallgatás, melyben tisztelt képviselőtársam erre vonatkozó nyilatkozatai itt eddig részestültek, bárki által is odamagyarizálnánk, hogy a magyar nemzet nem ugyanazad a bizalommal, nem ugyanazzal az elismeréssel adózik azon meleg baráti szavakért, mint annak idején fogadta. (Ugy van!)

Es ha t. képviselő ur azért agózdik, hogy egy olyan ellenállhatatlan vágy fogja a Dunához vinni a nagy német nemzetet, amelynél fogva előbb vagy utóbb terjeszkedési, hódítási veszély fenyeget Németországot felől, engedje meg nekem, ha én azt gondolom, hogy a német politikai köröknek minden kicsit gondolkozó és özan elemé igenis óhajtni fogja azt, hogy olyan átalakulások, olyan viszonyok legyenek a Dunán, amelyek az ő érdekeivel sem ellentétezek, de nagyon jól fogja tudni azt, hogy ezt a politikai célt teljesebben, könnyebben, biztosabban éri el akkor, ha a mostani alakulatokat, mint megbízható szövetséges támogatja, mintha itt direkt hódítási politika terére akar lépni.

A t. képviselő ur ismételtén és ismételtén felhivatott, hogy mondja meg hát, hogy mi volna az a politikai cél, az a terrén, amelyen erősebb akció kellene kifejtetni. Erre mai felszólalásában két momentumot említett. Az egyik: a karavánok útját megszerezni: talán nem kívánja a t. képviselő ur azt, hogy ma, midőn tengeri utak vannak fölfedezve, midőn a gőzhajózás fel van fedezve, ezzel a kérdéssel mint gyakorlati kérdéssel foglalkozunk. A másik az: hogy ő Magyarországot és a monarchia gyakorlati rendeltetését abban látja, hogy ez a kis népeknek az önállóságát biztosítsa. Ez a fellegis tőkéletesen helyes, de nem új és hála isten: nem is izoláltan áll vele a t. bizottsági tag ur. Ez a magyar nemzet minden irányadó politikai tényezőjének évek óta bevallott politikai hitvallása.

Es ha a t. bizottsági tag ur fáradságot vesz magának azokat a nyilatkozatokat, amelyek itt a delegáció kebelében, éppen az Oroszországgal való entente alkalmából elhangzottak, látni fogja, hogy a megegyezés ezen alapelveken épült fel és maga a monarchia külpolitikájának illetékes vezetője a legprecízebben, a leghatározottabban oda nyilatkozott, hogy kizárjuk mindenkinél kizárólagos befolyását, magunknak sem kívánunk kizárólagos befolyást és hegemoniát, de védjük ott, ha lehet, másokkal egyetértőleg, másokkal barátságban a Balkán népek szabad és önálló fejlődését. Ez az alapszeme vezetve évek óta a monarchia politikáját, ezen alapszeme mellett kellett kitartania akkor is, midőn ez bizonyos nemzetközi surlódások veszélyét idézhette föl, ezen politika mellett lehet ma sokkal inkább érvényesíteni, midőn kilátás van rá, hogy a legközelebről érdekeit hatalmak egyetértőleg ístápolják, úgy az egyik, mint a másik esetben a hármasszövetség ezen politika követésének nem akadályát, hanem igenis lényeges biztosítékát képezi. Ennek folytán helyeselnem egy a hármasszövetség fennmarására irányult politikát, mint a Balkánon követett politikát is, a költségvetés és a betérjesztett határozati javaslatot elfogadom. (Élénk helyeslés.)

(Láng Lajos beszéde.)

Láng Lajos: T. országos bizottság! Magam is abban a helyzetben vagyok, mint az előttem szólott bizottsági tag ur, hogy Szilágyi Dezso bizottsági tag ur beszéde által, mintegy kimerítettnek látom a vitát.

Felsőzárlásomnak egyedül az a célja, hogy a hármasszövetség megtámadtatván, annak védelmében a felsőzárlásoknak minél nagyobb száma bizonyos jogosultsággal bír. Amit Ugron Gábor bizottsági tag ur felsőzárlásában lehelyteleneknek tartok, az abban áll, hogy a hármasszövetséget a római szent birodalmi tradíciók folytatásának tekintik.

De ha már tradícióról lehet szó, cso lálkozom, hogy a t. bizottsági tag ur nem emlékezett arra, hogy a hármasszövetség a magyar tradíciónak felel meg és pedig a régi tradíciónak, mert ha a t. képviselőtársam visszaemlékezik a 30 év előtti eseményekre, a francia-porosz háborúra, talán emlékezik meg arra is, hogy Magyarországnak akkor élő két legkiválóbb aktív politikusa: Andrássy Gyula és Tisza Kálmán akkor találkoztak legelőször politikai pályájukon.

Szél Kálmán miniszterelnök: Deák Ferenc. Lang Lajos: Engedelmet kérek, Deák Ferenc akkor már nem vett az aktív politikában részt.

Szél Kálmán miniszterelnök: Dehogy nem! Lang Lajos: Bocsanatot kérek, én veszem az egyiket, aki külügyminiszter volt és másikat, aki ellenzéki volt; különben ez a lényegre nézve mindegy. De azt hiszem, hogy az a nagy cél, amelyért a magyar politika akkor a semlegesség mellett felsőzárlt, előkészítője volt nemcsak a német birodalom konszolidációjának, de a hármasszövetségnek is. És ezért csodálom, hogy magyar ember az, aki a hármasszövetség ellen e tereben felszólt. A t. bizottsági tag ur azzal kezdte, hogy az olasz borvámot a hármasszövetségnek köszönhetjük. Bocsanatot kérek, az olasz borvám sokkal régiebb, mint a hármasszövetség. Az már a sardiniai kereskedelmi szerződésben is benne van.

Uron Gábor: De a sziciliában nem volt?

Lang Lajos: Ez egyszerűen kiterjesztése a sardiniai kereskedelmi szerződésnek. A viszonyok következtében ma ez a rendelkezés ártalmatlan vált, de nem új dolog, hanem benne van a régi kereskedelmi szerződésekben, az 1878-ikban is. A mi Oroszországot illeti, ezen szerződés története más, az t. i. hogy Franciaországgal kötött kereskedelmi szerződést Oroszországgal és akkor, amikor Franciaországgal igen előzeny tarifafélték nagy részére szerződést kötött vele, Németország természetesen sietett szerződést kötni. Így történt a szerződés megkötése, és nem úgy, mintha ránk erőszakolták volna, hanem mert az adott viszonyok közt lehetővé vált. De egyenesen ellentétes az, amit képviselő ur Romániáról mondott.

Románia a hármasszövetség előtt sokkal kedvezőbb helyzetben volt. Hiszen a legkedvezőbb szerződést Romániával 1873-ban kötöttük meg. A mi végre Szerbiát illeti, tudjuk, hogy ezzel szemben egészen kivételes állapotok vannak, amelyek fennállottak a hármasszövetség előtt és fennállnak ma is egész változatlanul. De ennek a hármasszövetséghez semmi köze. A költségvetést és az albizottság jelentését különben elfogadom.

(Gróf Apponyi Albert beszéde.)

Gróf Apponyi Albert: A nemzetek külpolitikájának különböző időkből, különböző természetű vezéreszméi és alapfogalmai voltak. Voltak ideális eszméi, voltak azután oly vezéreszmék és alapfogalmai, melyek valamely állam vagy nemzet vagy állameszervezet érdekeiből kiindulva, állapították meg, de ami egy külpolitika irányeszméjének helyessége felett határoz, az nem annak csillogó oldala, hanem hogy megfeleljen azon nemzet, vagy állameszervezet benső természetének, melynek külügyeire vonatkozik.

Hogy ily csillogó vezéreszmék és alapfogalmainak, amelyekben inkább az egyéni ambíció, mint az államnak és az állami kapcsolatnak természetes hivatása jut kifejezésre, külügyi politikánkban nincsenek, az egyik érdeműl ismerem el. E monarchia geográfiai fekvésénél, mint tengerpartja fejlődésénél és ami a leglényegesebb, összetételénél fogva, par excellence defenzív állam. Nem hiába definiálja az 1897. XII. törvényeink a pragmatica sanctióból folyó kapcsolatnak külpolitikai következményeit úgy, hogy ezek a közös védelmi kötelezettségűen egyesücsodának ki. Valóban ennek a két államnak, amelyek a monarchiának, mint nagyhatalmi szervezetenek alkotó részét képezik, érdekei csak a defenzív politikában harmonikusak és amint az expanzív és offenzív politika terére való lépésnek csak kísérlete tűnik fel, az érdekek rögön szétmennek és azok egységét helyreállítani nem lehet. Az az ellenséges hangulat, amely Magyarország közvéleményének nagy részében annak idején a boszniai okupáció ellen nyilvánult, azon félreértésben találta magyarországi, hogy a közvéleménynek és az árnnyalata, amelyhez esélyük magam is tartoztam, nem ismerte fel az okupációnak defenzív politikai jellegét, hanem abban a politikai offenzívának, a külpolitikai expanzív irányának jelét vélte feltalálni.

(Tisza Kálmán beszéde.)

Tisza Kálmán: T. országos bizottság! A vitának ezen előrehaladott stádiumában, amidőn annyian foglalkoztak már Ugron Gábor t. bizottsági tag urnak a hármasszövetség elleni támadásával, én csakis egy, még az indemnity tárgyalása alkalmával mondott állítására szorítokom, amelyre felelet még nem adatott; egyebekben én legalább az ő állításait teljesen megfogoltattnak tartom. Ezen állítása az volt, hogy ő hármasszövetséget mondott, pedig eleinte csak kettős szövetségről volt szó, hogy az a hármasszövetség Oroszország elleni élel bírt. Hát engedelmet kérek, de ez a szerződés Oroszország elleni élel, szaz oly élel, hogy Oroszországot fenyegetse, sohasem bírt. Ez a szerződés az első perctől kezdve védelmi és békeszerződés volt. Hogy Oroszország elleni élel nem köthetett,

megmutatja az, amit ma már nem koll diplomáciai okiratról kikeresni, mert számtalan nyomtatott könyvből lehet olvasni, hogy az a szerződés mindjárt akkor, még mielőtt különben nyilvánosságra hozott volna, Oroszország cárjával kötöttetett. Nos egy Oroszország elleni élel bíró szerződéssel ily eljárást követni nem lehetett volna. (Helyeslés.)

Azután csak egy pár szót még azokról, amiket a képviselő ur a hármasszövetség ellen felhozott. Ő azt a hármasszövetséget, amely szerinte Oroszország elleni élel köttetett, vádolja meg az Oroszországgal kötött neki nem tetsző kereskedelmi szerződés miatt. Nos, hát ha az a szövetség Oroszország elleni élel volt kötte, akkor csak nem az a hármasszövetség kényszerített bennünket arra, hogy Oroszországgal egy szerinte ránk nézve káros kereskedelmi szerződést kössünk. (Derűltég. Tetszés.) Különben mind ezen szerződésekre nézve felhozottat igen helyesen, szépen, alaposan minden és én, minthogy a t. bizottsági tag ur azt mondta, hogy a most követett külügyi politikával ellentétes politikát akar Magyarországon népszerűvé tenni, igen természetesen találok, hogy mindent, ami rossz és fájdalmas, el nem tagadható nagy teher nyomja a magyar államot, szeretne mindent a hármasszövetség hátrára tolni, csak hogy vannak még mások is és van a magyar nemzet nagy többségének oly politikai tapintata és belatása, hogy nem fogja egykönnyen elhinni, hogy minden bajnak ez a hármasszövetség az oka és hogy ezek a bajok mind elenyésznének, ha a tisztelt képviselő ur által — teljes joggal elismerem, ha meggyőződése — jónak tartott új politikai irány követnének és én nem is kívánok, ismétlem másodjában azok cáfolatába bocsátkozni, a miket mondott. Csak még egyet óhajtok felhozni. Ő ma mondta azt, hogy a történelemben, a politikában, sokszor, a mi igaz ma, meglehet, hogy holnap már nem igaz; hát ez érvényes arra vonatkozólag is, amit a germanizációról beszélt itt. (Ugy van!) Kétségtelen, hogy ez a veszély élt Magyarországon; élt akkor, amikor a germanizáló hatalom innen is, ahol ma vagyunk, terjesztette ki szárnyait Magyarországra fel. De vajjon arról a németországi germanizáló hatalomról, amelytől a tisztelt képviselő ur most félt Ausztriát és Magyarországot, vajjon lehet-e arról komolyan beszélni? Hiszen kérem azt mondja, hogy Magyarországon most pihen a germanizáló törekvés azért, mert egész erejét idefordítja. Így tetszett mondanom — mert akkor még hallgattam a beszédet. (Derűltég.) Hát vajjon létezik-e nyoma annak — ne menjünk vissza, csak 50 évvel ezelőre — hogy azóta az a nagy német befolyás, amelyet ő lát és más nem, a germanizáció terén itt már előnyüket aratott volna? Más ember ennek éppen az ellenkezőjét látja.

És végül még csak egyet. Ő Szilágyi Dezső t. bizottsági tag urnak válaszolva azt mondta, hogy azért tartja oly károsnak, hogy Németország egyezkedve Angliával vagy Oroszországgal, esetleg Amerikával Afrikában és a Csendes tengeren pozícióit igyekszik elfoglalni, mert azzal megyengíti európai hatalmát. Nos hát, ha annyira fél attól a Németországtól, örüljön rajta, hogy megyengíti. (Derűltég.) Én nem félek, mert nem gyengíti meg. Különben természetesen az albizottság jelentését és az abban foglaltakat elfogadom. (Helyeslés.)

Ugron Gábor hosszabb beszédében replikáz.

Tisza Kálmán: Szavaim értelmének helyreállítására kérek szót. Én nem szóltam arról, amit a t. bizottsági tag ur az ausztriai jelenségekről mondott, mert akkor azokat nem említettem, hanem szóltam arról, amit a germanizáló törekvésekről itt mondott és erre vonatkozólag mondtam, amit mondtam.

A személyes részt illetőleg csak azt kívánja megjegyezni, hogy az a férfi, akit ő szíveségből államférfinak nevezett és a ki 15 évig Magyarországot kormányának élén, mindig meggyűvással és örömmel tapasztalta, hogy a képviselő ur vele szemben áll, a nemzet többsége pedig mellette. (Helyeslés.)

(A vita vége.)

Elnök: Ha szólni senki se kíván, a vitát bezárom. Az ügyrend 23. §-a értelmében szó illeti az előadót, dr. Falk Miksát, a külügyi albizottság előadóját.

Falk Miksa, a külügyi albizottság előadója: T. országos-bizottság! Egy régi képviselőtársam egyszer úgy definiálta előttem az előadót, hogy az előadó oly képviselő, akit nem halgatnak meg. No hogy önmagamon tapasztaljam ezen definíció helyességét, csak néhány percre veszem igénybe a t. bizottság türelmét. Tisztem ezt azon okból, mert úgy a tárgy maga, mint a t. bizottság türelme, úgy látom, teljesen ki van merítve. Szorítokom azon kötelesség teljesítésére, amely engem, mint a bizottság előadóját megillet, tudniillik, hogy véleményt mondjak Holló t. tagtársunk határozati javaslatáról. Ez nekem nagyon könnyű azon nyilatkozatok után, melyeket a külügyminisztérium nevében tettek és amelyek ezen indítvány első és harmadik pontjára nézve részletesen kimutattak, hogy ami abból teljesíthető, az már teljesítve van, a többi pedig legalább egyelőre nem teljesíthető. Ami a második pontot illeti, hogy minden követségnek és konzulátusnak legyen alkalmazva, aki tud magyarul, a magyar beadványokat elfogadják és ellassák, ez oly kívánság, amelyben a bizottság minden tagja osztozik és amelyről a t. külügyminiszter ur is kijelentette, hogy lehetőleg teljesin. Ami végre a negyedik pontot illeti, hogy t. i. a külföldön élő magyarok evidenciában tartassanak és a legközelebbi népszámlálás alkalmával figyelembe véssenek, ez is igen helyes kívánság, csak hogy nem tartozik a közös kormány és a delegációk elé, hanem a magyar kormány hatásköréhez tartozik, amely a külügyminisztérium utján szerezhetheti be az adatokat.

Mindezeknél fogva ígéretembe híven kijelentem, hogy több mondanivalóm nem lévén, kérem a t. bizottságot: méltóztassék Holló t. tagtársunk indítványát mellőzni, a külügyi albizottság indítványát pedig elfogadni. (Helyeslés.)

A külügyi vita befejezése után *elfogadták* az albizottság jelentését és az országos bizottság a külügyminiszter politikáját helyeselve iránta elismerését és működéséért köszönetét fejezi ki. *Holló Lajos* határozati javaslatát pedig elvetették.

Ezután következett a *pénzügyi költségvetés* tárgyalása, melyet *Szerb György* előadó beszéde után ugy általánosságban, mint részleteiben vita nélkül szavaztak meg.

Az osztrák delegáció.

Az osztrák delegáció ma délelőtt tartotta hatodik plenáris ülését.

Elnök jelenti, hogy a rendes hadügyi szükségleteknek harmadik olvasását nem lehet napirendre tűzni, mert a magyar delegáció nem fejezte be tárgyalásait s így a hozott határozatoknak összeegyeztetését nem lehet konstataálni.

Schachinger azt óhajta, hogy a katonai iskolákban a vallásos oktatásra nagyobb gondot fordítsanak; hangsúlyozza, hogy a tüzérség, tekintettel a német és orosz tábori tüzérségre, szaporíttassék; végül pedig azt kívánja, hogy Ausztriának egymással folyton viszálykodó nemzetei végre valahára méltányos és jozos békéhez jussanak.

Popovszki előadó válasza után a rendkívüli hadiszükségletet is megszavazták, ugyszintén a közös pénzügyminisztérium és a legfőbb számvevőség költségvetését is vita nélkül tudomásul vették.

Ezután a *tengerészeti költségvetés* került tárgyalásra.

Russ előadó röviden ismerteté a költségvetést, mire *Kaftan* sajnálkozását fejezi ki a fölött, hogy a tengerészeti kormány a magyar delegációban kijelentette, hogy a tengerészeti költségvetés pusztán csak a partvédelemre szorítkozik. Sajnálja, hogy a külügyminiszter, Magyarországra való tekintettel, el akarja ejteni gyarmatosítási politikáját. A kolonális politika Ausztriában szükséges, hiszen valamikor a Delagoo-öböl, amelynek megvétele céljából Anglia oly óriási áldozatokat hozna, szintén Ausztriáé volt.

Gessmann csodálkozik azon, hogy a magyar delegátusok a hadügyi tengerészeti fejlesztése ellen határozottan állást foglalnak, s ezt azzal indokolják, hogy Magyarországnak semmi érdeke sincs abban, hogy a tengerészet kolonialis célokra fejlesszessék. Ha a magyar delegátusok ilyen önző álláspontot foglalnak el, ne csodálkozzanak majd azon, ha Ausztriában is a jövőben Magyarország agrikoloniális érdekeivel szemben ugyanilyen önző állást fognak elfoglalni.

Ezzel az általános vitát befejezték és *Spain* tengerészeti parancsnok szóval föl, aki több kérdésre ad választ és főleg a pójai viszonyokra terjeszkedik ki, kifejté azokat az intézkedéseket, amelyek a tengerészet érdekében ottan életbe léptetett, de a tengerészet céljaira nézve lényeges kijelentést nem tett.

Erre a tengerészeti rendes költségvetést elfogadták.

KÜLFÖLD.

Az osztrák kormányalakítás. Jóllehet a Wittek-kormány még hivatalban van s tagadták, hogy *Koerber* megbízást kapott volna a kabinetalakításra: tény az, hogy *Koerber* az uralkodó tudtával folytatja a politikai vezérférfiakkal való tárgyalást s a kabinetalakítás munkája éppen olyan módon folyik, mint rendes válságok idejében szokott. A különbség csak az, hogy ez idő szerint az új kormánynak előbb kell megalakítva lennie, semmint az aktuális kormány a maga elbocsátását kéri. Bécsi tudósítónk jelenti ma, hogy ő felsége vasárnap fogadja *Koerber*-t, aki jelentést fog tenni azokról a lépésekről, amelyeket a kabinet megalakítása céljából tett. Ugyanakkor fog dönteni az uralkodó. *Koerber* programja két főpontból áll. Az első: *a németek és a csehek kibékítése*, a második pedig, hogy a parlamenttel megszavaztassa az *indemnityt* a kiegyezés tárgyában.

Koerber ma hosszabban értekezett gróf *Goluchowski* külügyminiszterrel, aki tegnap délután kihallgatáson volt a királynál.

A német nemzetiségi, vagy amint szegyenlős kerülgetéssel nevezik, *tárcanélküli miniszter* kinevezése ügyében a német pártok holnap gyűlnek egybe tanácskozásra. A szándékolt kinevezés még nem egészen bizonyos, mert egyik német párt sem igen szimpatizál ezzel az eszmével. Legtöbb még a hajlandóság a szabaddalviérkészsérről, de a német néppárt és a keresztény szocialisták hallani sem akarnak egy német tárcanélküli miniszternek a *Koerber*-féle kabinetbe való belépéséről.

A háboru.

Budapest, január 12.

A délafrikai háboru egész érdekessége e pillanatban újra *Ladysmithre* koncentrálódik, főképp az után a hír után, hogy *White* tábornok szombaton győzelmesen visszaverte a támadó boerokat, kik a két domináló pozíciót, *Caesar's Camp* és *Waggon-Hillt* elfoglalták volt, amelyekből szerencsésen ki is zavarta őket, nagy veszteséget okozva nekik. A boerok, kiknek a *Tugela* tulsó partján álló *Bullertől* nem kell tartaniok, azóta megismételték a támadást s ma egy távirat már azt adja hírül, hogy nagy küzdelem után elfoglaltak minden magaslatot, amely *Ladysmithet* dominálja s *White* seregének a helyzete kétségbeesett. A párisi *Matinnak* még azt is jelenti, hogy a boerok *Ladysmith* városát is elfoglalták. Mennyiben igazak ezek a hírek, azt csak a későbbi táviratok fogják kideríteni; de sajtósági iróniája lenne a hadiszerencsének, ha *Roberts* tábornagy megérkezését nyomon követné *Ladysmith* eleste. Egy londoni lap, mintegy előre sejtve e két körülménynek az egybeesését, attól tart, hogy a segítség későn érkezik. A *Times* már eleve figyelmezteti angol közönségét, hogy *Buller* és *Kitchener* megérkezésétől ne várjon tulságosan gyors eredményt. Bizonyos idő múlva, és csakis bizonyos idő múlva, amely, úgy lehet, jelentékenyre huzódhatik, fogja magát az ő jelenlétük érezhetővé tenni. Csakhogy, teszi hozzá sopánkodva a *city*-lap, éppen az idő az a mozzanat, amely ellene fordulhat az angoloknak, mert minden egyes nap egy nappal közelebb hozza az ostromlott helyőrségeket a készleteik kifogyásához.

Hogy az angol lapoknak mennyire igazuk van ezzel az aggodalmukkal, bizonyítja az is, hogy a csapatszállítás hajók hiánya miatt legalább egy heti haladékot szenved. Az összes parancsokat ugyanis, melyekben a különböző csapatok indulása ki volt tűzve, visszavonták, valamint a 8. huszárezred mozgósítási parancsát is. A boerok alig lesznek hát messze az igazságtól, amidőn azt erősítik, hogy *Ladysmith*, *Mafeking* és *Kimberley* már az ő kezökben lesz akkor, mikor *Roberts* tábornagy a munkájába belekezdhet.

Mai tudósításaink a következők:

(Ladysmith sorsa.)

Brüsszel, január 12.

Prétóriából jelenti egy titkos jegyű távirat: A boerok tegnap nehéz küzdelem után elfoglaltak minden magaslatot, amelyek *Ladysmithet* dominálják. *White* seregének helyzete kétségbeesett.

Páris, január 12.

A *Matinnak* azt jelenti *Prétóriából*, hogy a boeroknak sikerült *Ladysmith* városát és az angol táborokat domináló fensikót a szomszéd halmokkal egyetemben megszállniok.

London, január 12.

A *Daily Mail* értesülése szerint a 6-iki csatában *Ladysmith* helyőrségéből 14 tiszt elesett és 34 tiszt megsebesült, a legénység pedig nyolcszáznál több halottat és sebesültet vesztett. A boerok veszteségét kétezer emberre teszik.

Egy *prétóriai* távirat, amelyet január 6-ikán délelőtt adtak föl, a következőket mondja: A boer táborból érkezett jelentés szerint a boerok azon a napon reggel véres éjjeli harc után rohammal bevették a dombháton és a fensikón levő angol tábor. Ez a távirat nyilvánvalóan a szombati csata első részére vonatkozik, amely a boerokra nézve kedvezően végződött, míg az est folyamán tudvalevőleg visszaverték az angolok a boerok támadását.

London, január 12.

Buller tábornok táviratozza *Springfieldből* tegnapi kelettel: Ma reggel *Potgieters-Drift* mellett megszálltam a *Tugela-folyó déli partját* és hatalmamba kerítettem a hidat. A folyó árad. Az ellenség körülbelül ötödfél mérföldnyire a folyótól északra erősen elsáncolta magát.

London, január 12.

A *Times* katonai munkatársa azt írja, hogy *White* tábornok szombati sikere a natáli helyzeten semmit sem változtatott. *Buller* demonstrációja *White* állását nem könnyítette meg és csak akkor tudott volna eredményt elérni, ha vasárnap megtámadja a boerokat, mielőtt vereségüket kipihenték volna. A boerokat a *Ladysmithi* visszaverés elijesztheti hasonló vállalkozástól, de *Ladysmith* helyőrsége is vesztett offenzív erejéből, mert a legénységben való veszteség és a munició elhasználása okvetlenül gyönggítette. Így hát csak erkölcsi sikerrel lehet szó és északi Natáliában a helyzet attól függ, mit tud *Buller* tábornok tenni a maga nagy haderejével.

Frankfurt, január 12.

A *Frankfurter Zeitungban* egy főbrangurosz tiszt cikkez a boerok *Ladysmithi* támadásáról. Ezt írja: A boerok a dolgok mostani állása szerint nem tehetnek egyebet, mint hogy vagy újra megtámadják *Ladysmithet*, vagy azonnal feladják natáli hadállásukat. Hogy elég erősek-e új támadásra, a legközelebbi napok megmutatják. Ha támadnak, rosszul tennek, ha bevárnak az angol főszereg megkerülő mozdulatának végrehajtását, mert akkor visszavonulásuk megnehezedik. Ha *Ladysmithnél* nem tudják kieroszakolni a győzelmet, meg kell kísértennök a transvaali határhegység szorosainak jó rendben és lehetőleg gyönggítetlenül való elérését, különben kockára teszik az egész hadjárat eredményét. Egyébként a tiszt nézete szerint nem sokat vesztenek azzal sem, ha *Ladysmith* helyőrségét szabadon bocsájtják. A helyőrséget az ostromnak és a sok harcnak ugye el kellett csigáznia, hogy *Buller* seregét említésre módon nem erősítheti meg. *White* tábornok csapatai ebben a háboruban nem fognak többé szerepet játszani.

London, január 12.

Nagy izgatottsággal fogadták egész Angolországban azt a hírt, hogy *Buller* újból megkezdi hadműveleteit.

Egy reggeli lap, amely elsőnek közölte ezt a hírt, azt is írja, hogy *Lord Roberts* nyomban Fokvárosba érkezte után felülvizsgálta *Buller* haditervét s azt mindenben helyeselte.

London, január 12.

Hivatalos távirat szerint az angolok vesztesége tisztekben az e hó 6-iki *Ladysmithi* csatában 14 halott és 27 sebesült volt. Azonkívül 135 ember esett el és 254 sebesült meg.

London, január 12.

Lord Methuen a multkoriban leesett lováról s súlyosan megsérült. Ez az oka a visszahívásáról keletkezett híreknek.

London, január 12.

Most már hivatalosan is megerősítik azt a hírt, hogy *Lord Methuen* beteg, még pedig komoly sérülése van a hátgerincén. *Williams*, a híres angol katonai kritikus erre a hírre gunyosan jegyzi meg, hogy *Methuen* hátgerinc-bajának egész más okai vannak, mint sérülések.

A *Frankfurter Zeitungnak* jelentik *New Yorkból*, hogy a *Chikagóban* megjelenő *Record* című lapnak egy londoni távirata szerint *lord Methuen* megőrült.

Brüsszeli hírek szerint *Roberts* *Methuen* helyét *Macedonald* táborokkal óhajta betölteni.

London, január 12.

Hivatalosan demantálják, hogy *Lord Methuen* betegsége miatt visszahívták.

London, január 12.

Lady Methuen határozottan megcáfolja, hogy férje beteg, vagy hogy lóról való leesésekor megsérült volna.

HIREK.

A császár bajusza.

Mondják, *I. Ferenc József* király ő felcsépe megállott valamelyik szecessziós festő munkája előtt s miután hosszan nézte volna, azt jegyezte meg:

— Hát rajzolni nem tudnak a szecesszionisták!

Mondják, *Izabella* főhercegnő megnézte azt a szecessziós stílus szőnyeget, melyet a pozsonyi szővőiskolában csináltak a székes főváros rendelkezése, hogy a párisi világiállításra költse fel a publikum csudálkozását s a főhercegnő azt mondta volna rá:

— Nem szeretem a szecessziós stílust, de ez a munka szép!

Ezek után tehát bizonyos, hogy a szecesszió az udvar nélkül lesz kénytelen karriert csinálni. A király és a pozsonyi főhercegnő legalább nem akarnak rá vállalkozni, hogy a szecessziót maguk is segítsék divatba hozni. De hogy akadnak újságok, akik ezt úgy akarják feltüntetni, mintha a szecessziónak most már beharangoztak volna, azt föltöbb csodálom. Volt idő, mikor a nagy stílus művészet csak a királyi vagy a pápai udvarok protekciójából tudott megélni, sőt volt idő, mikor egy pirinkó hercegnő, mert magas sarku cipővel akarta leplezni kicsisé-

gét, a kényelmetlenül magas sarku topánkákat is divatba hozta. De mi történt akkor? A művészet felkarolásában alig követte valaki az udvarokat, de a magas sarku cipők viselése lehetőleg a legszegényebb néposztályig is. Ebből pedig világosan látható, amit különben régen igazságnak szánt le a história, hogy ahol a tömegek jó izlésére kell építeni, ott az udvari protekció is hiábavaló, de ahol a tömegek izléstelenségére és bolondságára építenek, ott az is elégséges, ha egy pirinkó hercegnő a természetnek fogyatékoságát akarja mesterségesen leplezni. Vagy ne is menjünk visszafelé a históriába. Itt van legjobb példának a mostani német császár. (Mindennek jó példa ez a *II. Vilmos*.) Tudja róla az egész világ, hogy saját külön drámairót tart magának, akivel hazafias drámákat írat, amikhez ő adja a témát, az előadókat, a publikumot, sőt a sikert is. De még ekkora udvari protekcióval se tudja Németországban megkedveltetni a hazafias drámákat s az igazi publikum mégis csak *Hauptmann* *Gerhardot* falja, sőt *Suderweibchen* is elég kedves neki. Ellenben az egész német országban, sőt a német határokon túl is sok millió ember divatnak kapta fel a császár — *bajuszát*. Hát így van ez, kérem. Az udvari protekció a szépnak nem használ, a bolondságnak pedig nincs szüksége semmiféle protekcióra.

Nem kell tehát féltetni a szecessziót. Megél az az udvarok protekciója nélkül is. És el is fog terjedni. Vagy talán már el is terjedt. Ha szabad valami nagy bolondságot mondanom, terjedni is fog mindaddig, amíg egyszer az udvarokat is meghódítja. Akkor jön majd a legújabb módi. Miért mondom ezt? Valahol azt olvastam, hogy a *krinolin* divatja akkor halt meg, amikor egyszer a polgárosszonyok egy — királynén is meglátták. A polgárosszonyok saját külön gögje megmozdult akkor és egyikük felhuzta az orrát:

— Hallatlan! Ha én nem veszem el a koronáját, mért veszi ő el a *krinolinomat*?

És nyomban csináltatott magának szűk harangruhát. És az is elterjedt. Ha egyszer a szecesszió már az udvarok konzervatív izlését is megteveszti, akkor meg fog hálalni. De addig nem. Hála az égnek, a mi jó királyunk meg látja, hogy a szecesszionisták nem tudnak rajzolni. Hát lehet, hogy nem tudnak. De bizonyos, hogy nem is hódítanak, ha tudnának rajzolni...

Bele lehet bolondulni.

A háboruban csak úgy van valami kis szépség, ha körülbelül egyforma erejű népek küzdenek. Ha olyanforma a gyilkos játék, amilyen az iskolában a kötélhúzás. A torna tanács fölcsépe a gyermeknépet két részre, mellbe bökösdi a fiukat a sorban: egy-kettő, egy-kettő, egy-kettő... Egy kötél végébe belekapaszkodnak az egyesek, a másik végére a kettesek, aztán hajrá! Az a csapat a derék legényeké, amely elhuzza a helyéről a másikat. De micsoda utálatos lenne ez a játék, ha azt mondaná a tanár ur: — ide a gyöngék, oda az erősek.

A háboru olyanformán háboru, ha van az okaiban valami kis józan etika is, olyan, amit mindenki meglát. Ha gvallérok verekednek... A megsértett királyné, az átgázolt határ, a letiprott jogok védelme szép és ha másként nem megy, győzzön a puska meg az ágyu, meg a sors. A kalmárkérdések más forum elé tartoznak. Kéi sohase lát-tam olyan specerájost, aki villogó pengével foglalta volna el a másik boltostól a szalmát. A kalmárügyetek elintézése természetsszerűen békés. Valaki egész csöndben becsapja az üzletbarátját, ha megy a becsapás, vagy tovább áll, ha nem sikerül az ügylet. A kalmárháboru csak a börtén szép. Jön a millió s agyoncsapja a másik milliót, hogy össze nem varrja többé semmiféle se-

bész. Verekednek a nagy summák, de hogyan is képzelhető el az, hogy mister John Kohn kardélre hányja a differenciáit... Az üzlet, már tudniillik a becületes üzlet nem tűri az erőszakot. A rablás megtűri... Azaz hogy...

A háboruban tisztán, kristályosan ki kell jegecedni a célnak, amiért ölni kell és meg is halni, ha úgy esik... Ezt tudni kell a generálisnak is, meg az ágyutölteléknek is, mert különben huzódzik az ágyutól, amit nem is igen lehet rossz néven venni tőle. S ez a bökkenő ebben a fura afrikai verekedésben. Az egyik tábornok negyven angol katonát lövett agyon egy szuszra, mert nem akartak engedelmeskedni. A másik negyven megtette a tábornokának azt a szívességet, hogy agyonlőtte az egyik negyvenet, de nem tudja, hogy miért. Sőt ha a tábornok ur valami lelkesítő beszédet akarna mondani, neki is a torkán akadna a szó. Hogy is kezdje... — Fiúk! A nemzeti becületért kell a halálba menni... — Az otthon van, mondanák a fiúk. — Gyerekek! A haza békessége függ attól, hogy akartok-e a fübe harapni, vagy nem... — Nem igaz, mondanák a fiúk. Békesség, nyugalom, csend volt otthon. — Vitézek, kereskedelmi érdekeink kívánják, hogy a miénk legyen ez a föld... — Hát annak meg nem ez a módja, mondanák a fiúk.

És mondják is és mondják a generálisok és huzódoznak attól, hogy kadáver legyen belőlük. S ez a kelletlenkedés az oka annak, hogy a szegény boer puskás belerohan a tűzbe, az angol puskás meg esze nélkül rohan ki belőle. Az katona lett a rög védelmében, ez meg azt mondja, hogy tessék kontraktust csinálni s megpecsételni piros pecsétviaszkkal, de nem piros vérral. Ki hallott ilyen ostobaságot, a mióta világ a világ...

Azt mondja ma egy telegramm, hogy az angolok reménye, Methuen lord megőrült lenni a csataterén. Hát ebbe bele is lehet bolondulni. Igaza van a lordnak.

(Th.)

Budapest, január 12.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajczárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

— Az özvegy trónörökösasszony új nyaralója. Stefánia főhercegnő, mint tudósítónk Bécsből táviratozza, ma délben egy udvarhölgyével együtt kikocsizott Badenbe, hogy ott megnézzék gróf Bylandt-Rheidt és báró Dobhoff nyaralóit, amelyek közül egyet meg akar vásárolni. A Dobhoff-féle nyaraló nagyon megtetszett az özvegy trónörökösnek s állítólag ezt fogja megvenni.

— Milán király elismerése. Milán volt szerb király mellé, személyi bizottsága érdekében, Rudnay Béla főkapitány Kalmár Hugót, a detektív-testület egyik tagját, rendelte ki. Milán király nagyon meg volt elégedve kísérőjével, erre vall legalább, hogy tegnap este — elutazása előtt — briliánsokkal kirakott éreket mellé ajándékozott Kalmárnak.

— Az olasz nagykövet marad. Gróf Nigra, a bécsi olasz nagykövet ott akarta hagyni jelenlegi állását. Elhatározta, hogy Rómába megy lakni és ott megírja emlékiratait. Már vett is magának egy esinos palotát, a Trinita dei Montin, és barátai előtt kijelentette, hogy nem tér többé vissza Bécsbe. Gróf Nigra elhatározása nagy zavarába ejtette az olasz kormányt, mert Ausztria-Magyarország és Olaszország közt több elintéznivaló kérdés forog fenn, melyek közt a rivai incidens a legkényesebb. Vis-

conti-Venosta külügyminiszter kérésére gróf Nigra végre is engedett és visszatért Bécsbe, ahol a fennforgó ügyek elintézéséig megmarad állásában.

— Az angol királynő olasz földén. Viktória királynő nem megy többé a francia Rivierára. Így beszélnek az angol társaságban. Már a legutóbbi ott időzésekor is nagyon elégedetlen volt. Sok magasan angol tartózkodott ott, kiknek látogatása a királynőnek sokszor alkalmatlan. Majdnem naponta vendég volt az ebédnél, esténként pedig ismét társaságot kellett fogadnia. A királynő már a mult tavaszkor elhatározta, hogy többé nem megy Cimiezbe és Frigyes császárné biztosította a királynőt, hogy az olasz Rivierán épp oly jó levegőt és kényelmet talál, mint Cimiezben és e mellett nagyobb nyugalmat. A királynőnek különösen terhére volt a sok automobilkocsis, melyek a francia Riviera valóságos csapásává válnak. A királynő fogata gyakran csak nehezen kerülhet ki az összeütközést valamely vesztül szárguldozó automobilból. Frigyes császárné Erdőghera kies vidékét ajánlotta a királynőnek üdülőhelyül, mely hely Beatrice hercegnőnek is nagyon megtetszett. Valószínű tehát, hogy Viktória királynő tavaszkor olasz földre fog ellátogatni.

— Crispi fiát elítélték. Öt év előtt történt Rómában, hogy a Crispi fia, Crispi Luigi ügyvéd hatalmas szélhámossgát s lopást követett el. Az ősz államférfiut egészen megtörte a szegény fiának gazsága miatt. A család és tolvaj Crispi Brazíliába menekült s még most is ott van. A római országos büntető törvényszék ma itélkezett felette s távollétében négy évi súlyos börtönrre ítélte.

— Hegedűs Sándorné a Nemzeti Szalonban. Hegedűs Sándorné, a kereskedelmi miniszter felesége ma délelőtt Rózsika leányával meglátogatta a Nemzeti Szalont és nagy elismeréssel nyilatkozott a tárlat képeiről. A miniszter nejét Hock János alelnök és Szikszay F. törzstag kalauzolták és fölkiérték, hogy a magyar műipar, valamint az iparművészet terjesztése érdekében támogassa pártfogásával a Szalonnak vidéken megindított ilyenü mű akcióját is. Hegedűs Sándorné örömmel ígérte meg, hogy társadalmi befolyásával mindent elkövet, hogy egy magyar ipar mindennemű termelése, valamint a hazai iparművészet országoserte fölkaroltassék és a szükségtelen idegen importot hazánkba kizsorisák.

— Következetesség. Megirtuk már a minap, hogy Coppée, az ismert francia költő fel fog lépni a száműzött Déroulde kerületében képviselőjelöltnek. A Figaro ma érkezett száma azonban közli Coppée levelét, amely nem nagyon hízlegően nyilatkozik a parlamentről. Coppée levelében piszkos bandának nevezi a képviselőházat, s azt írja róla, hogy ott soha seninek kiváló ügyvédek, orvosok, vagy költők. Csupa kis vidéki panamista. „Nem megyek — írja — közbüki, nem nagyobbitom ezt a csontig rohadó bandát, amely annyira hozzájárult nemzetem romlásához. Hogy én képviselő legyek! Soha életben! Nem fogok megfulladni a politika nyálában, nem keveredem a fecsegők és az imposztorok közé!

A Figaro végül megjegyzi, hogy ez a levél — 1893-ból való. Most pedig, 1900-ban fellépett jelöltnek Coppée. Ez aztán következetesség!

— Mátyás király szobra. Mikor Mátyás király szobrára megindult a gyűjtés, Máramaros-Szigeten is gyűjtést rendeztek és tekintélyes összeg gyűlt egybe erre a hazafias célra. Ezt az összeget a Máramaros-Szigeti Takarékpénztár kezelte. Ez a pénztézet időközben esődbe jutott és vagyonát a tömeggondnok vette kezelés alá. Tömeggondnok kezelés alá került így a Mátyás-szobor pénze is, amelyet a csőd után már-már elveszettek hittek az alap kezelői. A napokban az az örvendetes tudósítás érkezett dr. Szabó Aurél máramaros-szigeti ügyvédől, mint a csődbe került pénztézet tömeggondnokától, hogy a közel ezer koronára rugó összeg a szobor javára fölvehető. Kolozsvár tanácsa ezen az alapon intézkedett a pénz fölvétele iránt.

— A Világposta-Egyesület jubileuma. Németország kezdeményezésére 1874 október 9-ikén Bernben huszonegy állam megalakította az Általános Posta-Egyesületet. A városába épületen látható emléktábla örök időre emlékeztet erre a napra. Már egypár évvel a megalakulás után a Nemzetközi Posta-Egyesület kiterjedt, amiért is az 1878-iki párisi kongresszus a Világposta-Egyesület elnevezésével ruházta fel. Az egyesületbe tartozó országok lakosainak száma túlhaladja az ezer milliót. A svájci szövetség-tanács a Világposta-Egyesülethez tartozó államokat ez évi július 2-ára, Bernben tartandó kongresszusra hívta meg, amikor megünneplik a huszontöt év előtt történt megalakulást. Több napig tartó és kiránculásokkal egybekötött ünnepségeket terveznek. Eddigelő az összes európai nagy államok, az Egyesült Államok és több Európán kívül eső állam is elfogadta a meghívást, sőt a delegáltak is megnevezte.

— Frankl Leó szobra és a belügyminiszter. Rudnay főkapitány, — mint annak idején megirtuk —

megtiltotta a szocialistáknak, hogy a budapesti szocialisták gyűjtését indítsanak a magyar származású Frankl Leó párisi szobrara, aki a párisi kommunizmus vezetője. A szocialdemokrata párt nevében Garami Ernő, Israel Jakab és Baron Ede ma Sall Kálmán belügyminiszterhez fellebbezést adtak be a betiltó végzés ellen.

— A pályaudvarok áthelyezése. A közvélemény széles rétegeiben őszinte örömet kelt kereskedelmi miniszterünknek az a terve, amely, mint megirtuk, a nyugati pályaudvar áthelyezését, illetve egy monumentális új személypályaudvar építését célozza. E terv végrehajtását nem a Teréz- és Lipótváros lokális érdekeinek szempontjából itélik meg, hanem első sorban számot vetnek azzal az áldással hatással, amelyet a tervből vett nagyszabású középítkezés nehéz viszonyokkal küzdő építőiparunkra kétségtelenül gyakorolni fog. Ebből a szempontból üdvözljük mi is Hegedűs Sándor tervét s örülünk, hogy közleményünk félhivatalosan is megerősítést talált. A sugalmazott kommuniké így hangzik:

Azon hírekre vonatkozólag, amelyek néhány budapesti napilapban az államvasuti pályaudvarok kibővítése, illetőleg áthelyezése tárgyában állítólag megtörtént elhatározásokat kommentálnak, illetékes helyről annak kinyilatkoztatására nyert a Budapesti Tudósító felhatalmazást, hogy a kereskedelmi miniszter személyes intervenciója alapján ugyan folyamatba tétek a kellő előzetes tárgyalások és tervezések, azonban a kivitelezési módokat iránt semmi irányban végleges döntés nem történt.

A félhivatalos megjegyzése, minden ridegsége mellett sem alkalmas azok örömeinek a lelohasztására, akik biznak a hatalmas terv megvalósításában. Elvégre érthető, ha ily roppant költségekkel járó középítkezés megköveteli a kellő előmunkálatokat, de a kereskedelmi kormányzat az ily vezetője már is meggyőződhet arról, hogy hatalmas akciójában számíthat az egész közvélemény támogatására és így joggal remélhetjük, hogy az előkészületek, tárgyalások és tervezetek után mielőbb megtörténik a végleges döntés is, kiszámíthatatlan hasznára fővárosunknak és a válságos helyzetben levő iparnak.

— E. M. E. E. Kolozsvárról táviratozzák: Az László választmánya ma délután szokatlanul népes gyűlést tartott, melyen egyhangulag kimondotta, hogy az országos érdeky rész közgazdasági kérdéseivel agyszabályszerűleg addig is foglalkozott és ezután is fog foglalkozni. Az igazgatóság részletes számadatokkal kiuntatta, hogy az erdélyi magyar pénztézetek alaptőkéje háromszorosan, váltótárcája két és félszer mulja felül a nem magyar pénztézetek alaptőkéjét és betétállaga is jelentékeny többletet mutat a nemzetiségi pénztézetek betétjével szemben. Az erdélyi magyarság kétszer is tett kísérletet egy nagyszabású magyar földhitelintézet létesítésére. Külső támogatásra van szükség. Azután megállapodtak az ipari védmozgalomnak erdélyi szervező testületével a választmány Kéri Lajos kir. tan., tanfelügyelőnek, ki Hunyadmegyében huszonhét éven át a magyar kulturpolitika lelkes munkása volt, rokonszenvét és nagyrabecsülését fejezte ki.

— A temesvári polgármester nyilatkozata. Temesvárról kapjuk ma távirati uton a következő nyilatkozatot:

A temesvár—lippa—radnai vasuti perőről szóló mai hírlapi tudósításokra vonatkozólag kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy azon feltételek, mintha én magamnak vagy a végrehajtó bizottság tagjainak provizóit kötöttem volna ki, teljesen alaptalan. A végrehajtó bizottság nem a maga részére, hanem a vasut által érdeklő közöseknek s a városi és megyei két törvényhatóságnak javára kívánt az általa teljesített előmunkálatokért és a vállalkozóknak engedélyezett némely rendkívüli segélyekért megtérítést kieszközölni. Az ebből keletkezőt igények iránt van most polgári per folyamatban, melyet a bíróság fog eldönteni. Addig is, tizenhat évi szepőtlen közpályamra való utalással kilelenten, hogy mindenki, aki engem akar ezen, akár más ügyből kifolyólag anyagi haszonleséssel gyanusit, roszakaratu rágalmozó. Telbisz Károly, temesvári polgármester.

— A telefonpalota pályázata. A budapesti új telefonpalota tervpályázatának bíráló bizottsága tegnap esti ülésén határozott a pályázat eredménye ügyében. Az első díjat a Messzeszóló jeligés műnek ítélte oda, amelynek szerzője Balázs Ernő, a második díjat kapta Szóly magadert jeligés terveért ifj. Orczy Gyula; a harmadik díjat a Coeur ász jellü tervükkel Zechner Ödön és Baumgarten Sándor nyerték el. A bizottság megvételre ajánlotta a következő szerzők terveit: Bierbauer István (alfa omega) Zechner Ödön és Baumgarten Sándor (carreau ász), Hübler Jenő (Szikra), Schömer Ferenc (Körben négyesjög), Pártos Gyula (Villám II.).

— **A rendőrség oltalma.** Athénról lekölt a régi dicsőség aranya, egészen olyan lett, mint az operett királyok koronája. Csillag a messzeségből. Most az történt meg a régi dicsőség városában, hogy a belügyminiszterhez névtelen följelentést tettek, melyben azt állította a följelentő, hogy a rendőrség oltalma alatt játékbárlangok vannak Athénban. A miniszter szigorú vizsgálata kiderítette, hogy a följelentő igazat mondott, mert a játékbárlangok tulajdonosi szomszédok összekötésében voltak a magasabb rendőrségkel, sőt a rendőrfőnökkel, aki rendszeresen kizsárolással jutottak. A rendőrfőnök elhatározatát minden pillanatban várják.

— **Táncolva a halálba.** A szerb karácsony napját ülték Szerb-Aradra a falubeli legények és lányok. A korema nagyobbik szobájában, ahová alkonyatkor táncra gyűlekeztek, fából összetákoló lámpatartó volt felakasztva a menyezet középre és rajta négy petróleumlámpa volt elhelyezve. Egy-egy szerep lezaskadt a lámpatartó és a négy égő lámpa egyszerre hirtelen hullott szét a padlón. Az égő petróleum a táncoló leányok ruháit meggyújtotta, hogy egész koremszahelyiség égő tengerre változott. Iszonyu zűrzavar támadt, mert mindenki a saját menekülésre gondolt s ördöklő harcot vívott mindenki, hogy az ajtóhoz juthasson. A veszedelmet tetőzte az, hogy belörték az ablakot is és többen azon keresztül akartak menekülni. Az így támadt légvonal csak jobban élesztette a tüzet. Legelőbb tért észre a rémületből a koremszörös, ki a sötétben volt és néhány legény segítségére a mentéshez látott. Nagynehezen eloltották a tüzet, de akkor huszonhatan kisebb-nagyobb égési sebeket szenvedtek. Iszonyu látványt nyújtott a koremszörös táncterme, amelynek közepén teljesen összeégett ruhában ott feküdt három szép leány. Sok helyen egész a csontig összeégték és pár órai iszonyu szenvedés, borzalmas kínok között meg is haltak. A vendéglős ellen, illetve annak kiderítése végett, hogy kit terhel a vétkes gondatlanság, a csendőrség megindította az eljárást.

— **A bábaképzés.** A közoktatásügyi minisztériumban ma délelőtt tíz órákor a bábaképzés ügyében szaktanácskozmány volt Zsilinszky Mihály államtitkár elnöklése alatt. Az értekezleten jelen voltak: dr. Chyzer Kornél miniszteri tanácsos a belügyminisztérium, dr. Kézdiárcy Tivadar egyetemi tanár az igazságügyi orvosi tanács képviselőjében. Ezenkívül mint meghívottak megjelentek: Taufer Vilmos budapesti, Szabó Dénes közlővárosi egyetemi tanár, dr. Dirner Gusztáv budapesti, dr. Konrád Márk nagyvárad, dr. Felics Dező poszonyi, dr. Novák Endre nagyvárad, dr. Mann Jakab szegedi, dr. Kenéz Gyula debreceni és Tanácsy Árpád szegedi bábaképzői igazgatók. Az értekezletet Zsilinszky államtitkár nyitotta meg, üdvözlőbe a jelenvöltoakat *Wlassics* Gyula miniszter nevében is. Utána *Tóth Lajos* előadó körvonalazta az értekezlet célját, s kiemelte, hogy mindnekelőtt egy a bábaképzés számára szükséges ügyvezetést kötelező bábakönyv kiadása a legfontosabb kérdés. Az értekezlet benátó eszmecsere után megállapodott abban, hogy ez a tankönyv egy év leforgása alatt elkészítendő; a szerkesztéssel előzőleg *Hann, Szabó, Dirner* és *Kemény* értekezleti tagokból kiküldött szerkesztő-bizottság foglalkozék s ha e bizottság megállapodását az ez ügyben összehívandó újabb értekezlet elfogadja, akkor a tankönyv kinyomtatás.

— **Gyurkovics leány?** Nem igazi Gyurkovics leány az a győri Gyurkovics Cili, aki miatt tegnap *Amer Rezső* csavargó agyonlőtte magát. Mikor meghalt, hogy Almer öngyilkos lett, eltávozt: Baross utcai szolgáltatódjától s egyenesen a Rabának szaladt. Jóker eltérítették meg szándékától. Ki hallott már ilyen szentimentális Gyurkovics-leányról? Egyéb-ként a leány sem volt különb fából faragva, költő ember volt, a szomorú és érzélgős fajtából. Verset is írt, mielőtt meghalt, az igaz, hogy rosszat, amiért bocsásson meg neki a jó Isten.

— **Elhalászás.** Szabó György apátkanonok a veszprémi egyházmegyei papságnak vezéralakja, a magyar szabadságnak vitéz harcosa, meghalt *Veszprémben*. *Janovszky Etelka*, *Janovszky János* nagyiparos leánya 26 éves korában hosszas betegség után elhunyt. A megboldogultat egész Úpest s a környéke tisztelte, becsülte, amit legjobban bizonyított az, hogy ma délután óriás emberömegek kísérték örök nyugalma helyére.

— **Megzavart hangverseny.** Furcsa eset történt tegnap este a mainai városi vígadóban rendezett hangversenyen. Éppen a müncheni zenekar számát játszották, amikor *Weingartner* Félix udvari karmester, aki bölögesen ideges, egyszerre csak lecsapta a karmesteri pálcát és otthagya a zenekart. A kitűnő dirigens egészen kihozta sodrából a feje fölött egy vilpma, amely nagyot durrant, amikor kinyuladt s a zapot ábrázoló dekorációk is bántották, a műköz-
bm dirigált. A zenekar is elhallgatott s az előadás megakadt. Végre nagysókára kijött a pódiumra egy rendező s jelentete, hogy *Weingartner* rosszul lett. Aztán folytatták a koncertet a következő számmal.

— **A két világtalan.** Tegnap két koporsót vittek ki a szegedi temetőbe, az egyikben egy száz esztendőös öreg asszonyt, a másikban egy huszonnyolc éves férfit. Az öreg asszony az élete egy negyedrészét avval töltötte, hogy sirt. Azért sirt, mert az unokája vak volt és addig sirt, míg ő maga is kisírta a szemét. Megvakult. *Debreceni* Ferencné most már nem látott a világból semmit és az unokájával *Révész* Ádámmal naphosszat elüldölgött: — együtt bámultak az örök setétbe, a semmibe. Anyira szerették így egymást s olyan jól eltaláltak az egymás szándékát, hogy mikor az Ádám beteg lett, az öreg asszony mindjárt kitalálta, hogy most már menniök kell mindkettőjüknek. Elmentek és a tulvilág messze országútain most tán együtt kocognak. Vak vezet a világtalan.

— **Az összevagdalt közkatoná.** *Gyulafehérvár* szomorú szenzációjáról megdöbbentő részleteket táviratoz gyulafehérvári tudósítónk. *Balázs* Antal közkatoná, akit *Dembitzky* Jaxa főhadnagy összevagdalt, élet és halál között fekszik a kórházban. A szerencsétlen katoná sorsa általános részvét tárgya, míg *Dembitzky* mindenki főlháborodással beszél. A főhadnagytól teljes joggal kérte az irásos parancsot *Balázs* Antal, mert neki tilos volt különben befogni a lovakat. Egyébként maga a főhadnagy is beismeri, hogy *Balázs* nem ellenkezett, amikor ő ráparancsolt, hogy vigye el a bábá, hanem tisztességtudóan hivatkozott az ezredparancsra. Annak nem tudja magyarázatát adni *Dembitzky*, hogy mi vitte rá az örült kegyetlenkedésre, — *öt ujját vágta le* ugyanis *Balásznak* és ezenkívül *tizennégy sebet ejtett rajta*. *Dembitzky* ma beadta a szörnyű esetről szóló jelentését, amelyben egy szóval sem szépíti a dolgot és áldozatát nem tünteti föl ellenszegülésképp.

A kórházban tömérdek előkelőség látogatta meg ma *Balázs* Antalt, többek között *gróf Majláth* Gusztáv erdélyi püspök, *Novák* polgármester, *Rubesch* őrnagy. Az őrnagy megkérdezte *Balásztól*, hogy érzi magát, mire a nyomorékká lett katoná e kérdéssel felelt:

— *Ugy-e, helyesen megfeleltem katonái kötelességemnek?*

A kérdés annyira meglepte és meghatotta az őrnagyot, hogy alig bírta könnyeit visszatartani. *Dr. Engländer* ezredorvos beavarta *Balázs* sebeit és hogy földerítse, ezt mondta neki:

— *Jobb lett volna Antal a boerokhoz menni!* — *Ott legalább a hazáért halhattam volna meg...* válaszolt *Balázs*. Az orvosok azt mondják, hogy ha föl is gyógyul *Balázs*, akkor is örökre *béna marad a keze*. A városban gyűjtést indítottak a szerencsétlen katoná számára.

— **Halálos szerelem.** A szerelem rébusza ez a szomorú história. *László Róza*, *László János mezőberényi* tanító buszvéve leánya szerdán hajnalban sziven lötte magát és meghalt. A szép, szőke leány egy huszonégy éves gazdaembert szeretett. Kedden este még együtt voltak a szerelemesek és megbeszéltek, hogy éjjelkor együtt meghalnak. A leány várta kedvesét, aki azonban nem ment el az utolsó rendez-vousra. Mikor *László Róza* látta, hogy hiábavaló minden várakozás, bucsulevelet írt. Megírta, hogy ha a szerelemes nem is jelent meg, ottthon bizonyosan ő is beváltotta fogadását és azt kérte, temessék őket közös sírba. És meghalt egyedül.

— **Baleset a lovaglóliskolában.** A Bulyovszky-utcai lovaglóliskolában ma délelőtt súlyos baleset történt. *Dr. Belmár* Emil ügyvédjelölt lovagolni tanult, mikor a lova hirtelen megriadva ledobta hátáról. A szerencsétlen fiatal ember a ló alá bukkolt és a ló bal lábára lépett. A mentők bekötötték sebeit és azután lakására szállították.

— **A maña.** A Notarbartolo-féle gyilkossági pörben *Altobelli*, a magánpanaszos ügyvédje mondta el vádbeszédét és követelte a *tanúk pörbefogását*. A törvényes azonban elvetette *Altobelli* indítványát és a tárgyalást bizonytalan időre elnapolta. A közönség körében nagy volt az elkeseredés a törvényszék e határozata miatt.

— **A bakteriológiai intézet igazgatója.** *Márkus* József főpolgármester dr. *Ajay* K. Sándor Istvánt, a törvényszéki orvostani intézet első tanársegédét a fővárosi bakteriológiai intézet igazgatójává nevezte ki.

— **Házasság.** *Dr. Horváth* Sándor budapesti orvos eljegyezte *Pollák* Elza kisasszonyt, *Pollák* Miksa cementkereskedő leányt.

Kaufman Kálmán Budapestről eljegyezte *Hochstädter* Klementin kisasszonyt Kis-Korpadon.

Nemes Adolf, a New York biztosító társaság tisztviselője január 23-ikán esküszik örök hűséget a *trencsényi* zsidó templomban *Löwenbein* Ida kisasszonynak.

Woll József, államvasuti tisztviselő január 16-án vezeti oltarhoz a dombóvári zsidó templomban *Spitzer* Elza kisasszonyt, *Spitzer* József dombóvári kereskedő leányt.

Jakobi Arnold, a Máv. gépészműnöke, *Temesvárt* eljegyezte *Steiner* Mariba kisasszonyt, *Steiner* Miksa temesvári gyártuladonos leányt.

— **Kivégeztek egy nevelőnt.** Persze szegény lány volt *Masset* Lujza. A szülei szegény francia munkások, tanították és *Masset* Lujza *Londonba* ment a diplomájával. A diplomájával akart kenyeret keresni... Ez volt a tragédiája... A *doltoni* állomás vártermében megtalálták a szegény lány kis gyermekét összezúzott koponyával. Az angol törvény halálbüntetést szab az anyára, aki meggyilkolja gyermekét és *Masset* Lujzának ki is mondták a halálos ítéletet. A *Fronde* című női újság kegyelmi kérvényt szerkesztett, melyet aláírtak a legelőkelőbb francia nők, s ezt azután eljuttatták *Viktória* királynőhöz *Osborne*-ba, hogy kegyelmezzen meg az idegen országba került francia lányának. Csakhogy *Viktória* rég ideje át ruházta a felségjogát a belügyminiszterre, aki elutasította a kérvényezőket. *Masset* Lujza pedig megmaradt tagadásában. Még a síralombházban is előtette ártatlan voltát, csak a verpád alatt valótta meg a hóhérnak, hogy megérdemelte a büntetést, amelyet kimérték reá... Az apát pedig senki sem keresi, még a szigorú angol törvény sem.

— **Öngyilkos kapitány.** *Höchmann* Hippolit kapitány tegnap Komáromban agyonlőtte magát. A kapitány, aki belevénült már az egyforma rangba, sehogysan tudott szert tenni a törzstiszti képzésre. Megpróbálta ugyan, hogy leteszi a vizsgáját, de elbukott és ezzel romba dőlt minden reménye. Tegnap felöltözött parádés ruhájába, kiment a sétátra és fejbe lötte magát.

— **A tél.** A tél — amint látszik — állandó hideggel köszöntött be. Az egész országban a fagy-pont alatt maradt a hőmérséklet. Az idő általában száraz, részben derült, hideg, csak a Dunántul és Erdély egyes helyein havazik. A hőmérséklet ország-szer e — 4° C. körül ingadozik, a leghidegebb Erdélyben van, ahol *Botfaluban* ma reggel — 5° C-t mutatott a hőmérő. A tenger-meléken enyhe, derült az idő, Fiumében ma reggel + 3° C. volt a hőmérséklet. *Budapestben* reggel — 4° C-t mutatott a hőmérő, az égboltozat nagyobb részt derült. A kellemes téli idő a kereselyzőknek igen kedvező s már tegnap meg is nyitották a fővárosi jégpályákat is.

— **Bóra.** *Fiuméből* táviratozta tudósítónk, hogy ott a bóra nagy erővel dühöng. Az utcákon a járőkelők bizossága céljából köteleket feszítettek ki. A kereskedelem majdnem teljesen szünetelt, kocsiak az utcákon egyáltalán nem járhatnak. A *Zengbő* naponként induló gőzhajó ma nem mehetett ki a kikötőből.

— **A Dunáról.** A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna tegnap óta Schördingtől Budapestig apadóban van, innen azonban egész Orsováig árad a víz. A Budapest feletti szakaszon az apadás teljesen jelentéktelen, Paksnál zárlas van. A mai jelentések szerint *Foktő* és *Gerjen* között erős jégtorlasz van 592 centiméternyi vízmagassággal. *Fajsznál* 81 centiméternyi apadás van tegnap óta, ami annak a jele, hogy az erős jégtorlasznak megtörése van, vagy legalább is megeszuszott. *Baja*, *Mohács* és *Zimony* között közepes vízállás mellett áll a jég. A ma érkezett jelentések szerint a vízmagasságok a következők: *Schärching* 60 cm. (apad), *Passau* 262 cm. (apad), *Aschach* 84 cm. (apad), *Linz* 64 cm. (apad), *Struden* 141 cm. (apad), *Stein* 19 cm. (apad), *Bécs* 67 cm. (apad), *Poszony* 195 cm. (apad), *Komárom* 282 cm. (apad), *Budapest* 280 cm. (apad) 12 centiméter). Innen lefele mindenütt árad a következő vízállások mellett. *Duna-Földvár* 392, *Paks* 592, *Baja* 384, *Mohács* 412, *Gombos* 318, *Uvidék* 270, *Zimony* 359, *Panosova* 317, *Bázias* 318, *Drenkova* 282, *Orsova* 350 centiméter.

— **Öngyilkos tiszthelyettes.** Emleltük, hogy *Finta* Károly gyulai honvédtiszthelyettes agyonlőtte magát. A fiatal, alig 18 éves ember nagyon mohón élvezte az életet s gyakran irt haza pénzért. Édes anyja egy darabig küldött is neki; a könnyelmű fiatal ember azonban tovább folytatta léha életmódját s az édesanyja megtagadta legutóbbi kérését. Erre a fiú azt táviratozta édes anyjának, hogy *ha nem kap pénzt, agyonlővi magát*. A holtra rémült anya késedelem nélkül postára adta a követelt összeget, de már későn. Kegyetlen játék a sorsnak, hogy a kis kadét délelőn föbe lötte magát és egy órával később a levélhordó kereste egy 800 forintos pénzeszelevéllel. Szívzaggató volt látni szegény édes anyjának kétségbeesését, ki zokogva borult koporsójára, mikor hosszú ut után Bereg megyéből Gyulára érkezett a temetés.

— **Tüntetés a nemet színészek ellen.** Még karácsony előtt történt, hogy *Levinsky* vendégszerelése alkalmával nagy botrány volt a *Somossy*-orfeumban, a mikor is *Faragó* (Fischer) Miklós kereskedőlegéld hurrigorta a német színészeket. Verekedés lett a dolog vége. Az ügyben a tárgyalást ma tartották meg a VI. kerületi kapitányságnál. A tanúkihallgatások alapján a kerületet vezető rendőrtanácsos elítélte: *Fischer* (Faragó) Miklóst 60 korona, *Schwarz* Armin hírlapíró 30 korona, *Dunajecz* Nándor hírlapíró 10 korona pénzbírság fizetésére. *Steiner* Ernő és *Steiner* Geza Marton utazó ügyvédökkel szemben, akiknek *dr. Weith* Sándor ügyészszel és *Loga* Szilárd volt nagybecskereki rendőrhivatlanokkal volt bajuk — megszüntették az eljárást, és az ügyiratoknak a járásbírsághoz való átküldését határozták el. Az ítélet ellen valamenyvi érdekelte felebbezéssel élt.

— **Holttest a hóban.** Kolimár János rendőr ezeltől körülbelül egy hónappal eltűnt a lakásáról. Eltűnése után felesége levelet talált otthon, amelyben Kolimár azt mondja, hogy ne is keressék őt, mert öngyilkossá lesz, megunta az élet terhét tovább is viselni. A rendőrség mindenfelé kerestette az eltűnt rendőrt, de hiába, nem tudott nyomára akadni. Azt hitték már, hogy elő sem kerül soha többé a Kolimár János, hogy kivándorolt valahova idegen világba s a levele csak lelezésére szolgál elutazásának. Ebben a hitben azonban csalódtak a jó ismerősök, mert a szegény Kolimár János csakugyan beváltotta szavát: öngyilkossá lett. Ma találták meg a holttestét, amely egy hónap óta temetlenül fektűt. A föléje hullott hótakaró magát a felosztástól. A kőbányai erdőnek a körüli vasút közelében lévő részén akadt ma rá egy vadász-társaság a Kolimár János holttestére. A hótakaró, amely föléje hullott, elolvadt s a vadászok meglátták a hó alól kikandikáló csizmákat. Értesítették a dologról a rendőrséget, amely hamarosan rájött, hogy a Kolimár János holtteste pihent ott a hó alatt egy hosszú hónapig. Amikor kikapargatták a hóból, látták, hogy a jobb kezében revolver van, amelyből két golyót bocsátott a szívébe. Mindkét lövés halálos volt. A holttestet bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Furfangos családok.** A fővárosi rendőrség ma három veszedelmes család tartóztatott le. *Bodnár József* és *Gyula* tolnai születésű borbélylegények és *Kamun József* volt ügynök a család, akik a lapok kihirdetési révén szedték áldozataikat. Nemrég elmentek a csömörítőn lakó *Heim Béla* bogárnához és azt mondták, hogy ők a leleszi premontrei nagyprepostság tisztviselői és azért jöttek, hogy egy uradalmi bogárnak és egy uradalmi tisztartó szerződtesseken. Heim megőrült a nagy szerencsének és a tisztviselő urakat mindjárt ebédre is meghívta. Ebéd után száz koronát adott át nekik és bemutatta a sógorát is, aki hivatalnok volt és kinek éppen kapóra jön a tisztartói állás. Az egyik azt indítványozta, hogy jó volna, ha mindjárt elutaznának. A bogárnak és sógora örömmel fogadták az indítványt és elkészültek az utazásra. Amint a keleti pályaudvarra értek, *Bodnár József* elvált tőlük azzal, hogy ő nem utazik el, csak holnap, mert még sok elintéznivalója van a fővárosban. A másik két jómódú a két áldozatot elvitte a keleti pályaudvarra és itten alkalmas pillanatban megszöktek. A becsapott emberek szomoruan tértek vissza lakásukra, itten azonban niab megdöbbenés várta őket. Az előbb elvált család, *Bodnár József* ugyanis rögtön visszatért és a házmeztől elkérte a lakás kulcsát, hogy ő rendőrfogalmazó és Bogárnak, meg a sógorát két társa a főkapitányságra vitte, neki pedig házkutatást kell tartania, azért jött vissza. A házmeztér, aki már látta volt Heimnél, elhitte ezt a mesét és átadta a kulcsot. A család felfeszítette az összes szekrényeket és Heim megtakarított 600 korona készpénzt elvitte magával. A rendőrségnek még a délelőtti folyamán sikerült a három csalót elfogni. Az új bünvádi eljárás értelmében a vizsgálatot megindították ellenük és illetőségi helyükre toloncolták őket. A család nyolc esetben követtek el ilyenféle gaztettet. A lelkes nagyprepostság uradalmi intézősége különben levélben értesítette a főkapitányságot, hogy hetek óta majdnem minden nap tudakozódnak állások után olyan emberek, akik már előleget adtak három állítólagos tisztviselőiknek.

— **Halálos fogadás.** *Mészáros Károly* dunapataki születésű kocsis ma reggel a Karpfenstein-utóban egy pálinkamerésben iddógált néhány társával. Amikor már jól felöntött a garatra, fogadott egyik társával, hogy egy fél liter rumot egy hajtásra ki tud inni. Le is hajtotta a tizes italt, de a következő pillanatban összeesett s pár perc alatt meghalt. A rendőrség az ügyben vizsgálatot indított.

— **Az albertfalvi emberölés.** Az Albertfalván történt véres veredések ügyében a vizsgálat erőlyesen folyik. *Dragovics József*, az agyonvert *Dragovics Rudolfnak* testvérbátyja még mindig az új Szent-János kórházban fekszik, majd állandóan eszméletlen kívül. Fejszébe oly súlyosok, hogy agysérülésre lehet következtetni. Ha élethebe nem is kerül, örökre beteget marad az emlékezőes napnak, amennyiben a legjobb esetben is hülye lesz.

— **Vakmerő rablók.** *Tökésről* írják: Tegnapelőtt eddigélen ismeretlen rablók hatoltak *Schlesinger* Éliás nagykereskedő házába. A vakmerő rablók előbb a házban levő két nőcselédet, azután pedig *Schlesinger* és nejét megkötözték, mindannyiukat levették a pincébe és az ajtó rájuk zárták. Mikor ez megtörtént, hozzáláttak a lakás és a pénztár kiürítéséhez. Először a Wertheim-kasszát nyitották föl a *Schlesinger*től elvett kulccsal és 4000 forint készpénzt, továbbá mintegy 6000 forint értékű váltót és több követényt vettek ki. Azonkívül nagy mennyiségű ruhát, ágyneműt és mintegy 800 forint értékű ékszert raboltak el. Ugy látszik, hogy a rablók jó előkészültek a rabláshoz, mert két kocsival jelentek meg *Schlesinger*nél és megrakodva távoztak el onnan. A községben csak másnap reggel tudták meg az esetet, a mikor *Schlesinger* és hozzátartozói a szomszédok kiszabadították. A rablás elkövetésével *Schlesinger* adósait *gyanusították*, mert a rablók a Wertheim-kasszában volt váltókat és követényeket mind elvitték, ezeket pedig legnagyobbbbrészt a szomszéd községbeli lakosok állították ki, akik *Schlesinger*től részben vásárokat árúért, részben pedig kölcsön vett pénz után

maradtak adósai. A csendőrség most ez irányban erőlyesen folytatja a nyomozást.

— **A portás balesete.** A Royal-szállóban az éjjel *Tóth Bálint* 42 éves portás — amint a lépcsőn az emeletre ment, — oly szerencsétlenül esett hanyatt, hogy eszméletlenül terült el. Agyrázkódás tünetei között vitték az Aréna-ut 4. szám alatt levő lakására.

Tanügyi levelek.

Mottó: Egy esztendő múlva.

I. Jónás önmagáról.

Már tudniillik Tanügyi Jónás, én beszélek önmagamról. Kis ével irva az ént, mert nagyon kis embernek tartom magamat. Igaz, hogy Tanügyi Jónás helyett hívhatnának akár Földnélküli, akár Vándor, akár Kopár Jónásnak s akkor irhatnám magamat nagy ével, de így csak legyünk szerények, uraim. Mint a hogy szegény a többi Jónás kollégám is, kik memorandumot terjesztettek fel nagy alázatosan, hogy a budget asztalról, ha nem is az új mundérok, de legalább a régi bluzokról lehulló gombok törmelékeit megkapják. De hát — bizony még fületlen gombot se kaptak, mert a budget olyan valami, mely a Tanügyi Jónásokat egyszerűen elnyeli, elnyeli s csak emésztésre használja.

De legyünk szerények, panaszkodni sem illik nekem szegény Jónásnak, csak illő alázatossággal. Például a budgetet nem szabad teljesen hibásnak mondnom, mi szegény Jónások, mi magunk vagyunk első sorban a hibások. Vagy nem? Jobbak vagyunk ugyan, mint a ninivei Jónás, de rosszabbak is. Ninivei Jónás nem akart prédikálni, — mi szivezen prédikáltunk. Ebben jobbak vagyunk. De ime prédikálván a meleg napsugáron, mikor a pálmát hiába kérjük magunk felé, a helyett, hogy visszafeküdnék a cethal gyomrába, csak prédikálunk tovább engedelmesen, alázatosan. Kinek jutna eszébe ilyen Jónásnak pálmáját ültetni: minél jobban süti Jónást a nap, annál szebben prédikál. Jónás helyett akár kanári madárnak is hívhatnának, mindenki belátja.

Ne érje gáncs a mi hajónk kormányosát, mert nem érheti. Követeli ő Jónásainak a pálmáját, egész erdőt szivesen adna, de hát ott a nagy cethal, a budget, mely meg őt nyeli el.

Tanügyi Jónásnak születni szép és nagy gondolat, de nem jó. Bizony isten, nem jó. Akik csak vagytok, hallgassatok és — prédikáljatok. A nemzeti kultúra nevében mondom ezt, prédikáljatok szorgalmasan. Ne essék zokszó, szépen köszönjétek meg az ígéreteket, de a budget kapuit ne merjétek döngetni, mert könnyen megcsik, hogy a fejetekre hull egy darab vakolat kenyér helyett.

Csak tovább szerényen s alázatosan, a kultúra embereinek nem illő, hogy szocialistáskodjék. A flotta repül, a hajó meg Jónások nélkül is. Igaz ez. No hát. A Tanügyi Jónások szegények voltak mindig... tessék várni. Nem elég ez? Nagyon is elég, a budget-helyzet hatalma többet nem enged, természetesen nem, mert bár igaz az, hogy a Tanügyi Jónások existenciájához van fűzve egy kicsit a középiskola jövője is, mégis, ha a budget-helyzet hatalma többet nem enged, ha a keretek nem megbolygathatók, ki tehet róla, elvégre ez is elég: egy esztendő múlva.

II. A kínai gyarmat ügye.

Mottó: A középiskolák jövője van sülyedőbe.

Komolyan foglalkoztat a kínai gyarmat ügye engem, szegény Tanügyi Jónást. Hogy merek ilyen messze járni politikával foglalkozni, azt az Isten tudja csak. De foglalkozom vele s elég behatóan, nem olyan feületesen, mint sok lap, amelyekben kegyetlenül le van szólva az egész gyarmatügy, hanem úgy, mint akár *Goluchowski* külügyminiszter ur.

Igazán milyen dicső gondolat ez: kínai gyarmat. Egy gyarmat, mely Kínában van, a copfok hazájában, — ott, hol olyan szépen virulnak a copfok. Egyáltalában nem értem, miért ellenzik a kínai gyarmat ügyét, holott mennyi haszon származnék ebből. Például ha a szegény magyar ki akar vándorolni, nem is kell kivándorolnia, csak Kínába bevándorolni, hazából hazába. Az újságok azt mondják, nincsen erre pénz. Ugyan, — majd meglátjuk, ha *Goluchowski* miniszter ur mondja, hogy kell, hátha még egyet toppant a lábával s kiáltja, hogy igenis kell, azt hiszem, hogy lesz.

Lesz bizony és mi megszerezük a kínai gyarmatot, lesz gyarmatunk, lesz nagy flottánk, mely állandóan őrizni fogja nagy öblös ágyukkal, hogy a copfos kínai gyarmat el ne uszsson és lesz minderre sok fölösleges pénzünk is. Csak egy kicsit meg kell szorítani a prést, adja meg az, adja hát, ha kell, a kínai gyarmatügyre.

Ne tessék azt hinni, hogy én szatirát akarok írni, eszem ágába sincs. Amennyire győnge eszemmel lehetett, felétem a kínai gyarmat fontosságát. Kell! A költségtetés keretei erre nézve már megbolygathatók, azt mindenki belátja. Így aztán, ha sülyedünk is itthon, kibuz a flotta Kínában, ha el is vesz egy-egy kis gyarmat magyarság itthon, de lesz kínai gyarmatunk. Oh mi boldog kínaiak már így merek felkiáltani s egy csöppet sem ütközöm meg azon, hogy „a költségtetés keretei már meg nem bolygathatók.” Sülyed a magyarság, sülyed a középiskola, fogynak a Tanügyi Jónások. Baj ez? Ugyan félre azzal az aggodalmaskodó copfossággal!

N-1 L-6.

Bizottságok alkonya.

A fővárosnál nagyban dult a bizottsági tince: ebbe, óh, sok ügy belefut, de ilyesmi hol nincs? Most tán majd vége lesz e rosszknak, sok, sok bizottságot felosztat a főváros tanácsa, — száját mindenki tátsa!

Bizottságokhoz küldte, mit tárgyalni nem akart; bizottság mindent — vagy semmit ápol és eltakart. Így elsülyedtek mind az akták, az ügyet bizottsághoz adták, ott jó helyen volt már az, a szerény mind jó száraz.

Zokogva sirt az érdekelt, midőn megtudta ezt, s akit az ügy csak érdekelt, öltött gyászoló mezt. A rokonok is megsiratták, az *ántripist* is elhivatták, egy-két napig még vártak, majd állás után jártak. Mert föltámadtak mult korok, föltámad Róma még, — Pompéjít ámbár tűztorok égette tönkre rég, föltámadt ő is. Kiásatták. De ügyed bizottsághoz adták? Azt elnyelé a kattan, az föltámadhatatlan!

Most majd e bajnak vége lesz, van rá határozat. A sok bizottság széledez, mulik a kárhozat. S városnál minden rendbe' — menne, ha ugyan egyéb baj nem lenne, mint e kicsinyke smokkság: a sok fő- s albizottság.

—o—

FŐVÁROS.

(*) **A kőbányák államosítása.** Kisküküllő vármegye körirattal kérte föl a társörvényhatóságokat s így a fővárost is, arra, hogy pártolják azt a kívánatát, hogy az állam vegye át az összes olyan bányákat, amelyek az utak fönnttartására szolgáló anyagot szolgáltatnak s aztán szállítsák az illető megyék területére a követ olyankor, amidőn a vasutak kevésbé vannak elfoglalva s adja az anyagot át önköltségi árban. A középítési bizottság ma foglalkozott az átirattal és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a köriratot egyszerűen vegye tudomásul.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Kadétkisasszony és Küry Klára.** Az a pajkos kis kobold, amely ujabban a Népszínház nagy sikerei körül ólálkodik, újból bekapogtatott, éppen mint a *Kis szökevény* harmadik előadása után. Ma este a hirdető oszlopok népszínházi színlapjára kis fehér lapokat ragasztottak, amelyeken tudára adták a közönségnek, hogy *Küry Klára* hirtelen jött gyengékedése miatt a *Kadétkisasszony* helyett a *Kurucfurfang* kerül színre. Három napig pihen a primadonna s három napon át műserváltozás lesz a *Népszínházban*. A kis fehér lapoknak nagy volt a hatásuk. Péntek estére, a *Kadétkisasszony* előadására, csaknem minden jegy elkel már s egész este zarándokoltak visszavinni az előre megváltott jegyeket s így szokatlanul nagy volt este a Népszínház táján a forgalom. Ez a kis fennakadás azonban nem akasztja meg a *Kadétkisasszony* nagy sikerének folytatását s hiszünk, hogy a jövő hétket csaknem minden esténél tapsolni fognak a fenomenális Yes! Yes! Yes! Notának s remek interpretálójának, *Küry Klárának*, aki különben a következőket írta a *Kadétkisasszony* szövegírójának, *Pásztor Árpádnak*:

Higye el, hogy az én szívem jobban fáj, mint a magáé, mert a szerepemhez és ehhez a mi szegény sikerünkhöz is szívből ragaszkodom. De a házi orvosom határozott utasítására meg kellett tartanom azt, amit nekem tanácsol, annyira éktelenül rosszul érzem magam. Irjak meg kérem, hogy azért maradj le a darab, mert beteg vagyok s ha lehetséges, jövő egész hétre ki kellene tűzni a *Kadétkisasszonyt*, mert megérdemli.

Igaz hívz:
Küry Klára.

A Népszínház igazgatósága a következő kemünikét teszi közzé:

Küry Klára hirtelen megbetegedése következtében a Népszínház műsora a hét három utolsó napján következőleg változott meg: Ma este a *Kurucfurfang* került színre *Blaha Luiza* asszonynyal, holnap

szombaton Géczy István népszínműve *A gymesi vad-
virág*, ugyancsak *Blaha Lujza* asszonnyal, vasárnap
eső pedig *Görög rabszolga*, Sidney Jones operettje
kerül színre. Vasárnap délutáni előadásul megmarad
az előre kitűzött *Kuruczifang*. E műsorváltozás kö-
vetkeztében máról és vasárnapról elmaradt a *Kadé-
kissasszony* előadása, mely a két első estéu zsúfolt ház
előtt került színre s melynek mára és vasárnapra
kitűzött előadására a jegyek nagyobb része előre
elkelt már. *Máder Raoul* és *Pásztor Árpád* ez új és
nagyseikerű operettje, amelyben *Kury Klára* legszép
diadalainak egyikét aratta, hétfőtől kezdve dominálni
fogja a jövő hét műsorát.

**** Pálmay Ilka a Magyar Színházban.** A *Ma-
gyar Színház* igazgatósága ma hivatalos formában ér-
tesít bennünket arról, amiről már korábban adtunk
hírt, hogy *Pálmay Ilka* február és március havában
hosszabbra fog a *Magyar Színházban* vendégszerepeln
s hogy *Verő György Kleopátra* című operettjének
címszerepét fogja króálni. A diva, mint nekünk
Bécsből írják, február közepén kezd meg budapesti
vendégszereplését, de jóval előbb jön el Budapestre,
hogy a próbákban is részt vegyen.

**** Kubelk Jan az újságírók matinéjén.** A
Budapesti Újságírók Egyesületének vasárnap délelőtt
tizenegy órakor tartandó matinéjének amúgy is fényes
műsora egy szenzációs új számmal gazdagodott. Ez
az új szám *Kubelk Jan* közreműködésére lesz. Ez a káprá-
zatos talentum fiatal hegedűseni, aki első fellépéssel
már valóságos lázba hozta Budapest zenekedvelő kö-
zönségét és akinél csillogóbb művészettel az idő szerint
senki se kezeli a vonót, hegedülni fog az újságírók
matinéjén. Valóságos meglepetés lesz a művészi
kivitelű programlap is, amelyet érdemes lesz meg-
örizni. A jegyek iránti érdeklődés oly nagy, hogy a
jegykiadó bizottság mátlól kezdve reggel 8-tól este 8
óráig ad ki jegyeket a Budapesti Újságírók Egye-
sületében, Kerepesi-ut 17. I. emelet. Négyületes föld-
szinti páholy 10 korona, erkély páholy 8 korona,
földszinti ülés 2 korona, erkélyülés 1 korona.

**** A kassal országos dalosünnep.** A legkö-
zelebbi országos dalosünnepet a jövő évben, tudva-
levőleg *Kassán* tartják meg. Az *Országos Magyar
Dalos-Egyesület* választmányja felhívja az országban
résztvevő dalos-egyesületeit, hogy a beszerzendő
versenykarok miatt az egyesület gazdájához, *Hackl
Lajos* székes fővárosi tanárhoz (Budapest, VIII.
Rákóczi-utca 4. sz.) forduljanak. A közös és a kötött
versenyi hangjegyekre azonban csakis azok az egye-
sületek tarthatnak igényt, amelyek a részvételi díjat
személyenként az egyesület pénztárába befizették. Az
Országos Dalos-Egyesület választmányja különben január
13-án este hat órakor a *Nemzeti Zenede* nagytermében
rendes ülést tart.

**** Az Országos Színész-Egyesület feloszla-
tása.** Az *Országos Színész-Egyesület* feloszlásának
kérdéséről utóbbi időben többször esett szó egyes
újságokban. Legutóbb állítólag jól értesült forrásból
azt írta egy lap, hogy a belügyminisztériumban már
elhatározott dolog, hogy a központi tanácsot felosz-
latják, ami az egyesületnek is feloszlását vonná
maga után. Illetékes forrásból most azt jelentik, hogy
a feloszlásról egyelőre szó sincs. Az egyesület
ugyanis autonómikus szervezettel s belügyminiszteri-
leg jóváhagyott alapszabályai vannak, amelyek az egye-
sület feloszlásáról is intézkednek. A belügyminiszter
a szabályokkal ellentétes intézkedéseket tehát
nem tesz és nem tehet. A vidéken nyomban —
és ezt is illetékes helyről jelentik, — a színtársu-
latok tagjai közt aláíráásokat gyűjtenek egy rend-
kívüli közgyűlés összehívása érdekében s ez a rend-
kívüli közgyűlés maga döntene az egyesület meg-
maradása, vagy feloszlása kérdésében. E közlés
szerint a vidéki színészet a nyugdíjintézet érdekében
kívánja, hogy a színészet ügyét közvetlenül a mi-
nisztériumból intézzék.

Az *Országos Színész-Egyesület* igazgató tanácsa
február nyolcadikán délelőtt tíz órakor tartja leg-
közelebbi ülését a színház nagytermében, amelyen
igen fontos tárgyak elintézésére. Ez pedig a szin-
igazgatói engedélyek kiadása. Ez idő szerint harminc-
két színgazgató működik társulatával az országban,
s ez a szám valószínűleg némileg apadni fog. Erre
a tanácsülésre a vidéki tanácsosok közül *Dobó Sándor*
és *Hevesy Gábor* t hívták be.

**** A kedélyesség netovábbja.** A *Bácska* című
lap kritikát közöl Hamletről. Hamlet szerepét egy
Palágyi nevű színész játszotta. A kritika így vég-
ződik:

Palágyitól azonban meg kell hogy kérde-
zük, hogy vajjon a Shakespeare tragédiájának
hányadik felvonásában és hányadik jelenetében
fordulnak elő ezek a technikus-terminusok:
hölgye... marha stb. Mert ha jól hallottuk, nyílt
színen ezekkel a kifejezésekkel traktálták egy
izben a partnereit. Elvégre is az idegességnek
és a rendezői ámbicióknak is van határa.

Ezekre a kifejezésekre tényleg mi sem em-
lékszünk.

**** Relle Iván és a Színészegyesület.** *Relle
Iván* pozsonyi igazgató a belügyminiszterhez tudva-
levőleg panasszal fordult az országos színészegye-
sület ellen, hogy őt a miniszter vonja ki az egyesü-
let kötelékéből. Ebben az ügyben a miniszter már
döntött és pedig egészen a Nemzeti Színház inten-
dánásának véleményadása értelmében, úgy, hogy
mindazoknak a vidéki színgazgatóknak, akik operá-
kat adnak, megengedi, hogy operakórust nem egyesü-
leti tagokból is szerezhessenek. Ugyanebben a ked-
vezményben részesül *Relle Iván* is. De minden egyéb
tekintetben az egyesület alapszabályai s törvényei
alatt áll.

**** A soproni igazgató nyilatkozata.** Az alábbi
nyilatkozat közreadására kérték bennünket:

Tisztelt szerkesztő ur!
A *Néppárt* című hetilap ez évi január 6-án meg-
jelent számának hírek rovatában olvastam az itt kö-
vetkező közleményt:

— **Ki kell rugni őket!**... Kiket? Az olyan
színész-komédiásokat, akik a színpadot is arra
használják fel, hogy bemocsítsák a mi szent
vallásunkat. Halljuk, hogy ez történik most
Sopron városában, ahol valami Luther Márton
című színdarabot játszanak ezek a csepürágók.
A város közönsége is kezd már zugolódni e
miatt. Hát mért nem teszik ki a szűrőket a vá-
ros végére, de úgy, hogy ők is benne legyenek!

Január hó 1-je óta én igazgatóm a soproni
színházat, minthogy pedig én a közleményben jelzett
darabot elő nem adattam, utána jártam a dolognak
s megtudtam, hogy az előttem itt működött német szin-
társulat 1899. évi december hó 22-ikén jártotta a
Luther Márton című színdarabot. Nem engem illet
tehát a *Néppárt* szerény kifakadása s így arra nem is
válaszok, de mivel az említett közlemény megjele-
nésekor már az én színtársulatom működött Sopron-
ban, a *Néppárt* pedig a jelenleg Sopronban működő
színtársulatról beszél: a nagy közönség helyes infor-
málása végett kötelességemnek tartottam a *Néppárt*
tévédését helyreigazítani.

A tekintetes szerkesztő ur alázatos szolgálója:

Sopron, 1900. január 9-én.

Somogyi Károly
színgazgató.

**** Konstantin nagyherceg, mint Hamlet.** Emli-
tettük már, hogy *Konstantin orosz nagyherceg* lefordí-
totta *Hamlet*-t s a *Shakespeare*-darab legközelebb színre
is fog kerülni *Pétervárott* előkelő, meghívott közön-
ség előtt a — nagyherceggel magával a címszerep-
ben. Az érdekes előadást, amelyen a círi pár s az
orosz udvar is jelen lesz, még ebben a hónapban
megtartják. A darabban több, mint százhusz előkelő
műkedvelő vesz részt. A próbákat maga a nagyher-
ceg vezeti s azok a meghitték, akiknek meg van en-
gedve, hogy egy ilyen próbán megjelenhessenek, azt
állítják, hogy *Konstantin nagyherceg* nem a legrosz-
szabb *Hamlet* lesz. Legjelentékenyebb az apja szelle-
mével s a királlyal való jelenéseiben. A királynő
szerepét *Kosiakovszky asszony*, *Ophéliát Lopukin asz-
szony* játsszák. A próbák délután kezdődnek és
gyakran éjjel eltartanak. Nagyon dicsérik a nagy-
herceg *Hamlet*-fordítását is.

**** Impresszáriók kongresszusa.** A híres mű-
vészeket és művésznöket utaztatott impresszáriók nem-
zetközi kongresszust terveznek Párisba. Impresszá-
riókról lévén szó, csaknem fölösleges meg is jegyezni,
hogy — saját érdekeik védelmére akarnak össze-
gyűlni. Az impresszárió urak azt állítják ugyanis,
hogy akadnak művészek, szerzők és zeneszerzők,
akik vállalt kötelezettségeiknek nem szeretnek eleget
tenni s ezeket akarják a kongresszuson megrendszá-
bályozni. Az impresszáriók különben még külön
nyugdíj-egyesületet is akarnak létesíteni.

**** Ahol nincs közönség.** *Nordhausen* német vá-
roskában történt a napokban, hogy a városi szin-
házban elő akarták adni a *Meerleuchten* című darabot,
de nem lehetett megtartani az előadást, mert —
egyetlenegy jegy sem kelt el a pénztárban.

**** A Denéver tantémjel.** *Strauss János Dene-
vér* című ismert operettjének száz előadása a *Ber-
lini Kroll-féle színházban* közel hatszáz ezer márkát
jővedelmezett. A színház *Strauss* örvényének ezek
után az előadások után negyven ezer márkát fizetett
ki tantémekben.

**** Udvari Wagner-színház Berlinben.** *Berlin-
ből* azt az érdekes hírt táviratozzák, hogy a német
császári kezdeményezésére udvari *Wagner*-színházat
létesítenek. Az eddigi udvari operát már be is zár-
ták s egészen újjáépítik. Az új opera fellépéltéig a
dalművelőadásokat a *Kroll*-színházban tartják meg.

**** Az érsékeny Mascagni.** *Mascagni*, egyéb
művészi talajadonságai mellett, a többek közt, meg-
lehetősen érsékeny is. Szerződésszerű kötelezettsége-
ket vállal, hogy ebben a hónapban három az udvari
operában rendezendő hangversenyt fog dirigálni, de
az érsékeny zeneszerző vonakodik a hangversenye-
ket eldirigálni, mert a — *berlini* sajtó kedvezőtlenül
nyilatkozott dirigensi tehetségéről.

**** Szent Erzsébet legendája a Hirmondóban.**
A magyar királyi Operaházban holnap, szombaton este
Liszt Ferenc nagy oratóriuma, a *Szent Erzsébet legendája*
kerül színre. A *Telefon Hirmondó* az érdekes előadást kö-
vetlenül fogja s így az előzőtök otthon is végighallgathat-
ják. Opera után 11 óráig felváltva *katonazené* és *cigánymu-
zika* lesz hallható a *színházban*.

Melba asszony a Vigadóban.

— A mai hangverseny. —

Budapest, január 12.

Bizonysan ma volt az ideai hangverseny-szezon
főszencziója, mert a Vigadó nagyterme zsúfolásig
megtelt estély-öltözékben ragyogó közönséggel és
a pódium körül jobbra-balra ott ült a főrangú világ.

Az arisztokrácia tehát nem sztrájkol. Vagy
csak mára függesztette föl eddigi indolenciáját s
holnap és holnapután megint távol marad, jőjjön
bár Budapestre D'Albert, Carreno, Kubelik, Saurat,
Sauer, Wagner Siegfried, Dvorzsák e tutti quanti?
Megléhet, hogy így lesz. Műértő high life-unokat csak
egy európai hírű szép asszony mozdíthatta ki hármas
lakattal elzárt szalonjaiból; egy szép asszony,
akit fényes művészetének a renoméján kívül az a
hír előzött meg, hogy gyöngéd, bár nem legitím kö-
telékek közt tartotta több hónapon át az orleansi
trónkövetelő hercegné s ott szerepelt abban a rózsás
albumban, aminek a címe: *Les amours de Philippe*.
Annál büszkébb lehet *Mr Armstrong* ur híres felesége,
Melba asszony, hogy neki ez a csodatétel sikerült.

Az előzetes plakátokon az állott, hogy *Melba*
hangversenyére *Patti-áron* árulják a jegyeket. Ez
igaz volt. A roppant közönség egy harmada tizenhat
koronát fizetett ma egy ülőhelyért, a többi tíz és
nyolc koronát. Szakértők haterer forintra becsülik a
koncert jövedelmét.

A helyárak tehát *Patti*-szerűek voltak. De

Patti-szerű volt-e a *Melba* asszony éneke és hatása?

Nem! Ha visszaemlékszünk arra, hogy micsoda
brillians, tüköletes hangot és énekét hallottunk *Patti
Adelinától*, amikor még III. Napóleon bukott lovász-
mesterével, *De Caux* márkival járta Európát (s akkor
volt *Patti Adél* művészetének a zenithjén) és ha
eszünkbe jut, hogy micsoda láz, micsoda elragadta-
tás kísérte nyomon *Patti Adelina* énekét színpadon
és koncert-teremben: akkor azt kell mondanunk,
hogy *Melba* asszony messze áll a *Patti* énekétől és
óriási diadalaitól.

Melba asszony alakja, megjelenése gyönyörű.
Amikor kilépett a cukrászterem üvegajtói előtt álló
pódiumra, természetnek a fejedelmi volta meglepett
mindenkint. Párisban szabott fehér ruhája tüköletes
bájjal simulat az erős idomokhoz és a csapazon ha-
gyolt karok arról tanuskodtak, hogy a művész nő be-
lépett a vénusi teltség legszép korába. Fekete haja
gazdag és tömött, szemei szuverén önérzettel nézték
az előtte csillogó rengeteg publikumot. Akik azt
hitték, hogy legtöbb is annyi gyémántot fog ma-
gára rakni, mint *Patti Adél*, csalatkoztak. *Melba* asz-
szony, a melbourne születésű angol hölgy, majdnem
tüntetett az egyszerűségével.

Melba asszony ott állott a pódiumon (mellette
Pichler, az Operaház volt fuvalása és a zongoránál,
mint kísérő, a fiatal *Dienstl*) mosolyogva köszönté
meg az üdvözlő tapsokat, azután elkezdte énekelni
a *Lammermoori Lucia* Téboldy-áriáját.

Puha, behizelgő, hatalmas térfogatu hang. Ez a
térfogat teszi képpé arra, hogy éppen úgy éne-
kelhet nagy drámai szerepet, mint futamos, tril-
lász, bravuros koloraturát. De észre kellett venni
a biztos hangvétel és tüköletes iskola ellenére
is, hogy a legfelső hangokra már egy kis
fátyol borul, — alig észrevehető, mint a legfinomabb
csipkévét tört ezüstszál, de mégis fátyol. És észre
vettük azt is, hogy egész hanggal *lejjebb* énekelte az
áriát, Esz helyett D-ben. Magassága tehát nem
olyan, mint például a *Bianchié*, aki eredetiben énekl
a téboldy-jelenetet. Az igaz, hogy viszont a *Melba* kö-
zépső regisztere rendkívül szép és nem tremolázik,
mint a *Bianchi* hangja ebben a regiszterben.

S még valamit vettünk észre. A befejező ma-
gas hangot *Melba* majdnem durva energiával vágja
ki: *siet* befejezni a magasságban lebegő ariát, mintha
attól félné, hogy a hang hosszan kitarva hanyatlani
fog, vagy pláne elszakad, megbicsaklik. Ez még nem
a hanyatlás, de a dekadencia kezdete — le commen-
cement de la fin.

A fuvalóval kísért kadencia egészben véve nem
volt olyan brillians, mint annak idején a *Pattié*, aki
sokkal merészebb figurákkal díszítette föl a kaden-
ciát. Csak egy futam volt benne, lefelé, amit teljes
erővel és meglepő szépen énekel.

A futamok közt egyszer a magas D-t is meg-
ütötte, de csak nagyon röviden. Páttinak az volt a
gyönyörűsége, ha ilyen magasságban röpködhett.
Melba fél ettől az atmoszférától és rögön meghátrál.
Trillája szép az első másodpercekben. Ha hosszab-
ban tartja, lankadó tendenciát mutat és nemcsak fris-
ségéből, ne tisztaságából is veszít.

A közönség nagyon melegen tapsolt az entré-
után, de extázisról szó sem volt. Sőt azok, akik
Patti-árat fizettek, mintha csalódottan néztek volna

össze. Melba asszony a tapsokat azzal hálálta meg, hogy ismételte a fuvolás kadenciát.

Másodízben a *Traviata* nagy áriáját énekelte az első felvonásból: *E strana! ... Patti* emléke itt tolakodott föl a legkíméletlenebbül, mert Patti éppen a *Traviata* szerepében volt felülmulthatatlan. A befejező hang keményesége most még jobban feltűnt a brindisi végén. És fel tűnt az is, hogy a lélekzet a kitarított hangoknál rövid. Ennek az oka talán a fejedelmi termet erős teltségében keresendő.

A *Traviata*-ária után megint elmaradtak a frenetikus tapsok, de sokan ismétlést követeltek és *Melba* asszony egy szentimentális francia dalt adott ráadásul Nikolas *Hahn*tól, aki nálunk ismeretlen nagyság.

Arditinek egy dallamos keringője volt a harmadik és utolsó szám.

Melba asszony kecses mosolylyal vonult vissza és a Patti-áronak tartott hangverseny bevégződött. Azt hisszük, Melbának sokkal fényesebb sikere lett volna, ha *szimpadon* lép föl, valamelyik nagy szerepében. ahol megcsodálhattuk volna drámai játékát is.

A mai hangversenyen *Aggházy* Károly és *Arányi* Frigyes működött közre. Az első Chopin H-moll scherzoját zongorázta előkelő művészettel, a másik Spohrtól és Vieuxtempstól hegedült különböző darabokat kitűnő technikával.

Noseda Károly és *Burose* operaházi tagok is hirdetve voltak a programmon, de az intendáns nem engedte meg nekik a közreműködést. *Dienstl* és *Pichler* urak ugrottak be helyettük.

Névtelen levelek.

— A Magyar Színház bemutatója. —

Budapest, január 12.

Desvalliers és *Mars* bohózata, a *Truc de Seraphin*, amelyet *Névtelen levelek* címmel ma este mutattak be a Magyar Színházban, azok közé a bőven ismert francia bohózatok közé sorakozik, amelyek a helyzetkomikum legképtelenebb bolondériáit űzik. A franciák ismert mesterei az ilyes fajta daraboknak, amelyek csak abban különböznek egymástól, hogy az egyik bolondabb a másiknál.

A francia címben foglalt *Seraphin* egy körmönfont, fiatal párisi házmester-jómadar, aki előszedi a Cim- és Lakjegyzéket s ebből szedett címekre névtelen leveleket ír nőférjaknak és férjes asszonyoknak, amelyek körülbelül így szólnak:

Asszonyom! (vagy: Uram!)

Egy jó barátja figyelmezteti őnt, hogy a férje (a felesége) megcsalja. Ha közelebbit akar megtudni, forduljon Rókus-utca 25/b. szám alá stb.

Mikor aztán az illetők lépre mennek s megjelennek a Rókus-utca 25/b. számú házban, amelynek természetesen a címbeli gazfiú, *Seraphin* a házmestere, a kérdezősködésekre előbb rejtelmesen mosolygó arcot vág s mikor a zsiros borraivalót már a markában szorongatja, ártatlan képpel kijelenti, hogy ő nem tud semmit, mert még csak pár napja van a házban, de ha biztosat akarnak tudni, akkor forduljanak a ház legrégebb lakójához, *Chamois* kalaposhoz, az mindent tud. De ha azt akarják, hogy beszéljen, előbb nyissák meg a száját egy pár — kalappal. Már t. i. olyan kalappal, amelyet tőle vásárolnak, vagyis *Chamois* kalapos a cinkostársa a gazfiúok házmesternek, a ki mellett legfeljebb azt lehet enyhítő körülménynek felhozni, hogy az istenadta szerelmes egy harapnivaló kis vászonoselédbe, *Victoire* szobaleányba, s a parázs szobacsiót nem veheti addig feleségül, a mig együtt nincs tizezer frankja.

Ezen a népszerű alapeszmén (hány ember van manapság, aki a mások együgyűségéből él!) sarkal a *Desvalliers* és *Mars*-féle bohózat. Az agyfartó házmester "becsapottjai" ezáltal *Lacreuse* szobrász fiatal felesége, *Marcelline*, *Piganiol* cellóművész, *Leperchoisné*, a szobrász anyósa s még egy féltucat ember, aki ebben a bohózatban a bolondját járja.

A bohózat ugynevezett meséje aztán a körül fordul meg, hogy *Lacreuse* szobrász a mézes hónapokat éli *Marcelline*-jével, akit különösen azért vett feleségül, mert az anyja, *Leperchoisné* asszony — néma. S egy néma anyja valóságos ideálja az anyósoknak. A kis szobrászné az első felvonásban megkapja egyikét a *Seraphin*-féle tevéleknek:

Asszonyom!

Egy jó barátja figyelmezteti őnt stb.

Az asszonyka szintén rámege a lépre s olhátározza, hogy elmegy a Rókus-utca 25/b. sz. alá, de előbb mutassa a levelet az anyjának, mire a néma *Leperchoisné* — aki csak *teltette* a némaságot, ne hogy jóvendőbeli veje meggorjék a házasság elől, — a legkésebbszólan elkezd szidni a vejét. Ami elől mulatságos befejezése egy első felvonásnak.

A második felvonás aztán a Rókus-utca 25/b. szám alá gyűjti a bohózat alakjait s megindul az a bolond hajszó, amely a helyzetkomikumra vadászó francia bohózatokból eléggé ismeretes. A házban van egy szoba, amelyet a gazfiú *Seraphin* bérbé szokott adni tiltott szerelemben utazó hölgyeknek és uraknak s ezt a szobát az idő szerint *Piganiol* cellóművész bírja bérbén. De minthogy a házmester utna tudja a művész urat, bérbé adja a vén kuzm *Leperchois*nak is, akinek éppen *Piganiol* feleségével volt viszonya. Semmi sem természetesebb az ilyen hajmeresztő véletleneken alapuló bohózatokban, mint az, hogy az a hölgyecske, akivel *Lacreuse* szobrász, ugy kéz alatt, mégis csak csalja a feleségét, ugyancsak ebben a házban lakik s így történik, hogy a felvonás bonyodalmanak a során, a három ur — *Piganiol*, *Leperchois* és *Lacreuse*, — dolga összegabalyodik s mikor a tetejébe még *Leperchoisné* és *Marcelline* is a házba érkezik, akkor a józan ész a feje bubján kezd táncolni és *Leperchois*-t *Piganiol*nak tartják, *Piganiol*-t *Lacreuse* szeretőjének nézik, a felszarvazott cellóművész pedig mindennek a szíve mélyéből örül és kacag s mikor a zür-zavar a tetőpontra hág, az egész veszett kompánia elrohan a házból.

A harmadik felvonásban aztán újra találkozunk a *Seraphin* *Truc*-jének az áldozatával: *Capuronék* estélyén. Itt még azon a bolondérián kell keresztülesnie *Leperchois*nak, akit következetesen *Piganiol* cellóművésznek tartanak, hogy felszólítják arra, hogy cellozzék, a mibez egy kukkot nem ért, s ebből a fura helyzetből kiment a szobrász-veje, aki tud cellozni, mire aztán minden bohózatok rendes vége, a kibékülés következik s a bolondériának vége.

Eltekintve attól, hogy az első felvonásban meglehetősen vontatottan indítják meg a szerzők a bolondság kerekét, később annál örültebben perdül talán a bohózatnak ez a jeles tulajdonsága hátrányára lesz a darabnak a Magyar Színházban. Az a gyors tempó, amelyet az ilyes francia bohózatok megkívánnak, nem otthonos ebben a színházban s művészi erőt sincsenek olyan számban, hogy a sokszerepű darabban, mindenki a helyén lenne. A szereplők közül *Ziklayné* (*Piganiol*-né), *Boros* (*Leperchois*), a Magyar Színháznak ez a legjobb komikus művésze, *Rózsahegy* (*Seraphin*) álltak teladatul teljes magaslátan. *Ráthonyi* (*Lacreuse*) elegáns és szeretetreméltó volt, mint mindig és *Ráskay* *Emilia* (*Marcelline*) helyt állt magáért a szerep szentimentális részeiben. *Szalóczy* (*Piganiol*), aki különben jeles színész, nem találta el a cellóművész komikus alaphangját, amivel az egész alak vis comica-ja elesik. Egy modell kis szerepében először láttuk, mint vigjátéki színésznőt *Gombaszögi* kisasszonyt; kellemes organuma és pikáns eleganciája révén ezen a téren kifejlődhetik. *Láng* *Etel*, *Giréth*, *Mátrai*, *Béres* *Mariska*, *Kardos*, *Bessenyei* játszottak még a darabban.

Az első felvonás vontatottsága sokat levont a darab hatásától; a második felvonás és a harmadik egyes részei sűrű derűltégeket keltett.

A darabot *Fáy* *Béla* fordította, ami már magában annyit jelent, hogy a fordítás a mellett, hogy igazán magyaros, az eredeti minden ízében visszaadja.

(M—s.)

A „vas” az Urániában.

— Szerző a darabjáról. —

Szerénytelenség vadjá nélkül mondhatom, hogy uttórró vagyok. Nem azért, mintha az *Uránia* színházaknak Európaszerte én irtam volna az első darabot. Megtették ezt előttem igen sokan és igen ügyesen. Az én uttórró természetem és munkám nem is ebben nyilvánul, hanem abban, hogy a *Budapesti Napló*-nak mondhatnám ősi szokását, mely szerint a szerzők darabjukról egyet-mást írjanak, az *Uránia* szerzői közül legeslegelőször én követem.

Először arra szeretnék felelni, hogy mit éreztem darabom premiéréjén? Hát bizony csak afféle, mintha mázsányi vasdarab esett volna le a lelkemről. Magam íjtaju „szinműtör” ninos hozzászokva a próbák izgalmaiboz. A próbák feldarabolták művemnek egymáshoz tartozó részeit s mig egymáshoz nem illeszkedett a felolvasás, a szkriptokion és a dekoráció, addig mintha a salgó-tarjányi gózkalapácsok pacsoltak volna, ugy éreztem magamat.

Most, a premiére után, megvallom, hogy ninos semmi kétségem, legkevésbé a publikummal szemben. Amennyi vaskobányát és vaskohót, magas kemencét életemben láttam, egyiket sem nézhettem sem magam, sem más a nélkül, hogy a bálumatnak, a fenséges előtt való meghódolásnak kifejezést ne adjak.

Ugyan ez az érzalem vesz erőt azon, aki az

Uránia megleveendő vasbányáját és szemünk láttára lerobbantott vasérc-sziklát látja. A fenséges természet csodáit érezzük akkor is, ha a tüzfolyó vas az *Uránia* szinpadí kohójából ömlik a néző felé. A tüzfolyós vas nem érez lámpalázat, a nyugalom fenségével folyik a lávafolyam.

Mindezt elmondhatom, mert minden hatást a dekoráció ad, ami nem az én munkám volt. Nem az én munkámé, hanem az *Uránia* áldozatkészességé az érdem. Nem volt olyan gondolatom, amit az *Uránia* áldozatkészessége meg nem valósított volna. Igy mutathattuk be Magyarország majdnem összes vasbányáit és vasműveit eredeti felvételek alapján. Igy vált az én legeslegnemzetiközbib témám nemzeti szinművé, mely orvágunk egyik legfőbb kincséről való adatait van hívva a köztudatba atvinni.

A vas kincses birodalmában az én szerzői szerepem csak afféle szerény kalauzólv munka s mint az igazi beszt es kalauz vendégével együtt élvezi a látványokat, ezennel én is beállok az *Uránia* pompás diorámáinak és falnagyságu szines képeinek bámulói közé.

Edvi Illés Aladár.

MŰVÉSZET.

□ **Művésznyomor.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat legutóbbi ülésén elhatározta, hogy negyvenézer koronát folyósít műtárgyak vásárlására. A Társulat ezzel sürgősen segíteni kíván a nyomoron, amely sok művész otthonába beköszöntött. A negyvenézer koronán vásárolt műveket a Társulat a tagjai közt fogja kisorsolni. Ez az első segítség, amelyben a váltságba jutott művészek részesülnek.

□ **Modern építészeti és iparművészeti formák.** Semmi sem mutatja annyira a modern művészeti formák hódító terjedését, amint az a publicisztika, amely ennek a művészetenek szolgálatába szegődött. A külföldön a legelőkelőbb művészeti folyóiratok propagálják s a szakkönyveken kívül valóságos özöne a röpiratoknak és füzeteknek vitatja meg a modern stíl kérdéseit. Még érdekesebb ennél az, hogy most már nem csak egyes kérdések és kritikai összefoglalások foglalkoztatják a publicisztikát, hanem immár egyes érdekesebb művész-egyeniségeket is be lehet mutatni jellemző műveik keretében. A Gerlach és Schenk cég az imént adott ki egy pompásan kiállított füzetet „Idénes von Olbrich” címmel, amelyben ennek a felette érdekes tervelő művésznek közel száz vonatlatul, munkáinak fotografikus másolataival üsmerkedünk meg. Olbrich, akit nemrégiben Darmstadtba hívtak meg az ottani művésztelepre, egyike a legérdekesebb modern művészeknek: építész és műiparos egy személyben. A régi formákból semmit sem vett át: minden ízben modern. Látni minden rajzán, minő hévvel iparkodik az ő milliójében annak megfelelő formákat alkotni, de mindennekfelett érdekes az ő dekoratív tehetsége. Azt hisszük, hogy az építészek is inkább ebből a szempontból appreciálják őt, bár Olbrich hatása Bécsben máris megérzik ugy az építészet, mint az iparművészet terén. A tanulságos kis albumot haszonnal forgathatják azok, akik szeretik a kezdeményező tehetéseket s a száznál több rajzból meggyőződhetnek, hogy új kifejezési formák teremtése nem agyrím. Természetesen hiba volna bármiben is utánozni Olbrichot. De azt megtanulhatja ebből a könyvből mindenki, hogy tehetség és bátorság szövetkeve csakugyan korunknak megfelelő művészi formákat produkálhat.

□ **A műcsarnok téli tárlatát** eddig 13.434 fizető látogató nezte meg, a társulat tagjaival és ezek családtagjaival együtt mintegy 15.000-en. A csütörtöki zeneestélynek több mint 1500 fizető látogatója volt. A tárlaton eddig 32 kép kelt el 19.270 korona értékben, mely összegből 8000 koronát a képzőművészeti társulat fizetett ki a művészeknek.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Petőfi-társaság lírai pályázata.** A gróf Vigny-ólalpból kítűzött 300 koronas pályadíjra a múlt évi december utolsó napjáig, mint záros határidőig, 122 lírai pályamű érkezett be a Petőfi-társasághoz. Ezek közül egyet, minthogy szerzője megnevezte magát, a pály. zatóból ki kellett rekesztetni. A beérkezett pályaműveket a társaság február havi ülésében adja ki bírálatra, a jelízes leveleket pedig, külön borítékba zárva és lepecsételve, a titkári hivatalban örzi.

○ **A Magyar Tudományos Akadémia** idei második ülése január 15-en lesz. Delután öt órakor a második osztály tart ülést az akadémia heti ülés terében.

FARSANG.

A kereskedelmi segélyegylet, melynek élén a főváros legismertebb kereskedői állanak, az idén február 1-én tartja a VI.—VII. ker. kaszinó díszteremében bálját. A rendezőség mindent elkövet, hogy a mulatság az idén is jól sikerüljön.

A Jurista bálal holnap, szombaton este kezdődik az idei farsang. A háziasszonyi tisztelet Pallavicini Edéné ögrófné vállalta el. A rendezőség gróf Zichy Aladár elnökkel az élen, a pálmakkal kerített alakított lépcsőházban fogadja az érkezőket. Az előlekekből itélve az idei — tizenkettedik — jurista bál fényesebb lesz, mint az eddigiek.

A protestáns bálón a bálynai tisztelet végleg elfogadják: báró Bánffy Györgyné, Blaskovich Eleménné, Csiky Kálmánné, báró Dániel Ernőné, Dessewffy Ödönné, Dokus Ernőné, Ercsey Ernőné, Hegedűs Sandorné, Jász Lajosné, Köny Gyuláné, Lános Gyuláné, Mánich Aurélné, Markó Albertné, báró Podmaniczky Gyuláné, Pulszky Ágostonné, gróf Pejacsevich Tórné, Plochy Tamásné, báró Radvánszky Gézáné, Rudnay Józsefné, Szilassy Aladárné, gróf Teleky Józsefné, Wassits Gyuláné és Walkó Lajosné urrnők. Az e hó 20-án tartandó bála szóló meghívókat már szétküldték s mindazok, akik arra igényt tartanak, de az ideik meg nem kapták, forduljanak dr. Szedenics Zoltánhoz, Kerepesi-ut 53.

SPORT.

Sport a csorba tavon. A budapesti korcsolyázó egyesület február 3-án nemzetközi gyorskorcsolyázóversenyt rendez a csorbai tavon. A korcsolyázó-egylet választmánya a verseny alkalmából külön gyorsvonaton viteti oda a nagyszámu versenyzőt. Skandináviából is jelentkeztek a tavalyi világbajnoksági versenyzők: Naes Alfréd és Oestlund Péter. Azonkívül számos hollandiai és svájci műkorcsolyázó is jön a davozi nemzetközi jégpályáról (Svájc), ahol már rendszeresen novemberben kezdődik a korcsolyázás. Képviselő lesznek még a dán, francia, német és orosz gyorskorcsolyázók is; csupán Anglia marad távol a boer háború miatt. Csorba környéke, valamint a határos lipót- és szécsen-vármegyei intelligencia nagyban készül a korcsolya-versenyre, hol a közönséget a kassai 34-dik ezred zenekara fogja szórakoztatni. A gyorsvonat a kül- és belföldi versenyzőket egész a csorbai állomásig viszi majd, innét pompás szánut vezet fel az 1340 méter magasságban fekvő jégpályához. A szánut a napokban próbálta ki Eggenhofer Teréz a budapesti korcsolyázó egylet tagja, aki tudvalevőleg tavaly a Tatra legmagasabb csucsát emléktáblával jelölte meg. A budapesti korcsolyázó-egylet 31 évi fennállása óta az idén váltja be először az alap-szabályok 3. szakaszát, mely megengedi, hogy az egylet minden évben rendezhet távolabb eső helyen korcsolya-versenyt. A választmány a mai gyűlésen ezt egyhangulag elhatározta.

Magyar vívók Párisban. Az idei párisi világkiállítás alatt nemzetközi vívóversenyek lesznek Párisban. E versenyeken a győztesek művészi kivitelű és rendkívül értékes jutalmakat kapnak. A párisi központi bizottság a világ összes vívóit meghívta a versenyekre. A magyar vívók, akik a sportnak ebben az ágában magas színvonalon állanak, nagy számmal készülnék részt venni e versenyeken s a nagyobb sportegyesületekben már javában folyik a training a párisi vívó-akadémiára.

Korcsolya-verseny. A Magyarországi gyorskorcsolyázó bajnokságért a Busbach Péter-jubileumi emlékversenyt január 20-án, szombaton és 21-én vasárnap rendezi a Budapesti Korcsolyázó-Egylet városligeti jégpályáján. Időbeosztás: Január 20. szombaton délelőtt 11 órakor 500 méteres futam; délután két órakor: 5000 méteres futam; január 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor 1500 méteres futam; délután két órakor 10.000 méteres futam. — Nevezések beküldési cím: Budapesti Korcsolyázó-Egylet versenyt rendező bizottsága, Budapest, Városliget.

Lóverseny Nizzában. Nálunk még csak most kezdődik a tél, a lovak még alusznak a training-telepeken és Nizzában, a mosolygó olasz ég alatt ma már megkezdődött az új század első lóverseny-meetingje. Mint mindig, igen is képviselve van ott az egész világ turfivilága, most erősen a magyar sportman-társaság is, pedig ezúttal maguk a nemzetközi versenyek csaknem teljesen nélkülözik a nemzetközi karaktert. A ma eldölt Prix de Monte-Carlóért legalább (20.000 frank, 3000 méter, gátverseny-handikap) csupa francia ló futott, számszerint tíz. Első Cluny II. lett, egy talantumos francia hurder, második Corbata, harmadik Semiramis. Futottak még: Bonny Winkfield, Troyka, Fülle Dartois, Maranine, Agha, Tendre Amour, Audace. A totalizátor 109 frankot fizetett tízért, helyre pedig 33, 25 és 18 frankot az első három helyzetre. Erős favorit Semiramis volt.

Peake. Lovag Lederer Sándor egykori jockeyja, Peake, akiről híre terjedt, hogy Schossberger Lajos szerződött jockeyjének, még sem jön vissza Magyarországra. Ugy látszik, az alkudozás arad-

ménytelen maradt, mert Peake megújította tavalyi szerződését a németországi Manske-istállóval.

A Telefon Hírmondó a jégpályáról. Az idei tél szélsőséges változékonyságának közepette a korcsolyázó közönségnek igen nagy hasznára van az, hogy a Telefon Hírmondó a hivatalos tudósítója az összes fővárosi jégpályáknak. A Telefon Hírmondó ugyanis ebben a minőségében naponta háromszor tudatja hallgatóival, hogy van-e egyáltalán jég s ha van, melyik jégpályán. Ezzel aztán megemgéri a publikumot attól, hogy direkt e céből az utcára futva keressék a különböző korcsolyapályák gyakran eldugott jelzőtábláit.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A kis-celli takarékpénztár. A kiscelli takarékpénztárnál létrejött kényszereregyezés, mely szerint a hitelezők hatvan százalékot kapnak kielégítésül — jogerőre emelkedett. A győri királyi ítélőtábla a kényszereregyezést jóváhagyta, további jogorvoslatnak pedig a csődítörvény szerint helye nincsen. Általános meglepedést kellett a vidéken, hogy a szomorú hírre vergődött pénztintézet csődügyét ily gyorsan s aránylag ily kedvezően intézték el.

§§ A pályaudvar sebesültjei. A szent-lőrinci vasúti felvigyázónak egy kis becsületbeli ügye támadt néhány kőműves-legényvel. Kiadta hát a parancsot Sextius Mihály kalauznak, hogy a garázda legényeket ne engedje fel a kis masinára. A legények azonban nem törődtek sokat a parancssal, s egytől-egyig felugráltak az indulófélben levő vasútra. A kalauz dühösködik:

— Majd adok én nektek kutya svábok. Vécselesen leszállítottalak benneteket.

Vécselesen azonban egyéb történt. A legények felelősségre vonták a kalauzt, s miután az sehogysé akart kötelnek állni, a legények egyike, Bach Lőrinc úgy megütötte Sextiust, hogy a bőr lejtött az arcáról.

De meggyűlt a baja Bachnak Reichenberger János vécási napszámos miatt is. Néhány nappal az elmondott kaland után találkozott vele az utcán.

— Mi baja kendnek az én apámmal, vén bünsős? — kérdezte tőle.

Az elnök: Csak ilyen szép csöndes hangon kérdezte tőle?

— Igen, de még egy pár pofonnal is figyelmeztettem.

— A kezével?

— Egy tyuktojás nagyságu kövel. Nem is kellett neki több: fölfordult.

— Azt meghiszem, hogy elég volt neki. Husz napig fektött bele.

A pestvidéki törvényszék, Bánó József bíró elnöklésével a vádítottat az első esetben hatóság ellen való vétség, könnyű testi sértés, az utóbbi esetben súlyos testi sértés vétsége miatt egy hónapi fogházra és husz korona pénzbüntetésre ítélte.

— Megnyugszik az ítéletben?

— Meg, igen, mert most úgy sincs munkám.

Az ügyész is megnyugodott s így az ítélet jogerőre emelkedett.

§§ A tréfa. Seregély Ferenc erzsébetfalvi ember csendesen üldögélt a kocsián, mikor egypár jókedvű bakagerek nagy dalolva haladt el mellette. Valamelyik fiúnak az az ötlete támadt, hogy kifordítja az öreget a kocsiából. Seregély Ferenc hát ki is esett a kocsiából, még pedig olyan szerencsétlenül, hogy bordatörés következtében néhány nap múlva meghalt. A legények, számszerint négyen, halált okozó súlyos testi sértés büntetével vádolva állottak ma a pestvidéki törvényszék előtt. Mielőtt azonban a bizonyított eljárás megkezdődött volna, Somogyi Miklós vádlott védője, előterjesztéssel élt s a pótvizsgálat elrendelését kérte annak kiderítésére, hogy az öreg Seregély halálát nem a legények tréfája okozta, hanem az, hogy az öreget néhány nappal az eset előtt a kocsiában megverték. A törvényszék a pótvizsgálatot elrendelte.

§§ Orfeumi oszondélet. A Somossy-orfeumban a német színlelőadások alkalmával egyesek tüntettek a bécsi művészek ellen. A VI. kerületi rendőrkapitányság ezért Faragó Miklóst már korábban elítélte hatvan korona pénzbüntetésre. Ma Solymossi Mártonra és Steiner Benőre került a sor, de ügyükben ítéletet nem hoztak, mert ezek is panaszt tettek a járásbírósg előtt Veith vegyész és Loga rendőrnek ellen, akik őket a tüntetés alkalmával boxerrel verték. Dunai Nándort a kapitányság a német színészek elleni tüntetés miatt tíz korona pénzbüntetésre ítélte.

§§ Akivel nem rokonszenvez a megye. A győri törvényszék a minap tárgyalta Pogány József alispán ügyét, akit Rill József mosonmegyei tanfelügyelő becsületért és párvialadva való kihívás vétsége miatt feljelentett. Nemréziben történt, hogy

mikor a közigazgatási bizottság tagjai lefotografálták magukat, a már felállított csoporthoz csatlakozott a tanfelügyelő is, mire Pogány alispán felszólította, hogy távozzék, mert a közigazgatási bizottság tagjai és a megyei tisztikar nem rokonszenveznek vele. A tanfelügyelő sértő szóval felelt, mire az alispán kihívta Rillt, de az megtagadta az elégtételt s följelentette az alispánt. A győri királyi törvényszék Pogány Józsefet két heti államfogházra és becsület-sértésért harminc korona pénzbüntetésre ítélte.

Budapesti Napló

részére

Apró hirdetéseket

és

Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-kört és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leona, Lipót-kört.
Pösch József, Váci-kört 80.
Özv. Véber Vimosné, Váci-kört 15.
Feldmann Mórné, Marokkói-utca 1.
Mösch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürthy Kálmáné, Harmincad-utca 1.
Weltzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrassy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Miksáné, Andrassy-u. 38.
Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-kört sarok.
Sopronyi V., dohány-nagytervezde, Kerepesi-ut 1.
Özv. Hallada Anna, Muzeum-kört 10.
Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálvin-tér sarok.
Deutsch Julia, József-kört 50. Baross-utca sarok.

TÁVIRATOK.

A hármas szövetség.

Milánó, január 12. Egy néhány lap közli, hogy a hármasszövetség megújításakor a három nagyhatalom egyuttal kereskedelmi érdekeinek kölcsönös védelmére kereskedelmi szerződést és szövetséget is fog egymással kötni.

Összeesküvés a szultán ellen.

Filippopol, január 12. Konstantinápolyi hírek szerint azt beszélék, hogy megint két katonatiszt és egy előkelő polgárnak a fia szökött Franciaországba. Azt beszélék továbbá, hogy Konstantinápolyban le tartóztatnak két kaukázusi mohamedánt, akik merénylést akartak elkövetni a szultán ellen.

A német-angol egyezmény.

Lisszabon, január 12. A képviselőház mai ülésén Franco, a konzervatív ellenzék vezére meginterpellálta a külügyminisztert a kölcsönre és a garmati vámbevételekkel való biztosításra vonatkozó német-angol egyezményről. A miniszter azt válaszolta, hogy a kormánynak még nincs tudomása a megegyezés szövegéről, de az egyezség megkötésekor úgy az angol, mint a német kormány bizonyos ígéretet tett a portugál birtokok integrálás tekintetében.

Liverpool, január 12. (Gabonapiac.) Amerikai buza változatlan, 1/2 p-vel alacsonyabb. Amerikai tengeri 1/4 p-vel emelkedett. Liszt változatlan. Az idő felhős.

Bécs, január 12. A bécsi tőzsdekamara mai ülésén Miller v. Aichholz lovagot elnöké, Lieben Lipót első és Wollheim Lajos második alelnökké választotta.

Közgazdasági táviratok.

Frankfurt, január 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ártolyamok decemberre. Etű forgalom. Osztrák hitelrészvény 234.30. Osztrák-magyar államvasut. —. Déli vasut 28.50. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 94.—. Laura-kohó 256.50. Harpeni 204.54. Discont 194.—. Alpesi —. Bécsi bankgyesület —. Szilárd.

Berlin, jan. 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Etű forgalom. Négy százalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 234.50. Osztrák-magyar államvasut 137.—. Déli vasut 28.—. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.35. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

New York, január 12. (Értéktörsde.) Váltó Londonra 4.88. Váltó Berlinre 94 1/4. Ezüst 58 1/2.

New York, január 12. (Kábelüregény.) (Zár-lat.) Buza márciusra 75.%, Buza májusra 73.%, Buza júniusra 73.%, Tengeri májusra 40.%, Petroleum raffi-
 ned in cases 4.—, Petroleum New Yorkban 9.90,
 Petroleum Filadelfiában 9.85, Kávó 7.50, Liszt 2.70,
 Szállítási díj Liverpoolba 3.—.

Chicago, január 12. (Kábelüregény.) (Zár-lat.)
 Buza májusra 67.%, Buza júliusra —.—, Tengeri
 májusra 33.%, Zab májusra —.—, Rózsa májusra —.—.

Nyilttér.

A Budapesti Ujságírók

Egyesülete

január 14-én, vasárnap délelőtti 11 órákor az Uránia-
 színházban tartandó matinéjének műsora:

1. Szendy Árpád: II. Magyar rapszódia. Zongorán előadja a Szendy.
2. Erkel Ferenc: „Hunyadi László” operájából a La Grange ária. Éneklő: Szilágyi Arabella.
3. Popper Dávid: Nocturne op. 2. — Spanyol tánc. Gordonkán előadja a Szendy.
4. Ágai Adolf: Utazás Pestről Budapestre. Felőlvassa a Szendy.
5. Erdős Armand: Magyar dalok: a) Nem megyek én thozzátok... b) Szébb a barna, mint a szőke. Éneklő: Ábrányiné-Wein Margit.
6. Hegedűszám. Előadja Kubelik Jan.
7. Wágner Richard: „Az istenek alkonya” operából Brunhilda zárójelenete. Éneklő: Szilágyi Arabella.

Szilágyi Arabella és Popper Dávid ur előadásait Székely Arnold, Ábrányiné-Wein Margit éneket ifj. Ábrányi Emil kíséri zongorán.

Jegyek egész nap válthatók a Budapesti Ujságírók Egyesülete helyiségében, Kerepesi-út 17. szám, I. em. Négyületes földszinti-páholy 10 korona, erkély-páholy 8 korona, földszinti ülés 2 korona, erkély-ülés 1 korona.

Heinrich Heine - Elysée
 a Szégyenesez

Mi a Schapirograph?

Schapirograph a legeslegjobb sokszorosító készülék feketenyomásra. Ara 15 frt. Kívánatra küldök bérmentve egy Schapirographot kipróbálástul 4 napi használatra és nem tetszés esetén csak a bérmentetést visszaküldést igénylem. Prospektusok ingyen.

Vezérképviselő Pohl Fritz, Bécs, I., Rudolphsplatz 13.

Goldwasser
 Leghatásosabb **VASAS-ARZÉNES VIZ**
 vörösvérnyeg, női betegségek, ideg- és birtogatások, elhízás.
 Kapható az összes ásványvízes üzemekben, gyógyszer-tárakban és drogeriákban.
Mattioni és Wille, Budapest.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Napirend.

Naptár. Szombat, január 13. — Római katolikus: 40 vt. katoná. — Protestáns: Vidor. — Görög-orosz: (Január 1.) Uj év 1900. — Zsidó: Sebach 12. Szabbath Besalach. — A nap két 7 óra 30 perckor. — Nyugszik 4 óra 16 perckor. — A hold két délután 2 óra 21 perckor. — Nyugszik reggel 4 óra 28 perckor.

A miniszterek nem fogadják.
 Jurista bíró a Vigadó összes termeiben.
 A „Hazánk” jótékonyági egyesület táncestélye a Royal-szállóban.
 Gépkezelők mulatsága a Kerepesi-út 30. sz. a.
 A budapesti polgári övézetegyesület mulatsága a Nyugos-utcai vendéglőben.
 Az Ó-budai tornaegetesület bánya a Korona vendéglőben.
 A budapesti philológiai társaság jubileumi ülése délután 6 órákor a magyar tudományos Akadémia heti üléstermében.

A magyar jogászegyesület felolvasó estélye délután 6 órákor. Vargha Ferenc tart felolvasást: „A semmisségi panaszról a büntető perrendtartásban.”
 Szabad Lyceum a IV. kerületi főreáliskolában (IV. Reáltanoda-utca 7. sz.) este 5 órákor. Telek János: A szén (mutatóvörnyekkel).
 Felolvasás a „Csak szorosan” könyvkereskedő egyesületben este 9 órákor. Felolvasó: Ranschburg V. A magyar könyvkereskedelemben helyzete és szerepe.
 A természettudományi társulat népszerű felolvasása este 6 órákor az ásványtani intézetben (Museum-körút 4. sz.) Magócsy-Dietz Sándor: A növények táplálkozása.
 Nemzeti Múzeum: Képtára, nyitva délelőtti délelőtti 9 órától 1 óráig. A többi társul 1 korona belépődij mellett megtekinthető.

Iparminiszteri múzeum zárva.
 Az új országos kupaacsarnok megtekinthető délelőtti 10—1 óráig. Belépődij 20 krajár.
 Technológiai iparmúzeum zárva.
 A Múzeumok téli tárlata nyitva d. e. 9. órától este 8 óráig. Belépődij 50 krajár.
 A Nemzeti Szalon téli tárlata (Ferenciek-tere 9. sz.) Nyitva délelőtti 9 órától, esti 9-ig. Belépődij 20 kr.

Országos Képtár zárva.
 Deák-múzeumok a kerepesi-utj temetőben, nyitva délután 5 óráig.
 Magyar Kereskedelmi Múzeum. Irzgatóság Kerepesi-út 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtti 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-út 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállítása. Kéleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi Igazgatóság nyitva télen délelőtti 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
 Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.
 Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.
 Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.
 Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.
 Páris szálloda. Váci-körút. Értelmek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.
 Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások kényelmekkel.
 Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetés). Újonnan berendezett fényes étterem.
 Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzene.
 Putzer-pince Deák-ter. Naponta a pince ét-teremben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres szolista hangversenye.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

T. L.-né. Egynemelyiküket bizonyára még ma is használják az iskoláknak tankönyvül, azokat értékesíthető az antikváriusoknál. Ha pedig nem akarja potom árón elveszítegetni, ajándékozza oda a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületnek (Nyitra), mely éppen most vette föl programjába a szegénysorsu iskolásoknak ingyen tankönyvekkel való ellátását.

R. J. Esztergom. Van több is. Ilyenek: Buchwald Sándor úr. VI., Nagy János-utca 3., Hochmann Lajos VII., Rottenbiller-utca 9., Kurzweil Károly VI., Andrassy-út 36., Pápai és Náthán VI., Andrassy-út 2.

Vasutas. A kir. tanfelügyelők ilyen ügyekben nem intézkedhetnek. Ez a minisztérium joga. Oda kell tehát fordulnia. Különös méltánylat érdemlő esetekben a miniszter esetleg megváltoztathatja a vizsgáló bizottság határozatát. Mindenesetre helyesen cselekedik, ha ebben az ügyben személyesen jár el a minisztériumban. Ott dr. Martin Emil osztálytanácsos referálja a kérvényeket.

E. P. Bakonyi-Sz. László. Első levelére is megírtuk, most is ismételtük, hogy az a cikk kiznyolása volt a pályázatnak. A versketet különben Kolozsvárott megkaphatja a szerzőnél.

Mohács. Nem kapnak felszerelési illeteket, még akkor sem, ha folyamodnak érte.
871. sz. előzetes. Megrendelheti a Révai testvérek könyvkiadóhivatalánál, VIII., Üllői-út 18. Van 200 forintos és 250 forintos kiadás. Másik kérdését a kiadóhivatal intézi el.

Étváncsi 100. Jelentse föl a tanítót a vármegye királyi adófelügyelőjénél és sorolja föl előtte összes adatait. Hiszszük, hogy a tanfelügyelő igazságot fog szolgáltatni. Ha nem, akkor menjen tovább a panaszával, föl egészen a miniszterig.

Sch. J. Szászregény. Összes tanulmányi bizonyítványaiával felszerelve, kérelmével az egyetemi tanács-hoz kell folyamodni, hogy magántanári próbaleoadást tarthasson. Ha megkapta az engedélyt és terminust, megtartja a próbaleoadást, amely fölött újra tanácsot ül a tanári kar. Itt határoznak képesítése fölött. Ha képesítik, hivatalból terjesztik föl a közoktatásügyi miniszternek, mely azután magántanárrá kinevezi.

Fiatal tudós. Egy egész könyvet le kellene ide írunk, hogy bebizonyítsuk önnek a föld forgását. Miután azonban ezt nem fogja kivánni fölünk, egyszerűen utaljuk Flammarion csillagászata, vagy ha rövidebben kívánja megismerni a kérdést, a Pallas-Lexikon VII. kötetére, amelynek 432—442. lapjain megtalálhatja a választ. Ott a kaszinóban bizonyára meglesz a két nagy mű közül valamelyik.

R. S. 1. Nyolc osztályu bizonyítvánnyal is van igénye az egyévi önkéntességre, de csak a saját költségén szolgálhat. 2. Születési, belépési, tanulmányi és illetőségi bizonyítványok, azonkívül a szülők kötelevenye, hogy önkéntesi éve alatt a szükséges költségekkel ellátják. 3. Mint államköltséges nem szolgálhat. 4. Nem folyamodhatik.

A. R. Szombathely. 1. Irjon az alispáni hivatalnak s mondja el a panaszát épp úgy, mint nekünk, akkor bizonyára rövidesen megkapja a kérdéses okmányt. 2. N. N. urbólgy 6 Nagyságának.
Folyóirat. Budapestben majdnem minden kávéházban megkaphatja olyan föltétellel a lapokat és folyóiratokat, de természetesen csak akkor, mikor azt már a kávéházban kiolvasták.

G. S. Pusztá-Somorja. Az az új adó: az országos betétpótlási pótdó, amit bizony meg kell fizetni.
W. J. Budapest. Méltóztassék fölkerüni a Névmagyarosító Társaságot (I. Attila-utca 173.), az majd megszüreti a kérvény elintézését, minden díj nélkül.
A. R. Olyan című lapot nem ismerünk, ellenben van: Házartás (VIII. József-utca 45.) és Magyar Nők Lapja (VI. Uj-utca 22.)

G. L. Zimony. Azt nem bejelenteni, hanem folyamodni kell érte, az illetékes közigazgatási hatóság útján. A kerületi hadkiegészítési parancsnoksághoz. A folyamodványhoz csatolandók: a születési, tanulmányi, belépési, illetőségi bizonyítványok s ha államköltségen kíván szolgálni, hatósági szegénységi bizonyítvány szülőinek és hozzátartozóinak vagyon-talanságáról.

Falusi leány. 1. Ha a szülői megengedik, mindent elfogadhat. 2. Nem szokás gyufát gyujtani, annál kevesebb kell.

Sch. F. Budapest. Méltóztassék megszerezni a Magyar Tiszai Cim és Névár című könyvet, melyet az Országos Statisztikai Hivatal ad ki, abban az ország összes internátusait megtalálja a tanintézetek közt. A könyvet különben minden hivatalban vagy kaszinóban is betekinthei.

Dinó. Nagyon szívesen látjuk azokat a cikkeket. Pontos éreklről van szó, amely megérdemli a nyilvánosság támogatását. Persze számot kell vetni a napilap természetével. Érdekesség és rövidség: ez a két föltétel.

Kávéház olvasó. Nagyon sajnáljuk, de nem kaptuk meg a kötetet.

F. J. Nagy-Kőrös. Ott már van tudósítónk s így szíves ajánlatára nagy sajnálatunkra nem reflektálunk.

Marokkó. A szerep kreálójá Hegyi Aranka aszszony.

Központi kávéház. Igen, helyesen van írva. A kérvényt azzal a címzéssel, a polgármesteri hivatal útján, a belügyminiszterhez kell intézni.
Vasuti. Zimony. A besúletrendet kiváló polgári vagy katonai érdemekért adományozták, éppen úgy, mint nálunk például: a vaskorona-rendet, koronás arany és ezüst érdemkeresztet stb.

G. D. Csak a vagyonatlan gyermekeket veszik fel ingyen. Az ellátás díja iránt az intézet igazgatóságánál kell tudakozódnia, mert ez az ellátás minőségétől függ.

W. M. Gyömrő. A gimnáziumi értségi nem elég kvalifikáció, kell még hozzá államszámviteli oklevél is.

K. D. Pécs. Okvetlenül személyesen kell beiratkozni.

Kisbér. Iparosok olvasótára, VI. Andrassy-út 21. Kereskedelmi betiszemle, VI. Andrassy-út 34. Magyar Kereskedők Lapja, VII. Rottenbiller-utca 43.

Alföld. Legyen nyugodt, a kérdezett író még nőlten ember.

52.889. sz. előzetes. A nagyobb pénzintézetek, mint például a Magyar földhitelintézet (V. Kálmán-utca 7.), a Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete (V. Balvány-utca 19.) ügynőkök hozzájárulása nélkül is adnak jelzálog kölcsönöket, ha a hitelkérők egyenesen az intézethez fordulnak.

K. Zs. Kőcske. v. jegy alatt Fészi József főszerkesztőnk, L. jegy alatt Lyka Károly, M. jegy alatt pedig Molnár Ferenc kollégáink írnak.

S. 632. A Bródy Adél gyermekkorház (VI. Aba-utca 1766.) vezető főorvosa: dr. Grósz Gyula, rendelő-orvosai: dr. Alapi Henrik egyetemi magántanár, dr. Mohr Mihály, Ezenkívül van ott egy orvos és két segédorvos.

114.006. sz. előzetes. Gr. Z. J. VII. Rózsa-utca 61. sz. a. lakik. Ez idő szerint Budapestben van. Sorsjegyre nézve a napokban kap üznetet.

Schr. K. 17.198. Felkérhet másokat is. Erre nézve különben nincsen semmiféle szabály.

P. L. Darányi. Már az első levelére is megírtuk, hogy családi neve dr. Ruik László s főgimnáziumi tanár Szolokon. Életrajzi adatai iránt szíveskedjék az írőhoz ragához fordulni.

B. M. Budapest. Ausztria és Magyarország nagybritanniai nagykövete gróf Deym Ferenc, londoni főkonzula pedig báró Rothschild Alfréd.

R. Gy. Igen, a megletezés jogos, mert a magyar királyi szabadalmi hivattal csak hivatalos uton s bélyegköteles kérvényben lehet érintkezni.

B. M. Attól függ, mivel okolja meg, hogy nem a fővárosban, hanem a vidéken akar vizsgáznai. Az engedélyért a vallás-és közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni.

K. D. Igen, beszámítják, ha a vallás és közoktatásügyi miniszter erre engedélyt ad.

H. Anna. Ennek van igaza. Olyan kivételes alkalmakkor, melyek közül néhányat levelében is fölemlit, a leány — természetesen a garde des dames jelenlétében — elfogadhatja férfikisérőjének a karját.

S. J. Tápió-Szeesd. Azokat a telepítéseket a földmívelésügyi minisztérium eszközi, oda is kell benyujtani a folyamodványokat. Első sorban természetesen a földmívelők jönnék figyelembe s csak azután az iparosok.

Tusi. Női posta-és táviradi tanfolyam majdnem minden posta-és táviradi-igazgatóság központján van. Ha abban részt akar venni, az igazgatóságokhoz kell folyamodnia. A kérvényhez a születési és négy polgári iskolai bizonyítványok mellékelendők. Mindenesetre jó, ha protekciója van.

Felvidéki. 1. A magyar delegátusok magyarul beszélnek, a közös külügy-és hadügyminiszterek pedig német nyelven adják meg felvilágosításukat. 2. T. B. lakása: VII. Abonyi-utca 31.

Katona. Ha önkéntességi joga van s korábban kívánja magát szoroztatni, folyamodjék az illetékes hadkiegészítési parancsnoksághoz. A hadi tengerésznél csak akkor szolgálhat, ha akadémiai képzettsége vagy hadi tengerészeti akadémiai végzettsége van.

B. K. A kérdezett VII., Damjanich-utca 51. sz. a. lakik. Megtalálhatja a földmívelésügyi minisztériumban is.
R. D. Németül, vagy ha módjában áll, angol nyelven írja a levelet, hogy azt ott megértsék. A válaszra csatoljon 2 frtot, annyi elég lesz.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az élet.

A bölcsőtől egészen a sírig,
Egy szenvedés, egy bánat az élet...
Mégcsal, elhagy minden, semmi abból,
A mit szeretsz, nem marad meg véled.

Minden ábránd elmúlik mellőled,
Elhal a szin, lelkünk a vágy...
Örök bucsu az élet, egyre szólás:
Isten veled szerelem, ifjuság —

Isten veled jó apám, jó anyám —
Én testvérem — szerette magzatom —
Isten veled erő és egészség! —
Csak egy marad meg, egy: a fájdalom.

A fájdalom sirig hű, jó barát...
Ó mennyit is szenvedtek emberek!
... Az élet egy könny, mely az Istennek
Bus szeméből szép lassan leperog...

Szecső Vilmos.

† Nászút és világbajnokság. O'Mally György montreali (san-franciscói) virágkereskedő és hazájának leghíresebb versenyyaloglója. Ő még többre tartotta magát, mert a világbajnok címet is használta. John Lewy Fontein ausztráliai messzelovagló azonban nem hagyta neki zavartalanul ezt a címet. Sokáig csak a versenyújságokban vitatkoztak erről a világbajnokságról, 1897-ben aztán amerikai újságok együtt 75.000 dollár díjat tűztek ki annak, aki kettőjük közül előbb körüljárja gyalog a világot. Közben O'Mally megismerkedett egy jávai ültetvényes vállalkozó szellemű szép leányával, aki embereket és nyelveket ismerni ment San-Franciscoba. A szép leány érdeklődött O'Mally iránt és fekereste őt, hogy tanácsot adjon neki. Értekezés közben megszerették egymást. Titokban megtartották az eljegyzést, azután október 19-én esküvőre mentek. Másnap kellett volna O'Mallynak utra kelnie, akkor azonban neje kijelentette, hogy szintén vele akar tartani. A dijkítűző yankéknak megtetszett az asszony ölete és huszezer dollárt tűztek ki számára is, ha világtörüli útjában elkiséri férjét. Menet vasuton is. De a föltétel: hogy pénz nélkül kell megtenni az utat, rá nézve is érvényben maradt. Létfenntartásukhoz a szükséges pénz fölolvadások jövedelméből és tájképes levelező-lapok árusításából kell megszerezniük, ami eddig nem volt nehéz. Utikészletük nem több, mint egy üsszerakható sátor, két öltöny, négy pár cipő, négy doboz konzerv és négy csomag piszkóta. Mindössze harminckét kilogramm. 1897. október 20-ikán délben találkoztak a versenyfelek utoljára, azután megindultak nagy utjukra. O'Mally nyugatnak indult, míg Fontein kelet felé.

Mindketten kötelesek utjuk igazolására hivatalos személyek aláírását megszerezni utinaplójukba. O'Mally utiránya ez: California, Colorado, Texas, Arizona, Florida, Canada. New-Yorktól hajón Angliába. Azon át gyalog. Londonból Amsterdamba ismét hajón. Onnan Németország, Ausztria, Svájc, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Észak-Afrika, Arabia, Perzsia, Keletindia, Kína, Japán. Onnan hajón Ausztráliába, ugyanigy vissza San-Franciscoba. Fontein utiránya ugyanez, de fordított sorrendben. Ő most Perzsiában időzik és így utja nehezebb részen túl van, míg O'Mally csak az ut könnyebbik felén esett át eddig. Utközben nem egy kellemetlen kaland érte őket. Texasban indiánok támadtak rájuk az erdőben s meg is sebesítették O'Mallyt a homlokán, néjét pedig balarcán. Bivalypásztorok szabadították meg őket. A sebhelyek még most sem forradtak be teljesen. Mexikóban a hőség miatt szenvedtek sokat, Floridában elfogták őket, mint kémekeket. Őt hétig voltak fogságban. Canadában a hideg gyötörte őket nagyon. O'Mallynak keze-lába elfagyott. Londonban aztán ünnepélylél, pompával fogadták őket. Hamburgban a német császárnak is bemutatják a nászutasokat. Budapestet is utba ejtik.

† Nagy emberek kézirásai. Németországban most nagyon sok az autogramgyűjtő. Különösen az elhalt nagyságok irásért fizetnek nagy összegeket a gyűjtők. Nemrégiben árvereztek el egy nagy ilyen gyűjteményt. Az árverésen az egyes kézirások — többnyire öt-tíz sor — a következő árakon kelték el:

	Márka
Körner	400
Wieland	90
Klopstock	100
Lessig	900
Schiller (180 sor)	2250
Göthe (8 oldal)	4100

Az előrvezett kézirások közt van levél, nyugta, drámai töredék stb.

† Farsangoló madarak. Természettudósok megfigyelték, hogy a madarak is farsangolnak; vagyis hogy valamiképpen táncolnak. Az ő farsangjuk éppen csak abban különbözik az emberekéttől, hogy nincs bizonyos időhöz köve, hanem az egész esztendőn át tart. És a madarak szintén tüzzel, valósággal mámorosan táncolnak néha. A pávak, ha nyílt mezőn vannak, igen sokszor táncba fognak. A táncoló páva fölugrik a magasba, gyakran egy méternyire is, e mellett kissé kiterjeszti a szárnyait s táncolva rakosgatja a lábait, változtatva egyiket a másik után. Nagyuri kertek büszke pávai is hódolnak ennek a szokásnak s az állatkertekben a pávák a fölhangzó zene hangjaira táncolni kezdenek. A futólábu madarak mind táncolnak. A golya valami gyorspolka-féle táncos, amelyhez némely golyafajok kitünően értenek.

A him lebecsátott, kiterjesztett szárnyakkal röpdös az ő hőlgye előtt, koronkint elkezd rendkívül gyorsan futni, miközben utólérhetetlen ügyességgel csapdok nehányszor maga körül a szárnyaival, majd lassítja futását s méltóságosan lépdel tovább, egy kissé lehajtja a fejét s ujra kezdi a játékot. A bibicék az elegáns, de ma már nem igen divatos menüet járják. Párosan élnek, de amikor táncolnak, ilyenkor elválik egyik a másiktól, s elröpi a szomszédos párhoz, ahol nagy örömmel fogadják. Elébe mennek a látogatóknak, s mögötte állanak meg. Erre mind a hármán egyenlő lépésekben gyorsan mennek, miközben a megfelelő ütem szerint doboló hangokat hallatnak. Egyszerre félbeszakítják a sétát. A vezető fölemeli szárnyait, de még mindig mozdulatlanul s hangosan énekelve áll ott. A másik kettő szorosan egy sorban áll egymás mögött, mindketten előre és hátra hajlonganak, míg csőrük a földet érinti, s ebben a helyzetben várnak egy ideig. Ezzel a mulatságnak vége és a látogató visszatér a saját hitvestársához, hogy később ő fogadjon egy ilyen vendéget. Hamvazó szerdával, amikor bezárják a báliermeket, nem szünik meg ez a vig kedv, hanem nemcsak télen, de hanem az egész éven át ilyen érdekes módon nyilatkozik meg.

† Műorrok. Óriási reklámot csinálnak most egy nőnek az amerikai lapok. Ez a nő műorrok készítésével foglalkozik és e téren olyan tökéletességgel ért el, hogy alig néhány hónap lefolyása alatt ezeket keresett. A különben még fiatal miss zománczott aranyból készíti az orrokat és mesterségének titka éppen a nagyon finom zománczban áll, ami óriási nehézségekkel jár, mert a műorr színének természetesen teljesen meg kell felelnie az arc színének, s ennek az elérése nem könnyű feladat. Előbb agyagból készíti el a mintát, csak azután aranyból a műort s napokig tart, míg a zománczozás által sikerül a legkisebb árnyalat-különbséget is eltüntetni. Hanem azután az ilyen jól sikerült orrokat a miss jól meg is fizeteti.

† A napsugár hatása. A napfény megöli a betegségeket is, amint Ruhemann berlini professzor bizonyítja és 1889-ben a nagy influenza-járvány idején a napfény kevesebb volt, mint az előző tizenhárom év bármelyikében. A Párisban végzett kísérletek kiderítették, hogy ugyanekkor volt legtöbb baktérium a levegőben; Bennet, a nagy sebész észlelte, hogy ebben az évben a legrosszabbul gyógyultak az operáltak sebei és Reid professzor úgy tapasztalta, hogy a barakkok árnyékos oldalain a megbetegedések sokkal gyakoribb, mint a napsos oldalon. Ezért úgy kell építkezni, hogy a szobákat minél több napfény érje, az ablakokon csüngő nehéz függönyöket, amelyek porgyűjtők is, távolítsuk el és hagyjunk föl azzal a rossz szokásunkkal, hogy a nyári hónapok-

Mire feltámadunk!

— Drámai epilógus három felvonásban. —

Írta: IBSEN HENRIK.

(7) Fordította: GODA GÉZA.

(Színpadokkal szemben kézirát.)

Rubek: (rövid szünet után.) Engem tartasz bübösnek?

Iren: Téged.

Rubek: En okoztam azt, — amit te a haláloknak mondasz?!

Iren: Te vagy az oka, hogy meg kellett halnom. (Közömbös hangon) Miért nem ülsz le Arnold?

Rubek: Szabad?

Iren: Csak ülj le. — Nem fogsz megfagyni — de félj. Olyan egyszerű jéggé fagyva — azt hiszem — még nem vagyok.

Rubek: (az asztalhoz tolja a széket és leül.) Igy, Iren. Most ujra egymás mellett ülünk, mint régen.

Iren: És bizonyos távolság is van közöttünk, mint régen.

Rubek: (közlebb húzza a széket): Akkor, úgy kellett annak lenni.

Iren: Kellott?

Rubek: (határozott hangon): Igen, egy bizonyos távolságnak kellett lenni közöttünk.

Iren: Ugy? — csakugyan, Arnold? —

Rubek: (folytatva): Tudod még, hogy mit felelél, mikor azt kérdeztem tőled, hogy elkisérsz a messze utjaimon?

Iren: Felamaltam a három utjamat és meg-

esküdtem, hogy elkisérlek a világ végére és az élet végére. És szolgálód leszek minden dolгодban.

Rubek: Modellem a mesterműhöz —

Iren: — szabad, tiszta meztelenségben —

Rubek: (megindultan): És hogy szolgáltál nekem, Iren! — Milyen bátran, — milyen örömet, minden feltétellel nélkül.

Iren: Igen, ifjuságom minden csepp lüktető vérével szolgáltálak —

Rubek: (bólint, hálás pillantással): Joggal mondhatod, joggal.

Iren: — a lábadozhororultam és úgy szolgáltálak, Arnold. (Ökölbe szorított kézzel fenyegeti.) De te, te, — te —!

Rubek: (tiltakozva): Én sohasem vétkeztem ellened! Sohasem, Iren.

Iren: De vétkeztél! Vétkeztél a bensőm, a lényem ellen.

Rubek: (hátrahúzódik székében): Én —?

Iren: Igen, te. Megmutattam neked magamat, ahogy csak mutathattam. — (Halkan): És egyetlen egyszer sem érintettél meg engem.

Rubek: Hát nem érintett Iren, hogy olykor majd elvotte az eszemet a sok szépséged?

Iren: (folytatva): És mégis — hogyha megérintettél volna, azt hiszem, tüstént megöltelek volna. Egy hegyes tűt hordtam magammal — a hajamba volt rejtve — (a homlokát simogatja). Nem, mégsem — mégsem; hogy kibirtad —

Rubek: (keményen néz): Művész voltam, Iren.

Iren: Éppen azért.

Rubek: Első sorban, mindennekfelett művész. Ugy jártam-keltem mint a beteg s meg akartam alkotni az életem nagy munkáját. (Emlékei kút kutatva.) A feltámadást! Egy fiatal asszony képében, aki a halál szöndergéséből ébred fel —

Iren: A gyermekünk, igen —

Rubek: (folytatva): Ugy akartam, hogy a leg-nemesebb, leltisztább, lezideálisabb legyen a világon

ez az ébredő asszony. S akkor találtam reád. Minden vonásodat felhasználhattam. És te, te olyan szivesen, olyan örömmel szolgáltál nekem. Elhagytad a családod, a hazádat — és követtél.

Iren: A gyermekségem újraébredése volt, hogy követtelek.

Rubek: Éppen azért használhattalak csak téged. A teremtés legszentebb alkotása voltál, akit csak imádságos gondolataimmal érinthettem. Hiszen olyan fiatal voltam még akkor, Iren. És az volt a babonás hitem, hogy ha megérintenélek, ha a véremmel kívánnálak meg, megszenteltemeném vele a gondolataimat, s nem alkothatnám meg azt, amit olyan epedő vágygyal akartam. — És még most is azt hiszem, így van az.

Iren: (bólint, kissé guyonosan): Előbb a mestermű — aztán az ember.

Rubek: Ugy itélhetsz róla — ahogy akarsz. Engem akkor feladatomból varázslata nyugözött le. És tele volt tőle a lelkem diadalmos boldogsággal.

Iren: És megoldottad a feladatodat, Arnold.

Rubek: Mert te segítettél, te áldott. — A tiszta asszonyt akartam megteremteni, úgy amint a lelkemben élt, amint a feltámadás napján felébredt, amint semmi új, semmi ismeretlen nem lepte őt, amint szent öröm töltötte el, hogy változatlanul találta meg önmagát — önmagát, az asszonyt — a magasabb, szabadabb, boldogabb régiókban — a halál hosszú, álmatlan álma után. (Csendesebben.) Ilyent akartam. A te képedre akartam, Iren.

Iren: (tenyerét az asztalra szorítja, székében hátra hajlik): Aztán végeztél velem.

Rubek: (szemrehányóan): Iren!

Iren: — nem volt rám többé szükséged.

Rubek: Hogy is mondhatsz ilyent?

Iren: — más ideálokat kerestél.

(Folytatása következik.)

ban besötétítjük a lakásainkat, mert az által csak előmozdítjuk szobáinkban a betegségek elterjedését. Szeressük hát a napsugarat is, de bár volna is már itt.

† **A büntettek száma Franciaországban.** A legutolsó statisztikai munkálatok kimutatták, hogy Franciaországban a büntettek száma évről évre csökken. Az utolsó évben a személyek ellen elkövetett büntettek száma 1549-ről 1213-ra szállott le. A nőknek aránylag kis részük van a bűnesetekben. 3453 vádlott között, 1899-ben mindössze 480 nő volt.

† **A sétatéren.** A kis Gizikére rászól a mama: — Gizi, miért nem játszol azzal a kis lánnyal? — Nagyon rosszul van öltözve — a babája...

† **Szegény kutyáskák.** A.: Miért nem eteti ezeket a szegény kutyáskákat? Hisz éhen vesznek! B.: Hja! A kövéreket mindig ellopják tőlem.

Gondolatok.

— Anatole France jan. 10-iki vesztéjéből. —

A szenvedés testvére az örömmek; az ő kettős lehelletük elsuhan a mi lelkünk hátrjai fölött, s harmonikus rezgésbe hozza azokat. A boldogság lehellete egymagában monoton és unalmas volna, majdnem olyan, mint a hallgatás.

Mindig hajlottam a dolgok megértése felé, s ezen a réven értékes éretnyket vettem el. Most, későn jövök rá, hogy mily nagy erősség nem mindent érteni. Néha a világot is meg lehet hódítani vele. Ha Napoleon oly intelligens lett volna, mint Spinoza, négy kötetet írt volna egy padlásszobában.

A filozófusok álmai minden időben feltámasztották a tett embereit. Azok aztán hozzáfogtak a megvalósításhoz.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Kamatlábak leszállítása. Az Angol Bank után a Francia Bank is leszállította a kamatlábát 4½%-ról 4%-ra. A Német Birodalmi Bank pedig ma a leszállítási kamatlábát 6%-ra, a lombard kamatlábát pedig 7%-ra szállította le.

Az iparpártolás Erdélyben. Napról-napra nagyobb mértékűt ölt a hazai ipar és termelés pártolása érdekében Kolozsvárt kezdeményezett akció. Naponta százával jelentkeznek, akik aláírásukkal közzéteszik magukat az eszme pártolására. E mozgalom kapcsán Kolozsvárt legközelebb cipőgyár és posztógyár létesül. Reiter gyufagyáros is létesített Kolozsvárt egy nagyobb gyárat. Tervben van azonkívül egy

bőrgyár, egy nagyobb bútorgyár és egy nagyobb szobabútor szappanfűző gyár létesítése, mely utóbbinak Heinrich, a kitűnő magyar kémikus lesz az igazgatója. Ez a kémikus találta fel a hideg vízzel mosó ásványzappant, van azonkívül a gyógyászat körébe vágó találmánya is: oly szappan, amely sokfajta bőrbetegséget gyógyít.

A Budapesti Hitelezői Védőegylet igazgató-sága maróthi Fürst Jakab elnök vezetése alatt e hó 12-én ülést tartott, amelyen szóba hozták azokat a megkérőzéseket, amelyek abból származnak, hogy különösen utolsó időben nagyobb számban szaporodnak fel azok az esetek, amelyekben egyes adósok a fizetések beszüntetése előtt vagyonukat elidegenítik, sőt néha üzleteiket egészen átruházzák és az által a hitelezők elől a kielégítési alapot elvonják. Ez által a hitelezők abba a kényszerhelyzetbe hozzák, hogy a megtámadási és büntető eljárás folyamatba tehetése végett a jelenlegi törvényes állapot alapján csődöt kell kérniük, amit pedig éppen a jelzett esetekben csak jelentékeny költséggelölög mellett tehetnek. Élénk eszmecsere után maróthi Fürst Jakab elnök ama javaslatát fogadták el, amely szerint az elnökség bízott meg azáltal, miként ez állapotokra a kormány figyelmét megfelelő uton felhívja és azok orvoslását kéri meg.

Az állategészségügyi államosítás. Az állategészségügy és ezzel kapcsolatban az állatorvosok államosítása régebbi idő óta terve a földművelésügyi kormánynak. Darányi miniszter ez ügyben már anketét is hívott össze, mely a szervezés körüli teendőket alaposan megvitatta. Az ügy mostanában ismét előrehaladt, amennyiben az állatorvosok rangfokozatára és javadalmazására, valamint a rendszeresített állások számára vonatkozó tervezetet a földművelésügyi minisztériumban már elkészítették. E tervezet szerint lesz: egy m. kir. állategészségügyi felügyelő (VI. fizetési osztály 5000 korona fizetés, 1600 K. lakbér); 7 m. kir. állategészségügyi felügyelő (VII. fizetési osztály 4000 K. fizetés, 1200 K. lakbér); 24 m. kir. főállatorvos és pedig: a VIII. fiz. oszt. három fokozata szerint 3600, 3200, illetve 2500 K. fizetés és 600 K. lakpénzzel; 120 I. oszt. m. kir. állatorvos és pedig: a IX. fiz. oszt. három fokozata szerint 2600, 2400 és 2200 K. fizetés és 480 K. lakbérrel; 150 II. osztályú m. kir. állatorvos és pedig: a X. fiz. osztály három fokozata szerint 2600, 1800 és 1600 K. fizetés és 420 K. lakbérrel; 300 III. osztályú m. kir. állatorvos és pedig a XI. fizetési osztály három fokozata szerint 1400, 1200 és 1000 K. fizetéssel és 360 K. lakpénzzel és végül 40 gyakornok 1000 K. fizetéssel. A törvény életbeléptével az eddigi községi és megyei állatorvosok állásukról való leküszönésük után vagy ugyanazon állomáson alkalmaztatnának, vagy pedig a szükséghez képest más helyre osztatnának be mint állami tisztviselőket.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Imhof Gusztáv kereskedő Szombathely, Kliesenberger József (hagyaték) Saaz, Theofanovics Sándor kereskedő B.-Szt. Tamás, Neurath Adolf özvegye cég Bécs, Gebauer Sándor Pozsony, Gebauer Anna Pozsony, Cserei Gyula kereskedő Léva, Wolf Ödön kereskedő Varasd, Haupt Ármán szatész Beregszász, Heller Izidor lakatos Bécs, Fried Testvérek cég Illok.

Szészarak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 36.— korona pénzben, 36,50 korona áruban. Bécsben az irányzat emelkedő. A nyersszesz ára 39,80 korona pénzben, 40 korona áruban. Március és májusra 40 korona pénzben, 42 korona áruban.

Borjувásár. 1900. évi január hó 12-én. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvényntársaságától.) Felhajtás: Belföldi élő borju 346 darab, leölt borju 87 darab, bécsi élő borju — darab, növendék marha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány 29 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi élő borju 78—80 f.-ig, I. r. 82—88 f.-ig, kivételes 94 f. kilonkint, leölt borju 90—95 f.-ig, I. r. 100—112 f.-ig, kivételes — f. kilonkint, levonás nélküli bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék marha — f.-ig kilonkint. Bárány élő — leölt bárány 15—19 koronáig páronkint. A vásár élénk volt.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonsumvásár árjegyzése 1900. évi jan. 11-én. Készlet 419 darab. Érkezett 1443 darab. Összesen: 1862 darab. Eladott 1381 darab. Maradt 481 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. sulyban 77—81 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 78—81 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 78—81 k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 76—80 koronáig. Malacok 78—80 korona kilonkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, január 12.

A malmoknak a vásárlástól való tartózkodása következtében a hangulat nyugodt volt. Forgalomba került 14.000 métermáza buza, a fele pesti raktárakból. Az árak változatlanok maradtak. Más gabonafajtákban a forgalom csekély volt és az árak változatlanok maradtak.

Eladott:

Buza Tiszavidéki: 300 mm. 81 k. 8 K. 12½ f., 300 mm. 80½ k. 8 K. 12½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 17½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 07½ f., 200 mm. 79½ k. 8 K. 05 f., 260 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 500 mm. 78½ k. 8 K. 10 f., 350 mm. 78½ k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78½ k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78½ k. 7 K. 82½ f., 200 mm. 77½ k. 7 K. 85 f., 850 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 320 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 50 fillér.

Pest megyevidéki: 100 mm. 82 k. 8 K. 15 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78½ k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77½ k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77½ k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm.

Öreg asszony nem vén asszony.

(35)

— REGÉNY. —

Írta: GEROLAMO ROVETTA.

Prandino mérgeledött, de azért megfeszített idegekkel figyelt a gondolatokra, akikről esurgott a víz és a verejték, és akik evezőkkel emberföltötti erővel dolgoztak és eszeveszetten ordítottak.

— Ho! Ho!

— Huh!

— Holla! Holla!

— Nem esünk be ma a vízbe? kérdezte Prandino Ramolinótól.

— Nekem úgy tetszik, hogy már belo is potyogtunk.

Az örnagy már egészen meg volt gémberedve és mindenképpen szeretett volna kinyújtózkodni. Gegio egész kedélyesen betörtülte az orrát Ariberti nadrágjába, miattal Cäcilia folyton azon sopánkodott, hogy minek is vett részt ezen a kiránduláson és hogy egész életére megelégette az e fajta mulatságokat.

A gondolák szünet nélkül egymásba ütköztek és csak nagy nehezen haladtak előre, — Miért nem fordult jobbra, hogy tovább mehessek! kiáltotta az a gondola, aki Prandino mellett állt.

— Hátrálj te egy kicsit, hogy én mehessek!

— Siess!

— Tán dühbe akarsz hozni? Attól óvakodjál!

— Neki megyek a gondoládnak!

Ezek után a két gondola hatalmas robajjal egymásba ütközött, de a Prandinóék gondolája visszamaradt.

— Menj a pokolba, gazember!

— Menj csak, te bitang!

A Prandino szomszédja, a gondolás ur e szavak után éktelen dühbe lött, felfogta az eve-

zót és nem hallgatva az örnagyra, aki esilapítani akarta, torzakadattából kezdett kiabálni:

— Te nyomorult gazember, te, te betyár!

Megállj csak, holnap véresre verlek.

— Verekedni fognak! Megölik egymást, kiáltott oldalt lépve Prandino és nem vette észre, hogy a két gondola már jó messzire volt egymástól.

A hölgyek is nyugtalanodni kezdtek. Csak az örnagy figyelt komolyan és nyugodtan, míg Ramolini mosolyogva ráta a fejét.

— Kitéröm a nyakat!

— Allj odébb, gazember!

— Kiütöm a fogadat!

A gondolák már nem ütődtek egymásba, hanem nyilsebesen siklottak el egymás mellett. A Gallegiante félig kialudt lámpáival bevezett a lagunába és e kis tréfa után ismét kiderült és az ég tiszta és átlátszó lett.

Alig hogy a gondola parthoz ért, az örnagy, amilyen gyorsan meggémberedett lábait csak engedték, kiugrott a lépcsőfokra, egy megkönnyebült sóhajjal kinyújtózkodott, karját nyújtotta Elizának és a tér felé sietett. Prandino legszívesebben utánuk szaladt volna, de Cäcilia egy parancsoló mozdulattal visszatartotta. Persze, a gondolatást kellett kifizetnie.

Miután ez megtörtént a társaság után sietett. Cäcilia, ki Gegióval, Ramolini mellett állt, Prandinót várta, míg a „mama” bizonyos távolságban büszkén, kimért és nyugodt léptekkel sétált az örnagy karján, melyre meglehetősen támaszkodott.

— Mennyit fizetett?

— Azok a gazemberek hét lírát követeltek.

— Mert maga sem tud alkudni!

— De én csak hat és fél lírát adtam nekik!

Ramolini az óránál elbucszott — a Café Guadri-ba akart még betérni, hogy valami meleget igyék. A többiek lassan indultak a szálloda felé.

A Gondola d'Oro előtt megálltak és beszélgettek. Prandino dobogó szívvel látta, hogy az örnagy nem fog a bucsuzáshoz. — Hallgan beszél-

getett Elizával, kacagott, tréfálódzott, de nem mozdult.

— Eriprando gróf, én olyan szomjas vagyok, sugta Gegio siránkozó hangon.

— Majd reggel irhatsz valamit, most már le kell feküdnöd, szólt szárazon Cäcilia.

Navaredo grófné gyorsan megértette, hogy leánya mire céloz és volt valami bántó a hangjában, amikor megszólalt:

— Nos, örnagy ur, mire határozta magát? Marad, — vagy utazik?

— Utazom, — de csak holnap, — szólt jelentőségteljes mosollyal Del Manticó.

— Na, végre! — kiáltott fel Cäcilia és ruháját nézegette, hogy vajjon hagyott-e rajta az eső foltokat.

— Csakhogy azt hiszem — és remegett a Prandino hangja, — azt hiszem, hogy a szálloda zsufova van!

— Még Trevisoból sürgönyöztem, hogy tartásnak fenn számomra egy szobát.

Bementek és a portástól megtudták, hogy a sürgöny még idejében érkezett.

— Remélem, van szoba a számomra? — fordult az örnagy az öreg portáshoz.

— Negyvenhárom szám, örnagy ur!

Szokásához híven most sem mozdult a helyéről, de a sapkájához nyult.

Mikor Prandino felmászott a nyolcvanhatos számhoz, dühösen vágta magát az ágyra. Arra gondolt, hogy sokkal jobb lett volna, ha a gondolával elmerült volna.

TIZEDIK FEJEZET.

Ezen az estén Ariberti Eriprando csak nagynehezen tudott elaludni és mikor ez végre sikerült neki, álma nyugtalan és fárasztó volt.

Alig hajnalodott, már ébren volt és sehogy sem tudott többé elaludni. A szoba levegője fojtotta. Felkelt és egykedvűen kezdett öltözködni. Sójajtvá mosakodott, sóhajtvá bujt a nadrágba és dühös ábrázattal kötötte meg a nyakkendőjét.

(Folytatás következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

Szent Erzsébet legendája.

Oratorium jelenetezett előadásban, egy előjátékban, 4 képb. Zenéjét szerzte Liszt Ferenc. Szövegét írta Roquette Ottó. Fordította id. Abrányi Kornél.

Személyek:

Zsófia	Hilgermann I.	Payer M.
Lajos	Takáts II.	Várady M.
Erzsébet	Rotter III. <i>angyal</i>	Berts M.
Udvarmester	Beck IV.	Váilent V.

Kedzete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

Másodsor:

Az ég madarai.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták Eugéne Labiche és Delacour. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:

Blandinet E.	Vízvári	Blandinet F.	Ujházi
Henriette	Paulayné	Tiborce	Náday B.
Leonce	Dezso	Aubertin	Egressy

Kedzete 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

Csapodár.

Vigjáték 3 felvonásban. Írta Sardou V. Fordította Berczik A. és Fésűs György.

Személyek:

Champignag	Náday	Riveroll	Gyenes
Constance	Maróthy	Fridolin	Zilahi
Camilla	Csillag	Josselin	Latabár

Kedzete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

Délután 3 óraker, rendkívül mérsékelt helyárrakkal.

Többsincs királya.

Magyar népmese 3 felvonásban, 6 képb. Írta: Benedek Elek.

Személyek:

Mirkó	Balassa	Királyné	Hunyadi M.
Többsincs	Gyöző	Habakuk	Gyöngyi
Bakarsznyi Szerémy		Ráki	Haraszthy
Miklós	Fenyvesi	Gyöngyvirág	Nógrádi

Kedzete 7 óraker.

Szeccszíó.

Szatirikus korpék 5 felvonásban. Írta Lavedan. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Gostardné	Hunyady	Alice	Varsányi
Paul Gostard	Fenyvesi	Buranty	Tapoczai
Labosse	Hegedűs	Gambe	Gyöző
Labossné	Mátrai	Rendőrbiztos	Gyöngyi
Bobette	Lánczy	Jacob	Bárdi
Riquiqui	Boros F.	Róza	Munkácsi

Kedzete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

A kis szökevény.

Operett 3 felv. Írták Hicks és Nicholls. Fordították Kacsányi Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzték Monkton és Caryll.

Személyek:

Lord Coodle	Szerdahelyi	Gray	Küry Kl.
Lady Coodle	Krecsányi	Flipper	Kovács M.
Stanley Ed.	Szirma I.	Carmenita	Hegyai A.
Dorottyá	Radványi	Alice	Blaha S.

Kedzete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. január hó 13-án.

Másodsor:

Névtelen levelek.

Bohózat 3 felvonásban. Írta Maurice Desvallières és Antony Mars. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:

Lacrouette	Ráthonyi	Ribandot	Giréth
Marceline	Ráskai	Seraphin	Rózsahegyí
Leperchois	Boross	Piganiol	Szilágyi
Leperchoisné	Láng E.	Capuron	Mátrai

Kedzete 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Szombat, 1900. január hó 13-án.

A vas.

Kulturéörténelmi látványosság 3 felv. Írta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán.

Kedzete 7 1/2 óraker.

Szabadalmak készíttetésénél és értékesítésénél oloson közbenjár **Lázár Albert** okl. gépész-mérnök Budapest, VI., Kaszinoytca 46. szám.

Abbazia Pension Habsburg
I. rangú ház. — Legnagyobb kényelem. — Központi fekvés. — Francia konyha. — Napi penzió 5 forinttól feljebb.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.

a legmodernebb stylumban ujonnan átalakítva. Ma és mindennap Tisztelettel **Banda Marci és fiai** hangversenyez. **Rosenberg Lajos**, kávéház tulajdonos.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma **lfj. Oláh Józsi** kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű tóli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes főterem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Nélkülözhetetlen!
minden városi, községi s adóhivatal és jegyzőknek.
Állami adókiivetési táblázatok
koronaértékben.
Megrendelhető:
Vidor Ede m. kir. állami végrehajtónál
Budapest, IV., Magyar-utca 28. sz. a.

KÖRÖGÉS
REKEDSEC HURUT ELLEN
A LEGJOBB
A RÉTHY FÉLE
PÉMETELENKORKA
Egy doboz Ára 30 kr.
Csak akkor valódi ha minden doboz fenekén aláírásom látható.
Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán.
MINDENUTI KAPHATÓ

Chrysantéheme asszonyosság.
Írta: **Pierre Loti.**
Francia eredetiből fordította: **lfj. LONYAY SÁNDORNE.**
Ára 1 frt 20 kr.
Megrendelhető: a **Budapesti Napló** kiadóhivatalában

Sneidig egyenruhákat készit
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

1 főnyerem. 100.000 kor. értékű tárgy,
4 főnyeremény egyenkint 20.000 kor. értékű tárgy stb.,
20% levonással készpénzben nyerhető
a **Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza** javára rendezett
Nagy Jótékonyági Sorsjáték
egyetlen sorsjegyével.
Minden sorsjegy még öt húzason utánfizetés nélkül játszhat, dacára annak egy sorsjegy ára
csak egy korona.
II-ik húzás visszavonhatlanul
már holnapután.
Sorsjegyeket ajánl a
Nagy Jótékonyági Sorsjáték
kezelősege, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára,
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.
továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személyepnzitárai és minden dohányüzödsé.

Vasárnap 1900. évi Január hó 14-én.
a székesfővárosi vígado összes termeiben
Monstre álarcos bál
és nagyszerű művész-estély kiváló műsorral, a híres excentrique énekesnő **MADEMOISELLE DUCLERC** a Casino de Parisból szíves közreműködésével, valamint fellépő a kiváló **Buffé**
Amletto del Giudice a milánói Eden-színházból és más kitűnő művészeknek.
A bál zenét a karmesterek személyes vezetése alatt a 32. és 69. cs. és kir. gyalog ezredek zenekaraí szolgáltatták.
Kedzete 8 óraker — vege nincs.
Belépti díj az összes termekbe előtétiben a lözsdékben 1 frt 50 kr., este a pénztárnál 2 frt. Szabadjegyek érvénytelenek. — Tisztelettel **Bokor János,** a székesfővárosi pavillon és vígado éttermek bérője.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
! Nagyszerű látványosság !
Krüger-féle villamos csillagok
Mai ujdonság:
Vörösmarty: **Szózat**. Kőlesey: **Hymnus.** (Isten áldd meg a magyart.)
Előadva a Krüger-féle villamos csillagok által.
Sisters Maudes
angol énekercezt, tükör- és ernyő táncosnők!
Alburtus és Bartram
amerikai sportsmen.
A legújabb szenzáció! Kedden, jan. 16-án
Titcomb
a leghíresebb délamerikai énekesnő első vendégjátéka.
Csak nehány napig!
Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a nappali pénztárnál és Weisz A. nagy szivartözsdéjében IV., Károly-körut 26. szám.
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárok által készítették.

Epp most jelent meg
mindenkinek ingyen és bérmentve
F. Tancrendek, cotillon-figurák,
* * * * * farfángi és bálí cikkek
* * * * * árjegyzéke.
SEEFELNER J. L.
cs. és kir. udv. papír-, rajz- és festőszet kereskedéséből
Budapest, IV., Váci-utca 9.

FOLIES CAPRICE
Eredeti!! Ma Ujdonság!!
Der Aushilfsгарçon
énekes bohózat Leitner H-tól. Zenéje Knoch A-tól.
10 óraker Előzőleg **10 óraker**
Szenzációs ujdonság!
Egy karambol okai.
Eredeti magyar bohózat, a vasuti életből. Írta egy forgalmista.
„Ein Chamer“
Továbbá:
NANDAR
francia excentrique-duo.
Erkélyi incognito páholyok.
Kitűnő konyha és italk. — Mérsékelt árak.

Lobmayer János Ferenc és társa
bornagykereskedés alapított 1872. évben.
Budapest, V. ker., Károly-körut 18. sz.
Elsőkelő családok bevásárlási forrása.
Elsőmert régi bor, cognac, pezsgő, rum és tea kereskedésnek áttértük és ajánljuk elsőmert hírnevű francia pezsgőkönk budapesti raktárát.
Henriot & Co.
pezsgőgyárok és udvari szállítók.
Reims.

Kiváló alkalom kelengyék

oleso beszerzesere.

A n. é. vendokozonsag b. tudomasara hozom, hogy mindazon arukat, melyek az **uzletemben kiuttott tuz alkalmaval**, foleg oltas kozben, a

viztol megserultek,

mai naptol kezdve minden elfogadható aron kiarsitom. Felkerem a **tomeges es kelengye bevásárlókat**, hogy vásárlásukat a **hét három utolsó napjára** halasszák, midőn a kisebb vásárlók szükségleteiket már beszerették. -- Rendeléseket, úgy mint eddig is, a **legrövidebb idő alatt** a legpontosabban elkészítik.

Kiváló tisztelettel

Preisach Vilmos

Neurath Adolf veje

V., Bécsi-utca 9. V., Erzsébet-ter 7.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag körhízi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.

v. körhízi orvos, specialista

gyógyít a legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőgyógyászat, hólyagbajokat, bűnkáros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.**

Meglepő az eredmény férfui gyengeségnél (impotentia) egy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerék.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárati a lepcsőnél. Külön váróterem.

Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

KÉPES levelező lapok

Magyar művészek újabb alkotásai után. Finom fénynyomat. Hazai készítmény. Baditz Ottó: Vagyon olyan legény mint te, Bihari Sándor: Munka után, Innocent Ferenc: Fátolytánc, Karvaly József: Vászárfa, Konek Ida: Havasi pásztorok, Margitai Tihamér: Ronót Pál históriája, Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszban, Márk Lajos: Tereferó és Szerelmi dal, Neogrady Antal: Vesztett boldogság, Sényei Károly: Szökőkút, Kecskekapasztor, Szemes Fülöp: Kása nem étel, Telcs Edg: Enyelgés, Tolnay Akos: Diana és Enyelgés, Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák, Vajda Zsigmond: Kedves író, Neogrady Antal: Az erdő titka, Nádler Róbert: Alszik a baba, Pechán József: Utolsó gyufa, 20 darab ára 1 forint bérmentes küldéssel. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám

Emmerichi Kávé-pörkölők

Több mint 41,000 darabot szállítottunk.

Szabad. gáz-kávépörkölők 1/8, 1/4, 1/2, 1 egész 40 kg.-ig. Működőképes örlők kávénak, fűszernek, drógnaknak stb.

Emmerichi gépgyár és vasöntő van Gölpen, Lening & von Gimbom EMMERICH, Rhein.

va legismertebbek és leghasználtabbak, mivel működésük és hasznosságuk ki van próbálva. Szállíthatók: 3, 5, 8, egész 100 kg. tartalomra, kézi- és gép-üzemre. Legújabb szerkezetek Szabad. GYORSFOR. KÖLÖK exhausztorral. Gözmentesen pörkölt és gözmentesen hűt. Előnyös szabad. GYORSPÖRKÖLŐK kézi üzemre.

Gyengeségi állapotok

(impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatással tolytán legnehezebben ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELŐ-INTÉZETÉT

BUDAPEST,

VI. Teréz-körút 44. l. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények tolytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Rendelés délelőtt 8-11-ig, délután 2-8-ig.

„Reuma-szesz“

orvosok tekintélyek által kit. ell. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatású, a test bármilyen fájdalma, u. m. reuma, csusz, lachias, köcsvény, szagartás, zsúrák, nyíllalás stb. ellen. Fog-és fejtájtást 5 perc alatt megszüntet. 1 liter ára 1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszerészeiben, újszintán a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely. Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerár a „Nador“-hoz.

Polgár Sándor

egyetem. gyakorlott orvos mű- és kőműves

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi-sebészeti és betegápolási tárgyakban. Saját találmány, m. k. szabadalmaz. Polgár-féle **sérvköti,** **haskóti, görcsös elleni gumiharisnya, orthopædiák készületek, műlábak** kezdők stb. Valódi francia különlegességek F. Bergerand fils párisi gyárából.

Utazás ellen védve 1902. sz. a. BÉK. részletes képes árjegyzék lapja és bérmentes

Megnyitási jelentése

az orthopædikus műtő-gyógyintézetnek

Graz, Merangasse 26.

Az intézetben minden beteg, ki oly testi fogyatkozásokkal bír, melyek orthopædikus műtői uton, vagy pedig gyógygimnasztikával és masszázssal gyógyíthatók, felvétetik.

E célra a gyógyintézet rendelkezésre áll, az intézeti orvos lakásán kívül, egy egész ház, magas, világos helyiségekkel, melyek a gimnasztika és kézügyógyászati kezeléséhez vannak berendezve, továbbá egy aszeptikus műtőtér és számos betegszoba.

Az adott esetekben szükséges viselhető testgyógyászati készülékek (fűző, szintartó-készülék) az orvos utasítása szerint saját költségben készülnek. Az intézet, vizsgálatok eljából, egy Röntgen-műköszlővel is bír.

Dr. med. Arnold Wittke
Dr. A. Hoffa wüzburgi tanár ur orthopædikus műtő klinikájának egykori assistense.
Prospektusok ingyen.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarozosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legnehezebben ajánlható

DR. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Cudapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

A megelőzhetőbb huzycsőfolyásokat, bujakáros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbjait

Élgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbán silyannira fokozott és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnköt következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrányosbajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be és kijárati. Külön váróterem.

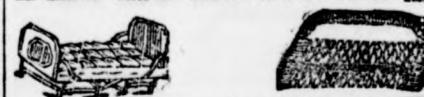
Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; esetleg gyógyszereskről is gondoskodva lesz.

Durbints sógor

Mert mondom, ha mán irtak könyvet a lóruil is, gyszénóruil is, miért ne lehetne könyv a sógorruil is? Vagy más szóval az a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalatokodik, benne van a sógor tzehalála is még más efféle keszörves történetek.

Egy könyv 1 forint. Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, József-körút 18.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 szeszreható vaságy 3	5.-
1 matrac	10.-
1 tenoritu fejtákos	1.-
1 levarott szalmakész	2.30
1 matrac	3.80
1 Crinde Afrigue matrac	4.50
1 lószőr	12.-
1 párnázott ruganyos matrac	16.-
1 nagy szoba szőnyeg 300/600.50	18.-
1 ablak tunis függöny	1.50
1 bouret ajtóterítő	2.20
1 szeszreható vaságy 3	10.-
1 drb vater paplan	1.70
1 cachmir paplan	2.50
1 satin cachmir paplan	3.50
1 atlasz cachmir paplan	4.80
1 atlasz selyem paplan	7.50
1 fedőruha sely. paplan	12.-
1 jó váson agyfedő	1.80
1 varrás nélkül	1.20
1 drb jó váson chifon paplan lenedő	1.80
1 drb anel takaró pokróc	1.80
1 drb jó lószőr	1.50
1 szeszreható vaságy 3	10.-
1 tenoritu fejtákos	1.-
1 levarott szalmakész	2.30
1 matrac	3.80
1 Crinde Afrigue matrac	4.50
1 lószőr	12.-
1 párnázott ruganyos matrac	16.-
1 nagy szoba szőnyeg 300/600.50	18.-
1 ablak tunis függöny	1.50
1 bouret ajtóterítő	2.20
Füftőszőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig.	

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matrac és kárpitosaru gyárosok, szőnyeg, függöny, ággy- és asztalterítő stb. nagy vái asztékban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám. Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Nem kősző árakat kőszölünk, vagy a pórtat visszaadjuk

Magy. kir. államasvatuk.

Hirdetmény.

A magy. kir. államasvatuk kolozsvári üzletvezetőse (nagyváradi üzletvezetőse) alá tartozó bihari h. é. vasut margitta-szilágy-somlyói vonala Szoldobágy, Széplak és Nagyfalva állomásokkal, továbbá Felső-Ábrány, Bányok és Ipp rakodó állomásokkal, végül Széttálló és Márkaszéki felet. megállásokkal 1899. évi december hó 29-én a nyilvános forgalomnak átadott.

Valamennyi állomás és rakodó-állomás az országban. Széttálló és Márkaszéki megállások pedig a személy és podgyász forgalomra vannak berendezve.

Budapest, 1899. december 31. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjazatik.)

Tekintetes

Friedrich János

gyógyszerész urnak Malackán.

Kérem, sziveskedjék mielőbb egy tekercset kárpáti labdacsaiból küldeni, mivel több barátomnak ajánlottam és ezekenél is, épp úgy mint nálam a legrövidebb idő alatt, bámulatos hatást értünk el. En most 63 éves vagyok, azelőtt sokat betegkedtem, de mióta gyógyszerész ur labdacsaikat használok, mindig jól érzem magam. Ugyanigy van barátaimnál is. Azért nekem és barátaimnak csak egy kívánásunk van az egék urától, hogy fizesse meg ezerszer a gyógyszerész urnak mindazon jószágot, amit a szenvedő emberi nemet gyakorolt.

O-Bodos, 1899. jan. 6.

Tisztelettel Németh Boldizsár, gazdasz.

Raktár Budapesten, Török József gyógyszerész urnál, Király-utca. Egy tekercs ára 6 dobozt tartalmazva 2 korona 10 fillér = 1 frt 05 kr., 1 doboz 42 fillér = 21 kr.

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Alakult 1845-ben.

Az összes nyeresemények a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1898. évi üzleti jelentésből:

Aktívák összege	1,099 millió korona
Evi bevétel	227
1898-ban a biztosítottoknak kifizetett...	107
1898-ban kőttett új üzletek összege	780
Tiszta fölösleg 1898. végén	132

Az 1898-ban a biztosítottoknak kifizetett nyereseményosztalékok összege 14 millió koronára rugott.

A New-York a művelt világ összes országában bír fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

Magyar Általános Hitelbank. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, Erzsébet-körút 9-II., New-York palota.

!!Ovakodjunk az értéketlen utazásoktól!!

Antiszeptikus hygienikus HOLGY-ÓVSZER.

Teljesen biztos hatással.

Használhatlan kíméletes és nem kellene több semmiféle gyöngödetlen és ártalmas gummi-és spongyacikkek.

Ára 1 doboznak, használati utasítással 1 frt 50 kr. Postautalványon előleges 1 frt 75 kr. beküldése után bérmentve kapható a főtalálónál:

László József gyógyszerész

Maros-Ujvár (Erdély). Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógytára Király-utca és KERPEL LIPÓT gyógytára Lipót-körút 28.

!! Orvosilag igen ajánlva !!

